2267
657
301

NAUČNE OSNOVE

ZA

VIŠE I NIŽE PUČKE ŠKOLE

U

KRALJEVINAH HRVATSKOJ I SLAVONIJI.

Proglašene u kom. VII. „Službenoga glasnika", izdanom dne 31. srpnja 1890.

Službeno izdanje.

Ciena 35 novčića.

U ZAGREBU.
TISAK IGN. GRANITZA.
1890.

22675

22675

NAUČNE OSNOVE

ZA

VIŠE I NIŽE PUČKE ŠKOLE

U

KRALJEVINAH HRVATSKOJ I SLAVONIJI.

Proglašene u kom. VII. „Službenoga glasnika", izdanom dne 31. srpnja 1890.

Službeno izdanje.

Ciena 35 novčića.

U ZAGREBU.
TISAK IGN. GRANITZA.
1890.

Naredba

kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za bogoštovje i nastavu, od 10. srpnja 1890. br. 6.687.,

kojom se izdaje

ustrojni štatut za više pučke dječačke škole smjera gospodarskoga, obrtničkoga i trgovačkoga u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji.

Na temelju §. 215. zakona ob uredjenju pučke nastave i obrazovanja pučkih učitelja u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji od 14. listopada 1888. nalazi kr. zemaljska vlada, odjel za bogoštovje i nastavu, radi provedbe §§. 63., 64., 65. i 66. rečenoga zakona izdati sliedeći ustrojni štatut za više pučke dječačke škole u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji.

Rečeni štatut stupa u krepost 1. listopada 1890. te će se prema istomu odmah preustrojiti V. razred ovozemaljskih viših pučkih dječačkih škola, a svake dalje godine imat će uzslieditи preustrojstvo sliedećega višega razreda.

U Zagrebu dne 10. srpnja 1890.

Grof Khuen-Héderváry.

Ustrojni štatut

za više pučke dječačke škole.

I. Obćenite ustanove.

§. 1.

U višoj pučkoj dječačkoj školi nastavljaju učenici, koji neprelaze u viša učilišta, nauk nižih pučkih škola prema zahtjevom dalje obćenite naobrazbe i posebnim zahtjevom praktičnoga života s obzirom na obrt, trgovinu i gospodarstvo (§. 63. škol. zakona).

§. 2.

Prema navedenom (§. 1.) diele se više pučke dječačke škole u takove, koje imadu smier gospodarski, smier obrtnički ili smier trgovački, a gdje to mjestne prilike iziskuju, mogu dotične više pučke dječačke škole imati dva, pa i tri smjera u kombinovanoj formi.

§. 3.

Kakav će smier dobiti koja od postojećih viših pučkih dječačkih škola, odredit će kr. zemaljska vlada, odjel za bogoštovje i nastavu, na temelju razprave, koju će povesti poglavarstvo, u čijem je području viša pučka škola, saslušavši mnienje učiteljskoga sbora, školskoga odbora, zastupnikâ obrta, trgovine i gospodarstva, te mjestnoga občinskoga (gradskoga) zastupstva.

§. 4.

Viša pučka dječačka škola traje najviše četiri godine (§. 64. škol. zak.); no višim pučkim školam obrtničkoga smjera mogu se dodati i 1—2 godišnji tečajevi (§. 2. škol. zak.), u kojih se imaju mladići za granu obrta, koja je zastupana na dotičnoj višoj pučkoj školi, u toliko izvježbati, da mogu biti proglašeni kalfami.

§. 5.

Redoviti nastavni predmeti na višoj pučkoj dječačkoj školi propisani su §. 66. školskoga zakona.

§. 6.

Osim redovitih predmeta može se na viših pučkih dječačkih školah s dozvolom kr. zemaljske vlade, odjela za bogoštovje i nastavu, podjeljivati i izvanredna obuka u još kojem predmetu (§. 68. škol. zak.).

§. 7.

Iznimno može se dozvoliti i djevojčicam, da mogu zajedno s dječaci polaziti više pučke dječačke škole bud kojega smjera; no učiteljski će sborovi takovih viših pučkih dječačkih škola imati za vremena predložiti kr. zemaljskoj vladi, odjelu za bogoštovje i nastavu, od kojih sati zajedničke obuke da budu oproštene dotične djevojčice.

Za to vrieme imat će se dotične djevojčice po učiteljici poučavati u ženskoj obrtnoj školi, koja će se urediti na svakoj višoj pučkoj dječačkoj školi, koju polazi najmanje 15 djevojčica, u kućanstvu i ženskom ručnom radu, a gdje ima posebne gombaonice i u gimnastici, sve po naučnoj osnovi propisanoj u dodatku ove naredbe.

Na viših pučkih dječačkih školah, koje iznimno polaze i djevojčice, sastajat će se potonje prije početka obuke u posebnoj sobi pod nadzorom dotične učiteljice (§. 8.), odakle će ih učitelj povesti u dotični razred.

U razredih imadu djevojčice odieljeno sjediti od dječaka.

§. 8.

U svakoj nižoj pučkoj dječačkoj školi, koja je spojena s višom pučkom dječačkom školom, namjestit će se obzirom na uzgojne svrhe djevojaka, jedna učiteljica, ako je posljednjih 5 godina dotičnu višu pučku školu polazilo bar 15 djevojaka, koja će uz dužnosti označene §om 19. škol. zakona vršiti i dužnosti označene §om 7. ove naredbe.

Prema potrebi mogu se rečenoj učiteljici pridieliti i pomoćne učiteljske sile.

§. 9.

Svaka viša pučka dječačka škola, da li je ona spojena s nižom pučkom dječačkom školom ili ne, nosi ime: „Viša pučka dječačka škola smjera . . . . . u N.“

II. O polazu škole.

§. 10.

Obvezanost na polaz pučke škole traje pet godina; s toga su obvezana na polaz V. razreda (bio ovaj sastavni dio više pučke škole ili ne) sva školska djeca (§. 25. naredbe o polazu škole).

Polaz ostalih razreda više pučke škole nije prisilan; no roditelji, koji svoju djecu upišu u VI. ili ini koji viši razred više pučke škole, dužni su skrbjeti, da ista marljivo polaze školu.

§. 11.

Čim koje diete izostane bez dovoljne izprike 8 dana iz škole, prijavit će ga ravnateljstvo škole dotičnomu občinskomu školskomu odboru,

*

da proti roditeljem dotično proti skrbnikom istoga ureduje, i to: ako je diete obvezano u smislu §. 47. škol. zakona na polaz V. razreda, da ureduje prema §u 41. škol. zakona; ako li diete nije obvezano na polaz škole u smislu navedenoga §. 47. istoga zakona, da roditelje, dotično skrbnike djeteta u smislu §. 10. upućuje, neka skrbe za uredan polaz škole.

§. 12.

Izpričanimi mogu se smatrati izostatci navedeni u §. 10. naredbe o polazu škole.

III. O vremenu obuke.

§. 13.

Ustanove o vremenu obuke i školskih praznicih iztaknuti u §§. 8., 9., 10. i 11. školskoga i nastavnoga reda odnose se i na više pučke škole.

IV. O školskoj disciplini.

§. 14.

Glede ponašanja učenika u školi i izvan nje propisano je najglavnije §. 22.—32. školskoga i nastavnoga reda; no učiteljskim je sborovom viših pučkih dječačkih škola dozvoljeno, prema mjestnim potrebam izraditi na temelju postojećih propisa poseban disciplinarni red te ga propisanim putem podnieti na odobrenje kr. zemaljskoj vladi, odjelu za bogoštovje i nastavu.

V. O primanju i odpuštanju učenika.

§. 15.

U koji viši razred više pučke škole primaju se učenici, koji su s dobrim uspjehom svršili dotični niži razred koje više pučke škole, realke ili gimnazije. Potonji samo u onom slučaju, ako imadu dovoljan red iz svih predmeta izuzevši latinski i grčki jezik, te ako polože na viših pučkih školah obrtnoga smjera (§. 63. škol. zak.) bezplatni prijamni izpit (§. 15. škol. i nast. reda) iz risanja, modelovanja i na školi zastupane grane obrta; na viših pučkih školah gospodarskoga smjera iz gospodarstva, a na viših pučkih škola trgovačkoga smjera iz trgovačkih predmeta.

§. 16.

Učenici, koji su s dobrim uspjehom svršili VI. razred više pučke škole oprošteni su od polaza opetovnice te prvoga razreda produžne ili šegrtske škole; učenici, koji su s dobrim uspjehom svršili VII. raz-

red, oprošteni su od polaza drugoga razreda produžne ili šegrtske škole, a učenici koji su svršili VIII. razred više pučke škole smjera gospodarskoga (obrtničkoga i trgovačkoga) oprošteni su posvema od polaza produžne (šegrtske) škole.

VI. O dužnostih učitelja.

§. 17.

Početkom svake školske godine imenuje ravnatelj za svaki razred više pučke škole po jednoga učitelja razrednikom, i to redovito učitelja, koji u dotičnom razredu ima najviše sati obuke. Razrednik ima u interesu obuke i uzgoja da bude u što življem doticaju s roditelji školu polazeće djece.

§. 18.

Osim toga dužnosti su razrednika: da bdije, da školske prostorije njegova razreda, sve što je u njih i oko njih bude čisto; da razne popravke i potrebštine za svoj razred pravodobno saobći ravnatelju; da se tjednik i imenik njegova razreda točno i uredno vodi; da piše svjedočbe za učenike svoga razreda; da bdije nad polazom mladeži svoga razreda i da podjeljuje učenikom dopust od jednoga dana; da bdije nad napredkom i ćudorednim ponašanjem svojih učenika; da nadgledje mjeru dozvoljenih domaćih radnja i medjusobni odnošaj pojedinih predmeta, kako da u učiteljskih sjednicah shodne predloge za povoljniji napredak i bolju disciplinu staviti može; da u učiteljskih sjednicah izvješćuje o svom razredu; da roditeljem ili njihovim zamjenikom daje obaviesti o napredku i o vladanju njihove djece.

§. 19.

Svaki je učitelj više pučke škole, dakle i samostalan kateketa, doduše obvezan (§. 115. škol. zak.) predavati na tjedan 30 sati; no oni satovi, koji nadilaze broj 23 imadu se posebice nagradjivati s 25 for. na godinu po satu u tjednu.

Neimadu li samostalni katekete propisani broj sati obuke na tjedan (exhorta računa se za dva sata), dužni su u slučaju potrebe uz vjeroučnu obuku preuzeti još koji sat obuke u drugom kojem predmetu, ako se je samo po njihovu znanju nadati, da obuku u tom predmetu mogu s upjehom podjeljivati.

Ravnatelji viših pučkih škola imadu držati 14 sati obuke na tjedan, no za to su dužni marljivo prisustvovati obuci u pojedinih razredih te dan i sat hospitiranja ubilježiti u opazci tjednika.

Učinjene opazke imadu se u mjesečnih sjednicah uzeti u razpravu, a posljedak ubilježiti u sjedničkom zapisniku pod posebnom točkom.

Oboli li koji učitelj ili bude li u podjeljivanju obuke inače zakonito zapriečen, dužan je svaki član učiteljskoga sbora preuzeti po njekoliko sati, na koliko time nebude prekoračena ustanova prve alineje

ovoga §a. Pravo na nagradu za takova prekodužna predavanja imadu dotičnici po ustanovi obćega normala o zamjeni u učiteljskoj službi samo onda, ako je takova zamjena potrajala neprekidno barem tri mjeseca, i to u iznosu od 50% sustavne temeljne plaće podieljene na 12 mjeseci.

Nastavi li se to supliranje dojduće školske godine, pripada supli-rajućemu učitelju nagrada i za velike jesenske praznike. Nagrada se izplaćuje iz one blagajne, iz koje učitelji zavoda dobivaju redovitu svoju plaću.

Izkazi učitelja, koje ide nagrada za prekodužna predavanja, imaju se sastavljati po ovom obrazcu:

I z k a z

učitelja više pučke škole u _____, koji su prekodužno predavali tečajem _____ poljeća školske godine 18

Ime učitelja	Dan, mjesec, godina i broj naredbe kr. zem. vlade, kojom je prekodužno predavanje odobreno	Ukupni broj sati, koje je predavao na tjedan	Broj sati, koje je predavao preko svoje dužnosti	Trajanje prekodužnoga predavanja	Iznos nagrade		Opazke
					for.	n.	

§. 20.

Svaki učitelj na višoj pučkoj školi dužan je po potrebi preuzeti obuku i u takovih predmetih, koji nespadaju u skupinu, za koju je osposobljen, ako se je samo po njegovu znanju nadati, da obuku u tih

predmetih može s uspjehom podjeljivati, te neima prava tražiti u to ime nikakove nagrade izvan u slučaju, da se tim prekorači u §u 19. al. 1. opredieljeni broj sati.

VII. O učiteljskih sjednicah.

§. 21.

Na svakoj višoj pučkoj školi imadu se svakoga mjeseca držati redovite sjednice (§. 54. škol. i nast. reda).

Ako je s višom pučkom školom spojena niža pučka škola, pa se obje nalaze u istoj sgradi, drže oba učiteljska sbora zajedničke sjednice; no zaključke, koji se tiču niže dotično više pučke škole, stvaraju samo članovi učiteljskoga sbora niže dotično više pučke škole.

VIII. O naučnih osnovah.

§. 22.

Naučna osnova

za više pučke dječačke škole smjera gospodarskoga.

Naučni predmeti:	Broj sati			
	V.	VI.	VII.	
1. Nauk vjere	2	2	2	2
2. Hrvatski ili srbski jezik	3	3	2	2
3. Njemački, a u Primorju talijanski jezik	3	2	2	2
4. Zemljopis i poviest s osobitim obzirom na domovinu i njezin ustav — a) zemljopis	2	2	2	2
4. Zemljopis i poviest s osobitim obzirom na domovinu i njezin ustav — b) poviest	1	1	1	1
5. Prirodopis s osobitim obzirom na gospodarske prirodnine	2	2	2	2
6. Prirodoslovje, gospodarska lučba i tehnologija	—	1	2	2
7. Računstvo i gospodarsko knjigovodstvo	3	3	2	2
8. Geometrija i geometrijsko risanje s gospodarskim graditeljstvom i praktičnim mjerenjem na polju	2	2	2	2
9. Gospodarstvo i gospodarske radnje; popularno narodno gospodarstvo	7	7	8	8
10. Prostoručno risanje	2	2	2	2
11. Zakonoslovje	—	—	1	1
12. Krasopis	1	1	—	—
13. Gimnastika	1	1	1	1
14. Pjevanje	1	1	1	1
Svega	30	30	30	30

1. Nauk vjere.

Razdjelbu učiva za pojedine razrede ustanovit će po §. 207. zakona ob uredjenju pučke nastave i obrazovanja pučkih učitelja u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji od 31. listopada 1888. crkvene oblasti posebnom naučnom osnovom.

Broj sati na tjedan: za svaki razred po 2 sata.

2. Hrvatski ili srbski jezik.

Naučni cilj: Podpuno razumievanje čitanoga i čuvenoga po sadržaju i obliku. Pravilan i liep izraz ustmeno i pismeno. Vještina u sastavljanju za svakdašnji život najpotrebnijih poslovnih sastavaka, na koliko se za isto neiziskuje znanje zakonâ i naredaba. Upoznaja s najglavnijimi proizvodi novije književnosti hrvatske i srbske.

Svaki mjesec u svakom razredu po jedna domaća i jedna školska zadaća (Pretežnijom stranom zadatci stilistički).

V. razred.

a.) Čitanje: Okretno čitanje s pravilnim naglaskom u pojedinih riečih i u izrekah spominjući imena, rodno mjesto i stalež najznamenitijih domaćih pjesnika i pisaca sadašnjosti, koji su kojom svojom radnjom zastupani u čitanci. Podpuno razumievanje čitanoga. Kratko kazivanje sadržaja i označivanje osnovnih misli. Slobodno predavanje pripoviedajućih prozaičkih i pjesničkih štiva.

b.) Slovnica: Opetovanje i dopuna u pučkoj školi učenih slovničkih oblika književnoga jezika.

c.) Pismene vježbe: Pripoviedke i opisi. Napisivanje čitanih štiva u kratko; sastavljanje pripoviedaka ili opisa po pripoviedanju i po dispozicijah. Pretvaranje omanjih pjesmotvora u prozu. O slogu u obće; o pripoviedci, opisu i listu napose. Listovi iz života učenika (prijateljski listovi; listovi što ih iziskuje uljudnost); poslovni listovi: okružnice, preporuke, upiti i odgovori, opomene; javne obaviesti: oglasi, ponude; izprave: prijamnice, dostavnice, računi, namire, svjedočbe. Vježbe u izpunjivanju poštovnih tiskopisa. 3 ure.

VI. razred.

a.) Čitanje: Nastavak vježbanja u čitanju kao u V. razredu spominjući imena, rodno mjesto i stalež najznamenitijih domaćih pjesnika i pisaca sadašnjosti, koji su kojom svojom radnjom zastupani u čitanci. Tumačenje štiva po stvarnom sadržaju i po oblicih slovničkih i sintaktičnih. Slobodno predavanje pripoviedajućih prozaičkih i pjesničkih štiva.

b) Skladnja: Najvažnije o skladnji prostih i složenih izreka.

c.) Pismene vježbe: Nastavak vježbanja kao u V. razredu oslanjajući se na štiva gospodarskoga sadržaja. Sastavci po osnovah. Opetovanje najvažnijega o slogu u obće, o listu napose. Najbitnije o poslovnih sastavcih i molbenicah. Poslovni sastavci prema formi, koja rabi u svakdašnjem životu, i to: listovi pisani u povjerenju, poučni listovi; poslovni listovi: upiti i odgovori, ponude, preporuke, opo-

mene, tegobe i; javne obaviesti: razni oglasi; podnesci: molbenice; izprave: svjedočbe, založnice, obveznice, jamčevine, punomoći; vježbe u izpunjivanju poštovnih tiskopisa, uputa u najvažnije uredbe pošte i brzojava. 3 ure.

VII. razred.

a.) Čitanje: Nastavak vježbanja u liepu čitanju spominjući glavne pokretače književnosti po imenu i djelovanju, kao: D. Obradovića, Vuka Štefanovića Karadžića i Lj. Gaja. Razlaganje štiva po sadržaju, osvrćući se kod pjesama na slike, stihove i vrsti pjesničtva. Liepo predavanje prozaičkih i pjesničkih štiva. Kod sgodnih partija neka se ponovi: o slogu u obće, o glavnih vrstih prozaičkoga sloga osobito o pripovijedci, opisu, listu, o potrebnih poslovnih sastavcih i molbenicah. Najbitnije iz nauke o stihotvorstvu i o glavnih vrstih pjesničtva.

b.) Pismene vježbe: Sastavci po osnovah. Sastavci iz svakdašnjega života prema formi, koja rabi u svakdašnjem životu, i to: poslovni listovi: naručbe i nalozi, molbe i odgovori, izprike i opravdanja, preporučni listovi; podnesci na oblasti: utoci. Vježbe u izpunjivanju poštovnih i brzojavnih tiskopisa; uputa u poštovne i brzojavne uredbe; poštovne štedionice. 2 ure.

VIII. razred.

a.) Čitanje: Usavršivanje u liepu čitanju. Razlaganje štiva sa stilističkoga i estetičkoga gledišta. Liepo predavanje prozaičkih i pjesničkih štiva, koja se uzimlju iz tradicijonalne književnosti i najznamenitijih pisaca novije periode, a od srednje periode iz Gundulića, Palmotića, Kačića, Relkovića i Kanižlića. Uz to upoznavaju se učenici sa životom i književnim radom tih pisaca.

b.) Pismene vježbe: Razprave, koje zasjecaju u budući život učenika po osnovah ili iza predhodnoga tumačenja. Sastavci iz svakdašnjega života, i to: nastavljeno vježbanje u sastavljanju raznih poslovnih listova i podnesaka, pri čem osobito paziti valja i na vanjski oblik sastavaka, koji je običan u svakdašnjem životu. Zakupni ugovori. Nastavljeno vježbanje u izpunjivanju poštovnih tiskopisa; izučavanje najpotrebitijih poštovnih i brzojavnih uredaba odnosećih se i na promet s inozemstvom. 2 ure.

3. Njemački jezik.

Naučni cilj: Izpravan izgovor i sigurnost u pravopisu. Prevadjanje lakih prozaičkih štiva. Sastavljanje lakih poslovnih listova i vježbanje u razgovoru potrebnu za obični život.

Svaki mjesec u svakom razredu po 1 domaća i po 1 školska zadaća.

V. razred.

Vježbanje u čitanju i pisanju, a zatim najglavnije o jednostavnoj prostoj izreci. Pravilni oblici samostavnika, pridavnika, brojnika,

zaimena i slaboga glagola. Vježbe u pravopisu. Uz slovničku pouku i izradke čitaju se i prevadjaju sa slovničkim tumačenjem laglja štiva; a naizust se nauče dva lagana pripoviedajuća prozaička i dva lagana pjesnička štiva. 3 ure.

VI. razred.

Vježbanje u čitanju i pisanju. O prostoj razširenoj izreci. Oblici s iznimkami. Sprezanje slaboga i jakoga glagola. Vježbe u pravopisu. Uz slovničku pouku i izradke čitaju se i prevadjaju sa slovničkim tumačenjem laglja štiva ter vježba u ustmenom govoru. Svako poljeće nauče se naizust po dva lagana pripoviedajuća prozaička štiva i po dvie pjesmice. 2 ure.

VII. razred.

Usavršivanje u čitanju i pisanju. O sastavljenoj i skraćenoj izreci najglavnije o njemačkom pravopisu. Razlaganje lagljih štiva sa stvarnoga i slovničkoga gledišta. Ponavljanje oblika, osobito glagola. Stegnuta izreka. Prevadjanje lagljih štiva iz njemačkoga jezika u hrvatski i obratno. Ustmene vježbe. Svakoga poljeća nauče se naizust po dva lagana historijska štiva i po tri pjesme. Uz to se vježbaju učenici i u izradjivanju pomanjih samostalnih pismenih radnja. 2 ure.

VIII. razred.

Uz opetovanje težih partija iz slovnice i skladnje njemačke nastavlja se sva ostala obuka kao i u sedmom razredu, a oslanja se na čitanku. Uz to se vježbaju učenici i u izradjivanju pomanjih samostalnih pismenih radnja, osobito u sastavljanju za gospodara najpotrebnijih poslovnih listova. 2 ure.

Opazka. Osnova ova udešena je prema potrebam onih viših pučkih škola, gdje na nižoj pučkoj školi dotičnoga mjesta nije njemački jezik obligatan predmet. Gdje je pak obligatan, tamo će dotični učiteljski sborovi sami izraditi za taj predmet shodnu naučnu osnovu i takovu na odobrenje podnieti kr. zem. vladi, odjelu za bogoštovje i nastavu. U Primorju se uči mjesto njemačkoga jezika talijanski.

4. Zemljopis i poviest.

a) Zemljopis.

Naučni cilj: Znanje najglavnijega iz matematičkoga i fizikalnoga zemljopisa. Pregled Evrope i ostalih dielova svieta. Pobliže poznavanje domovine i ostalih zemalja austro-ugarske monarkije s obzirom na gospodarstvo, obrt i trgovinu kao i na medjusobni promet i karakteristične proizvode tih zemalja.

V. razred.

Početci matematičkoga zemljopisa: obzor, strane svieta, oblik i veličina zemlje; zemaljska kruglja (uzporednici, podnevnici, zemljopisna

dužina i širina); kretanje zemlje oko svoje osi; dan i noć. Temeljni pojmovi fizikalnoga zemljopisa. Obćeniti pregled dielova svieta po razitom i osovnom ustrojstvu s osobitim obzirom na srednju Evropu. Domovina. Zemljovidne škice. 2 ure.

VI. razred.

Opetovanje naučnoga gradiva V. razreda preduzetoga u matematičkom i fizikalnom zemljopisu. Gibanje zemlje oko sunca; postanak godišnjih doba. Mjesec; pomrčine. Što kraći pregled dielova svieta po političkom razdieljenju s osobitim obzirom na austro ugarsku monarkiju, naglasujući u potonjoj osobito mjesta i prediele, koji se ističu kojom granom gospodarstva. Zemljovidne škice. 2 ure.

VII. razred.

Opetovanje naučnoga gradiva V. i VI. razreda preduzetoga u matematičkom i fizikalnom zemljopisu. Karakteristika zemaljskih pojasa. Nješto obširniji pregled dielova svieta po političkom razdieljenju s osobitim obzirom na austro-ugarsku monarkiju, balkanski poluotok, Njemačku, Rusiju, Švicarsku, Francezku i Italiju, naglasujući pri tom osobito mjesta i prediele, koji se ističu u kojoj grani gospodarstva. Zemljovidne škice. 2 ure.

VIII. razred.

Opetovanje naučnoga gradiva V.—VII. razreda preduzetoga u matematičkom i fizikalnom zemljopisu popunjeno najvažnijimi željezničkimi, parobrodarskimi i brzojavnimi mrežami. Odnošaj austro-ugarske monarkije k drugim zemljam obzirom na gospodarstvo, obrt i trgovinu. Sunčani sustav. Zemljovidne škice. 2 ure.

b) Poviest.

Naučni cilj: Poznavanje najvažnijih dogodjaja obće poviesti s osobitim obzirom na Austro-ugarsku i domovinu. Poznavanje ustava hrvatskoga i austro-ugarske monarkije.

V. razred.

Kratki pregled poviesti hrvatske s osobitim obzirom na razvitak ustava; postojeći ustav: sabor, vlada; uprava, njezin djelokrug i organizacija oblasti. Obća prava i dužnosti gradjanina. 1 ura.

VI. razred.

Poviest austro-ugarske monarkije. Na druge države neka se uzme obzir samo na toliko, na koliko je to za razumievanje poviesti austro-ugarske monarkije nuždno. Osobiti obzir ima se uzeti na kulturnu poviest, specijalno na razne grane narodnoga gospodarstva. 1 ura.

VII. razred.

Kratka poviest najvažnijih evropskih zemalja. Glavni momenti iz kulturne poviesti orijentalnih naroda, koji su osobito uplivali na evropsku poviest; glavne crte poviesti Grka i Rimljana. Početak i razširenje kršćanstva. Seoba naroda i nastavše posljedice. Početak i razširenje Islama. Prevaga papinske vlasti i križarske vojne. Razsulo sredovječnih, socijalnih i političkih prilika. Sve uz pripomoć zemljovida i s osobitim obzirom na razne grane narodnoga gospodarstva. 1 ura.

VIII. razred.

Opetovanje naučnoga gradiva VII. razreda popunjeno najvažnijimi odkrići. Preporod znanosti i umjetnosti. Vjerske reforme. Vjerski i narodnostni ratovi, medjusobni ratovi raznih narodnosti. Vrieme vladalačkoga absolutizma. Rat za oslobodjenje Amerike. Francezka revolucija i doba Napoleona I. Noviji ustanci i razvitak novih država. Sve uz pripomoć zemljovida. 1 ura.

5. Prirodopis

s osobitim obzirom na gospodarske prirodnine.

Naučni cilj: Poznavanje najvažnijih tjelesa svih triju dielova prirode na temelju zrienja te s obzirom na njihov odnošaj prema čovjeku i njihovo znamenovanje u prirodnoj ekonomiji. Pouka o čovječjem tielu i njegovanju njegova zdravlja.

V. razred.

Domaće životinje, biline i rude kao individuji s osobitim obzirom na gospodarstvo u obće. Napose: domaće životinje i životinje, koje su od osobite koristi u gospodarstvu; škodljive životinje, izuzev zareznike. — Njegovanje bilina i najvažnije samonikle biline domovine, uzevši obzir i na biline otrovnice. — Njeke kamine okolice, sprhnuće u obće, postanak tla. — Kratka uputa o vanjskom ustrojstvu čovječjega tiela s osobitim obzirom na organe gibanja i zube; dijetetička uputa kod pojedinih organa. Uputa u zaštitu životinja i bilina. 2 ure.

VI. razred.

Životinje, biline i rude u skupinah po vrstih i redovih. Pri tom imaju se osobito iztaći prirodnine važne u gospodarstvu, te kukci štetni u gospodarstvu; domaće životinje i njihove pasmine, dvorba i gajanje domaćih životinja. — Kamine okolice i vrsti tla obzirom na rudne sastojine. — Opetovanje gradiva preduzetoga u V. razredu o čovječjem tielu; razširenje istoga s osobitim obzirom na unutarnje ustrojstvo čovječjega tiela, na organe hranjenja i disanja, na sjetila, ćutila i kožu. Dijetetička uputa kod pojedinih organa. 2 ure.

VII. razred.

Sve dosadašnje učivo popuni se i sabere u životinjstvu i bilinstvu po naravnom, a u rudstvu po lučbenom sustavu. Obširnija uputa o čovječjem tielu i njegovanju istoga. Upliv zanimanja, odiela, mjestnog i zemljopisnog boravišta na čovjeka. Prva pomoć, kada tko oboli ili nastrada. 2 ure.

VIII. razred.

Kratko opetovanje naučnoga gradiva V.—VII. razreda. Glavni smjerovi duševnoga razvoja, njegovo znamenovanje i obći ciljevi. Potreba, vriednost i zadaća ljudskoga uzgoja. 2 ure.

6. Prirodoslovje; gospodarska lučba i tehnologija.

Naučni cilj: Upoznavanje najvažnijih fizikalnih pojava na temelju predhodna eksperimentovanja s obzirom na potrebe svakdašnjega života, naročito gospodarstva te najvažnijih jednostavnijih strojeva i njihova uporaba u gospodarstvu. Temeljni pojmovi lučbe uz popularno tumačenje razmjerja težine. Nekovine, lužnine, zemljane lužnine, samorodne i s drugimi počeli spojene kovine; najbitnije iz organske lučbe. Sve uz što više primjera iz praktičnoga života.

VI. razred.

Spojni oblici tjelesa. Spojnost. Vrsti krutih tjelesa. Prionljivost i pojavi vlasovitosti. Nepronicavost. Djeljivost. Šupljikavost. Olovnica, teža, težište. Absolutna i specifična težina. Gustoća. — Raztezanje tjelesa toplinom. Toplomjer. Raztezanje vode. Raztezanje zraka; propuh, vjetar. — Magnetična privlačivost. Naravni i umjetni magneti. Polarizovnost. Prigotavljanje umjetnih magneta natorom. Razdieljenje magnetičnosti. — Temeljni pojavi munjevnosti. Munjokaz. Dobri i loši vodiči munjevnosti. Razklad i razdieljenje munjine. Munjilo. Munjina dotikom. Voltin stup. Munjevna struja. — Tlak na dno i strane. Spojne posude. — Tlak zraka. Tlakomjer. Teglica. — Postanak i širenje zvuka. Vrsti istoga. — Svjetleća i tamna, prozračna i neprozračna tjelesa. Širenje svjetla u pravcu i njegova brzina. Sjena. Jakost svjetla (ovisna o prikloništu). Odraz svjetla. Ravna zrcala. — Voda; raztvaranje vode munjevnom strujom. Vodik i kisik. Lučbeno raztvaranje. Praskavi plin. Miešnja. Lučbeni spoj. Zrak i njegove sastavine. Dušik. Ugljik. Sumpor. Pranik. Žigice. Solik. Razkuživanje. Jod. Brom. Počela. Raztapanje.

Uzčuvanje drva. Tehnologija bilinske vlaknine; vuna, svila. — Mlieko, maslarstvo i sirarstvo.

Važnost agrikulturne lučbe za gospodarstvo. Nauka o primanju i asimilaciji bilinskih hraniva. Postanak plodnoga tla. Sastojine tla; fizikalna i kemijska mu svojstva. Prosudjivanje i razredba tla. Iztraživanje tla. 1 ura.

VII. razred.

Naučno gradivo VI. razreda ponovi se pregledno, pa se kod pojedinih odsjeka popuni ovim: Toplina. Dobri i loši vodiči topline. Promjena skupnosti tjelesa pomoću topline. Taljenje, ledčanje, izhlapljivanje i izparivanje, prekapljivanje i sublimacija. — Magnetička igla. Odklon. Sjevernica. Naklon. Magnetičnost zemlje. — Elektrofor. Zračna munjina i ozon, bura, strjelovod. U uporabi najobičniji galvanski članci. Razni učinci galvanske struje. Galvanoplastika. — Težište. Vrsti ravnotežja. Stalnost položaja tvari. Poluga, vaga, kolotur, koloturnik, vreteno. — Gibanje. Uztrajnost. Jednoliko gibanje. Pojam mehaničke radnje. Mjera iste. Nihalo; ura. Zapreke kod gibanja. — Širenje tlaka vode. Hidrauličko tiskalo. Gubitak na težini u vodi; plivanje. Odredjivanje specifične težine. Hidrostatična vaga. Areometar. — Uzdušna sisaljka. Gubitak na težini u zraku; zrakoplov. — Mieh. Obična sisaljka i šmrk na tlak. Heronova tučka. Ručna i vozna štrcaljka. — Najvažnija zvučeća tjelesa. Brzina i jakost zvuka. Odraz zvuka; pazvuk, jeka. — Dubka i dutka zrcala. Lom svjetla. Optičke leće. Razsap svjetla, duga.

Žganje vapna, jedko vapno, ugljičita kiselina. Ugljikov kis. Salitra, dušična kiselina. Kiselina, osnova, sol (u lučbenom smislu). Sumporita i sumporov kiselina. Pranična, solna i fluoro-vodična kiselina. Razjedanje stakla. Čipavac. Sumporovodik. Prekapljivanje na suho, težki i laki ugljikovodik, buktiv plin. Davy—eva svjetiljka, ugljen, svjetleći plin. Sažeg. Pepeličina. Sodnina, lug. Bor, kremikova kiselina, staklo. Kovine: magnezij, aluminij (glina, porculanovina, opekarstvo), željezo, olovo, tutija, kositar, bakar, živa i smjese srebra. 2 ure.

VIII. razred.

Naučno gradivo VI. i VII. razreda ponovi se pregledno i popuni ovim: Žarenje topline. Izvori topline. Vriednost goriva. — Vlažnost uzduha; magla, oblaci, kiša, snieg, tuča, rosa, mraz. — Para; napetost para; parni stroj. Najvažniji motori za gospodare. — Magnetično djelovanje galvanske struje. Brzojav. Indukcija munjevnih struja. Telefon. — Kosina. Klin. Vijak. — Prosti pad. Gibanje hićenih tjelesa. Gibanje osrednje, bježna sila. Mlinsko kolo (vodenice i vjetrenjače). — Čovječji organi govora i sluha. Govor i sluh. — Jakost svjetla. Svjetilna vriednost raznih svjetiva. Čovječje oko. Vid. Očale. Sitnozor. Dalekozor. Fotografija. — Proizvadjanje željeza od rudača. Talijonice.

Ugljikovodici. Slador. Škrob. Alkoholsko vrienje, vino, vinovica, ostala žestoka pića. Kiselo vrienje, octena kiselina, prigotavljanje octa. Mjedenka i nalaz iste u hranivih. Kvasinarstvo. Pivarstvo. Tljenje, gnjiljenje, obugljenje. Bilinska ulja. Masti. Glicerin. Mastne kiseline i druge važne organičke kiseline. Štearinske svieće. Sapun. Njeke smole i eterička ulja.

Strojenje kože. Bojadisala i najvažnije boje. Bojadisanje. Tisak tkanina, bieljenje platna. Bjelanjčevina. Klijevina i proizvadjanje klije. Hraniva. Kemija mesa; uzčuvanje, spremanje i patvorenje hraniva. Biljezi po kojih se razpoznavaju najobičnije patvorine. 2 ure.

7. Računstvo.

Naučni cilj: Okretnost i sigurnost u elementarnom računanju s posebnimi brojevi. Vještina u izvadjanju svih računa potrebnih u gospodarskih poslovih. Jednovito knjigovodstvo.

Svaki mjesec u svakom razredu po jedna domaća i po jedna školska zadaća. Gradivo za zadaće neka se uzimlje iz svakdašnjega života s obzirom na gospodarstvo.

V. razred.

Novci i mjere austr. ug. monarkije. Četiri temeljne vrsti računa s jedno- i višeimenimi, cielimi i desetinskimi brojevi. Djeljivost brojeva i raztvaranje istih na prvotne činbenike. Najveća zajednička mjera, najmanji zajednički mnogokratnik. Računanje s običnimi čestnici. Uporaba najobičnijih računskih kratica. Pokraćena množitba i djelitba. Sve s obzirom na potrebe gospodarstva i iz života gospodareva. — Ustmeno računstvo. 3 ure.

VI. razred.

Opetovanje naučnoga gradiva V. razreda popunjeno naukom o novcu i mjerami susjednih zemalja. Uzmnažanje na četver, vadjenje drugoga korena. Jednoviti omjeri i razmjeri. Zaključni račun (dvostavak i trostavak). Jednovito pravilo trojno. Jednovit dobitni račun. Ročni račun. Družben, popriečni i smjesni račun. Sve s obzirom na potrebe obrta i gospodarstva i iz života obrtnikâ i gospodarâ. — Ustmeno računstvo. 3 ure.

VII. razred.

Opetovanje naučnoga gradiva V. i VI. razreda popunjeno svadjanjem (reduciranjem) novca i mjera. Uzmnažanje na kocku, vadjenje trećega korena. Složeni omjeri i razmjeri. Složeno pravilo trojno. Verižni račun. Postotni račun i njegova uporaba u svakdašnjem životu. (Tara, popust, opravnina, mešetarina, osiguračnina, dobitak i gubitak). Jednovitiji računi o dobitnoj dobiti.

Gospodarske kalkulacije. — Ustmeno računstvo. 2 ure.

VIII. razred.

Opetovanje naučnoga gradiva V.—VII. razreda popunjeno proračunavanjem novca i državnih papira. Mjenice, mjenični odbitak. Jednovito obrtno i gospodarsko računovodstvo, knjigovodstvo s praktičnimi primjeri. — Ustmeno računstvo. 2 ure.

8. Geometrija i geometrijsko risanje s gospodarskim graditeljstvom i praktičnim mjerenjem na polju.

Naučni cilj: Sigurno razpoznavanje, izporedjivanje, proračunavanje i mjerenje prostornih olina. Izučavanje najvažnijih mjerstvenih poučaka

i odtuda proizilazećih geometrijskih konstrukcija. Crtanje jednostavnijih predmeta u nacrtu i tlocrtu.

V. razred.

Geometrija: Temeljni geometrijski pojmovi; tačke, crte, kutovi; trokuti, sukladnost trokuta; četverokuti i višekuti; krug; pakrug.

Geometrijsko risanje: Izvlačenje i crtkarenje; konstrukcije u savezu s izučenim geometrijskim gradivom; kopiranje raznih likova u ravnini (Ebene Figuren); risanje geometrijskih ornamenata u raznih stilovih. 2 ure.

VI. razred.

Geometrija: Opetovanje naučnoga gradiva V. razreda; razmjerje iztegâ; sličnost trokutâ; srednja geometrijska razmjernica; umanjeno mjerilo; transversalno mjerilo; obseg i ploština trokuta, četverokuta i višekuta; pretvorba likova; Pitagorin poučak izveden na temelju zrienja; obod i ploština kruga i pakruga; zavojnica te najvažnija njezina svojstva. Mjerenje na polju s najjednostavnijimi pomagali.

Geometrijsko risanje: Konstrukcije u savezu s naučnim gradivom te osobitim obzirom na likove opisane i upisane u krugu; povećavanje i umanjivanje likova ležećih u ravnini. Početci tlovidnoga risanja. 2 ure.

VII. razred.

Geometrija: Opetovanje naučnoga gradiva V. i VI. razreda; najvažniji poučci tjelesomjerstva bez znanstvenih dokaza; kocka, bridnjak, valjak, šilj, čunj, kruglja i njihova mreža; izračunavanje oplošja navedenih tjelesa. Nastavak mjerenja na polju uz prigotavljanje nacrta o izmjerenih ploštinah. Razanje s pomoću najjednostavnijih sprema.

Geometrijsko risanje: Zorno tumačenje projekcija o navedenih geometrijskih tjelesih i jednostavnih obrtnih predmetih u tlocrtu i nacrtu po sgodnih modelih. Nastavak tlovidnoga crtanja. 2 ure.

VIII. razred.

Geometrija: Opetovanje naučnoga gradiva V.—VII. razreda; izračunavanje kockovnoga sadržaja: kocke, bridnjaka, valjka, šilja, čunja i kruglje. Pouka o glavnih pravilih pri gradnji gospodarske sgrade; zidovi, spajanje gradje, sklad krova i pokrivanje istoga; svodovi; spone; temelj; grijanje; izvedba gnojišta.

Geometrijsko risanje: Nastavak projekcijâ. Graditeljsko risanje u savezu s naučnim gradivom graditeljstva; risanje jednostavnih gospodarskih sgrada u tlocrtu i nacrtu. 2 ure.

9. Gospodarstvo i gospodarske radnje; popularno narodno gospodarstvo.

Naučni cilj: Upoznati se ima mladež teoretički i praktički s raznimi granami umnoga gospodarstva a prema potrebam ratara s glavnimi pojmovi popularnoga narodnoga gospodarstva.

V. razred.

Uzgoj svilaca: Uzgoj murva, leženje svilaca, hranjenje buba, gušenje čahurica. Proizvod svile. Dohodak od svilarstva. Pčelarstvo: Vrsti pčela, pčelinjak i razne vrsti košnica. Rojenje. Čuvanje. Dohodak od pčelarstva. Voćarstvo: Voćka i njezini dielovi. Kako se voćke razplodjuju, oplemenjuju, presadjuju iz semjeništa u sadiljnjak i drugamo. O njegovanju voćaka. O prikladnom tlu i podnebju za voćke. Uzgajanje voćaka visokih i patuljastih. Bolesti voćaka. Najvažnije stolno i gospodarstveno voće. Voćarsko orudje. Tloznanstvo u obće. 7 ura.

VI. razred.

Tloznanstvo; napose: Krčenje, mekoćenje i popravljanje tla. Ratila i orudje za valjano obradjivanje. Obradjivanje tla ručnim orudjem i strojevi. Plug. Način oranja. Razne vrsti brana, valja, okopala i postupak s njimi. Sjetva, pripravljanje sjemena, sijala, omašna i redomična sjetva. Žetva srpom, kosom, strojevi. Spravljanje plodina. Mlatilo i njegova uporaba. Gnojitba. Vinogradarstvo: Poznavanje raznih vrsti trsja s osobitim obzirom na amerikanski trs; novi nasad, koljenje, pomnožavanje trsja. Rezanje trsja različnim načinom. Razne vinogradarske radnje. Gnojenje vinograda. Berba i prešanje mošta. Stolno i moštno grožđje. Najbitnije iz pivničarstva gledom na pretakanje vina. Postupanje s bielim i crnim vinom. Poboljšanje vina. Pivnica, čišćenje vina. Sumporenje lagva. Vinsko posudje. Livadarstvo s osobitim obzirom na hranivost pojedinih krmiva. Živinogojstvo, i to: Govedarstvo, konjarstvo i ovčarstvo s osobitim obzirom na pasmine, hranjenje, gojenje i korist. 7 ura.

VII. razred.

Obćenito i posebno biljogojstvo (biljevno, predivno, mastilačko, mirodijsko, trgovačko i obrtno bilje). Sustavi gospodarenja i usjevni red. Živinogojstvo i to: Krmadarstvo obzirom na pasmine, hranjenje i gojenje. Tovljenje. Gojenje odojčadi. Korist.

8 ura.

VIII. razred.

Kratko opetovanje naučnoga gradiva V.—VII. razreda. Peradarstvo i uzgoj riba. — Što kraće i popularnije sustav narodnog gospodarstva; potanje imaju se uzeti samo oni dielovi, koji se tiču neposredno ratara. Najbitnije o gospodarskoj upravi s osobitim obzirom na praktičnu potrebu ratara. 8 ura.

Opazka. Ako mjestne prilike nedopuštaju, da se koja od navedenih grana gospodarstva i praktično njeguje, može se ista, dozvolom kr. zem. vlade, odjela za bogoštovje i nastavu, brisati iz naučne osnove dotične škole, pa to vrieme namieniti onoj grani gospodarstva, koja se u dotičnoj okolici poglavito njeguje.

Osim teoretičkoga podučavanja vježbaju se učenici više pučke škole gospodarskoga smjera jošte i praktično u malom uzornom gospodarstvu, koje se ima da uredi uz svaku višu pučku školu gospodarskoga smjera. Za zimskoga vremena preduzimlje se što više teorije, pa se mladež povrh toga vježba još i u pletenju košara. Ljetno vrieme ima se što više izcrpiti u korist gospodarske prakse.

Uzorna gospodarstva uredit će se prema potrebam žiteljstva dotične okolice, ter će gledom na ustrojstvo istih slieditи posebna uputa, čim se ustanovi, gdje će se ustrojiti više pučke škole gospodarskoga smjera.

Broj sati na tjedan za gospodarske radnje može se prema obsegu uzornoga gospodarstva protegnuti i preko ustanovljenoga broja sati.

10. Prostoručno risanje.

Naučni cilj: Vještina u shvaćanju i predstavljanju ornamentalnih oblika po uzorcih i obrazcih spojeno u svih razredih s tumačenjem ob obliku, slogu i uporabi dotičnoga ornamenta. Risanje jednostavnih predmeta po zrienju.

V. razred.

Risanje pravaca slobodnom rukom i njihova uporaba; položaj i dieljenje pravaca; razlikovanje kutova po veličini, ravnoplošni likovi: trokuti, četverokuti, šestero- i osmerokuti i drugi simetrijski pravocrtni likovi. Pravilne otvorene i zatvorene krivulje, kružnica i pakružnica; sastavljeni likovi jednostavne valovice. Ravnoplošni likovi sastavljeni od okomica, vodoravnih i kosih pravaca, urisavanje i sastavljanje simetrijskih likova u četvorinu, kružnice i višekute. Jednostavni likovi od pravaca i krivulja. 2 ure.

VI. razred.

Dioba kružnice na jednake dielove urisavanje simetrijskih ružica u kružnicu. Zavojnica i njezina uporaba. Predstavljanje prostornih oblika po drvenih obrazcih kao počela peršpektivnoga risanja. Vježbanje u risanju praktično uporabivih i karakterističnih stilizovanih motiva i ornamenta po nacrtih učiteljevih na ploči, a zatim po uzorcih i obrazcih. Napametne vježbe u risanju, iza kako se prije razjasne svi razmjeri veličine. 2 ure.

VII. razred.

Vježbe VI. razreda nastave se i u VII. razredu prvoga poljeća s povećanimi zahtjevi s osobitim obzirom na peršpektivno risanje. Drugoga poljeća risanje jednostavnih modela i predmeta po zrienju.

Nauk o bojah i skladanju boja. 2 ure.

VIII razred

Vježbe u VI. i VII. razredu nastave se u VIII. razredu s povećanimi zahtjevi s osobitim obzirom na risanje po obrazcih. 2 ure.

11. Zakonoslovje.

Naučni cilj: Kratko i popularno tumačenje za gospodare najvažnijih postojećih zakona. Sve pripoviedajućim načinom u formi štiva.

VII. razred.

Što popularnije i što kraće tumačenje o pojmu zakona i sustav zakonoslovja; pojam o vlastnosti i posjedu sa postupkom o smetanom posjedu. 1 ura.

VIII. razred.

Nješto malo o založnom pravu, kupovanju i prodavanju zemljišta. Servituti i drugi zemljišnji tereti. Gruntovni red. Najbitnije iz zakona o poljskom redarstvu. Vinogradarski red. Zakon o lovu i najbitnije iz šumskoga zakona. O porezu. 1 ura.

12. Krasopis.

Naučni cilj: Prisvojiti si ima mladež razgovietan i liep rukopis i u svakdašnjem životu uobičajene vrsti pisma.

V. razred.

Vježbanje u pisanju latinice, ćirilice i njemačkih pismena po genetičnom razvitku. Arabske i rimske znamenke. Kružno pismo u nacrtanih pisankah. 1 ura.

VI. razred.

Nastavak vježbanja V. razreda u nenacrtanih pisankah uz pripomoć nacrtana uložka (Linienblatt), s osobitim obzirom na bježno pismo, a da ono nebude na uštrb sjegurnosti, značaja i ljepote. 1 ura.

Opazka. VII. i VIII. razred neima posebnih satova za vježbanje u pisanju, pa valja kod pismenih radnja u ta dva razreda zahtievati liepo i sjegurno pismo.

13. Gimnastika.

Naučni cilj: Gimnastikom se ima promicati jačanje tiela, okretnost, pristojnost i svježost duha. Uz to se ima probudjivati volja za red, za zajednički rad i podredjivanje, a ujedno razvijati i pouzdanje u sama sebe.

V. razred.

Redovne vježbe: Nastup u čelnu vrstu, ravnanje, četvrtokreti, bočka vrsta, stupanje po mjeru, promjena 1 bočke vrste u 2, 3, i 4 i obratno. Trk do 5 časa. Proste vježbe: Razmak, gibanje ruku, gibanje nogu, gibanje trupa, poskoci, stavi. Laglje vježbe s bučicami, vježbe s drvenimi palicami. Skok: U daljinu: s mjesta i sa zaletom u malom razmjeru. U visinu: s mjesta i sa zaletom u malom razmjeru. Ruče: Vis, pomicanje u visu, okreti, metanja I. stupnja. Karike: Vis prosti i ležećki. Predvježbe za nihanje. Ljestve: Razite: vis, pomicanje u visu. Okomite i kose: stupanje i spuštanje I. stupnja. Penjanje: Predvježbe za penjanje, pokusno penjanje na motkah. Kolotrk: Hodanje u raznom visu i stavu, trčanje. Brvno: Uzlaz, hodanje običnim korakom napried, natrag, strance. Dugi konop. Pretrkivanje, preskakivanje. Gimnastičke igre. 1 ura.

VI. razred.

Redovne vježbe: Polokreti, četverokreti u stupanju, stupanje u raznih smjerovih, promjena bočke vrste u 2, 3, 4 u stupanju, zavijanje manjih vrsta na mjestu. Trk do 5 časa. Proste vježbe: Izdržaji, gibanje ruku i nogu, gibanje nogu i trupa, gibanje ruku i poskoci, gibanja trupa i stavi. Vježbe s bučicami ili drvenimi palicami. Skok: U dalj: s mjesta i sa zaletom u svih pravcih. Kozlić: U vis: s mjesta i sa zaletom u svih pravcih. U šir: zaklek, zasjed odnožni, preskok razkročni s mirnim povisivanjem. Ruče: Ležećki podpor, zasjedi, upori iz ležećkog visa u ležećki podpor. Karike: Vis, nihanje, metanja u visu, izmjena visa. Ljestve: Razite: podpor, sjed, pomicanje u ležećem podporu. Okomite i kose: stupanje i spuštanje II. stupnja. Penjanje: Sklop objenožke, sklop jednonožke, penjanje sa sklopom objenožke, penjanje sa sklopom na užetu. Kolotrk: Trčanje u sjedu jednonožke. Brvno: Prekoračivanje prepreka. Dugi konop. Hodalice. Trk sa natjerivanjem. Gimnastičke igre. 1 ura

VII. razred.

Redovne vježbe: Ustrajanje redova na mjestu i u stupanju, ustrajanje dvoredova iz redova na mjestu, polokreti u stupanju. Zavijanje manjih vrsta u stupanju. Trk do 7 časa. Proste vježbe: Gibanja ruku i okreti, gibanja nogu i poskoci, gibanja ruku i stavi, gibanja ruku i izdržaji trupa, poskoci i stavi. Vježbe s bučicami ili drvenimi palicami. Skok: U dalj: S mjesta i sa zaletom sa okreti i gibanji nogu. U vis: S mjesta i sa zaletom sa okreti i gibanji nogu. Kozlić: U šir, u dalj: metanja odnožna, razkrečena, odbočna, skvrčena I. stupnja. Preča: Vježbe u prostom visu na dosežnoj preči, u mješovitom na nizkoj, podpor, sjed, pomicanje u visu, nihanje, metanja, kovrtljaji I. stupnja. Ruče: Podpor, pomicanje u ležećkom podporu, metanja II. stupnja na kraju. Karike: Vježbe prostog visa u nihanju, odskoci napried i natrag u nihanju. Ljestve. Razite: Nihanje, pomicanje s nihanjem. Okomite i kose: pomicanje II. stupnja.

Penjanje: Penjanje sa sklopom jednonožke, penjanje na dvijuh motkah. Zastava. Kolotrk: Trčanje uzagrabce napried, natrag. Brvno: Hodanje raznimi koraci, borba, ugibanje. Dugi konop. Hrvanje. Vučenje i rivanje s raznimi spravami. Hodalice. Proste vježbe pojedinaca (prekopiti, stajanje na glavi i t. d.). Gimnastičke igre. 1 ura.

VIII. razred.

Redovne vježbe: Ustrajanje dvoredova iz redova u stupanju, ustrajanje voda, ustrajanje redova i dvoredova iz voda na mjestu, čelno ustrajanje voda iz redova ili dvoredova na mjestu, zavijanje čelne vrsti, zavijanje voda. Trk do 7 časa. Proste vježbe: Gibanja ruku i trupa, gibanja nogu i okreti, gibanja ruku i izdržaji nogu, gibanja nogu i izdržaji trupa, okreti i poskoci, poskoci stavi i izdržaji ruku. Vježbe s bučicami i željeznimi palicami. Skok: U dalj: s mjesta i sa zaletom u razmjeru, koji se može postići. U vis: s mjesta i sa zaletom u razmjeru, koji se može postići. U dalji vis: s mjesta i sa zaletom u razmjeru, koji se može postići. U vis i dalj: s mjesta i sa zaletom u razmjeru, koji se može postići. U dubljinu do 3 metra. Kozlić: U šir, u dalj i metanja odnožna, odbočna, skvrčena, razkračena II. i III. stupnja. Preča: Prosti vis, mješoviti vis, podpor, sjed, pomicanje u visu, nihanje, metanja, kovrtljaji, okreti, uzmasi, upori, odskoci, ove vježbe II. stupnja. Ruče: Izdržaji u visu, uzmasi, nihanje, pomicanje u podporu ležećkom II. i III. stupnja, metanja III. stupnja na kraju, u sredini II. stupnja. Karike: Vježbe mješovitog visa u nihanju, upori iz mješovitog visa na mjestu, podpor. Ljestve. Razite: Uzmasi, upori. Okomite i kose: Pomicanje III. stupnja. Penjanje: Penjanje bez sklopa pokusno, sklop nogu strmoglavce. Kolotrk: Trčanje sa okreti. Brvno. Hodanje na dasci. Hrvanje. Hodalice. Proste vježbe pojedinaca. Gimnastičke igre. 1 ura.

Opazka. Propisi izdani za niže pučke dječačke škole glede obuke u tjelovježbi valjaju i za više pučke dječačke škole. Vježbe nižih razreda uzimaju se kao opetovanje u viših razredih. Djaci se razdiele po 20 učenika kod vježbanja na pojedinih spravah i mogu se povjeriti jačim i starijim učenikom, koje učitelj nadzire. Vježbe valja uzimati svestrano t. j. da se čitavo tielo uviek razmjerno vježba.

1. Kod vježba neka se pazi na pravilno držanje tiela, a osobito nogu.

2. Svaka vježba neka se točno izvadja.

3. Kod vježba na spravah neka se u prvom redu uzima obzir na one vježbe, kojimi se jača i izpravlja hrbtenica.

4. Od obuke u tjelovježbi može se učenik na duže vrieme oprostiti samo na temelju liečničke svjedočbe, a od pojedinih naučnih sati od učitelja tjelovježbe.

5. Obuka u tjelovježbi podjeljuje se po naučnoj osnovi dječakom

svih razreda više pučke dječačke škole u zajedničkom satu, razdielivši ih na odjele s prednjaci. Samo ako bi tim stegnućem razreda narasao broj učenika na 60, imadu se dječaci više pučke škole razdieliti u dva odjela, svaki po 1 sat.

14. Pjevanje.

N a u č n i c i l j: Budjenje i usavršivanje smisla za glasbu. Oplemenjivanje srca i oživljavanje patriotičkoga čuvstva. Osposobnja učenika za pjevanje jedno- i višeglasnih pjesama po kajdah. Njegovanje narodnih pjesama.

V. razred.

T e o r e t i č k i d i o: Poznavanje kajda po raznoj im vriednosti, povisilica, ponizilica, povratilica, stanka, mjera. Pjevanje dur ljestvica: C, G, D, F i B u raznolikom ritmičkom obliku s nazivom kajda i solmizacijom (uviek mezzo forte).

P r a k t i č k i d i o: Pjevanje lakih jednoglasnih pjesama po kajdah. — Prema potrebi skupne vježbe, pri čem valja uzeti obzir i na crkvene pjesme. 1 ura.

VI. razred.

T e o r e t i č k i d i o: Opetovanje učiva V. razreda, popunjeno dur ljestvicami: A, E, H, Fis, Es, Des i As kao u V. razredu. Piano, forte, crescendo i decrescendo.

P r a k t i č k i d i o: Pjevanje jednoglasnih pjesama po kajdah i prelaz na dvoglasne. Prikladne narodne i rodoljubne pjesme. — Prema potrebi skupne vježbe, pri čem valja uzeti obzir i na crkvene pjesme. 1 ura.

VII. razred.

T e o r e t i č k i d i o: Opetovanje učiva V. i VI. razreda popunjeno: solfegiama (u sekundah, tercah i t. d.). Mol ljestvice. Arpegirani dur trozvuci (tonike, dominante i subdominante) u raznih okretih.

P r a k t i č k i d i o: Nastavak vježbanja u dvoglasnih pjesmah. Prikladne narodne i rodoljubne pjesme. — Prema potrebi skupne vježbe, pri čem valja uzeti obzir i na crkvene pjesme. 1 ura.

VIII. razred.

T e o r e t i č k i d i o: Opetovanje učiva V.—VII. razreda. Dvopjevi u obliku kanona; tri glavna trozvuka u mol. Dominantni četverozvuk. Poznavanje njekih najznamenitijih skladatelja s osobitim obzirom na domaće skladatelje.

P r a k t i č k i d i o: Višeglasne pjesme. Pjevanje prikladnih narodnih pjesama. — Prema potrebi skupne vježbe, pri čem valja uzeti obzir i na crkvene pjesme. 1 ura.

Opazka. U VII. i VIII. razredu može se obuka u pjevanju podjeljivati u zajedničkom satu, ako u oba razreda ima više od 30 uče-

nika. Neima li ih toliko, tada se obučavaju svi razredi u zajedničkom satu.

Učenici, koji mutiraju, oprošteni su za vrieme mutiranja od samoga pjevanja, ali imadu ipak prisustvovati praktičnim vježbam.

Dodatak

tičući se djevojaka, koje polaze više pučke škole.

1. Kućanstvo.

Naučni cilj: Poznavanje glavnih pravila kućanstva.

VI. razred.

Svojstva kućanice. Znamenitost zraka, vode i vatre u kućanstvu. Vrsti, izbor i priredjivanje hrane (mlieka, jaja, mesa, brašna, variva, kave). Spravljanje i pohranjivanje živeža. 1 ura.

VII. razred.

Njegovanje domaćih životinja, naročito peradi. Sastavine bilja (o škrobu, sladoru, mirodijah). Poznavanje latka, tkanina i inih tvarina. Nabava i čuvanje odiela. Gojitba vrtnoga bilja. 1 ura.

VIII. razred.

Uredjivanje i čišćenje stana. Kuhinjsko posudje. Čišćenje posoblja, posudja i staklenine. Čistoća ruha: pranje i čišćenje mrlja. Kako valja postupati sa služinčadi. Dužnosti služinčadi. Kućni računi i kućno knjigovodstvo. 1 ura.

Praktične vježbe u vrtnih radnjah u školskom vrtu obzirom na gojitbu vrtnoga bilja. (U izvanškolsko vrieme).

2. Zenski ručni rad.

Naučni cilj: Vještina u raznih vrstih ženskih ručnih radnja, naročito onih, koje su potrebne u svakdašnjem životu.

V. razred.

Pletenje, vrpanje i bilježenje čarapa. Promaljivanje raznih predmeta za kućnu potrebu. Šupljikanje zubčića i luknjica. Vezenje jednostavnih slova i monograma. Krojenje, šivanje i bilježenje (jednostavnim nakrstom) stolnoga rublja i rublja za postelju. Teži krojevi imaju se najprije risati.

VI. razred.

Podpletivanje čarapa i upletivanje peta u čarape. Čvrsto i probušeno pletenje raznih predmeta za kućnu potrebu. Mrežkanje raznih

oblika i izšivavanje mrežkanja. Bilježenje dvostranim nakrstom. Risanje krojeva te krojenje i šivanje (rukom) dječjih, jednostavnih ženskih i noćnih košulja i zobunaca. Vezenje štilizovanih listića i cvjetića, slova i monograma; vezenje rubača. Krpanje raznoga rublja.

VII. razred.

Risanje krojeva za razne vrsti ženskih košulja, ženskih gaća, noćnih zobunaca i tomu sličnih predmeta i šivanje njihovo na stroju Vezenje štilizovanih listića i cvjetića te težih slova i monograma. Teže krpanje i vrpanje rublja.

VIII. razred.

Risanje krojeva za mužke košulje, navlake i ostalo bielo rublje. Krojenje i šivanje istoga na stroju. Risanje krojeva za podpunu dječju i žensku odjeću i šivanje iste na stroju. Usavršivanje u krpanju i vrpanju. Prema potrebi: vezenje, naročito: pisanac, opačica, zlatinski vez, našav, razplit (punto-tiratto) i priplit i t. d.

Opazka. Broj sati u ženskom ručnom radu za pojedine razrede ustanovit će se naknadno, čim bude odlučeno, koji će smier imati koja viša pučka škola i od kojih predmeta i sati zajedničke obuke s dječaci će se djevojčice oprostiti; no u nikojem slučaju nesmije taj broj za pojedine razrede iznositi manje od 6 sati na tjedan.

3. Risanje.

N a u č n i c i l j: Vještina u sastavljanju i preinačivanju zadanih oblika ter u izumljivanju jednostavnih uzora za obične uresne ženske radnje.

V. razred.

Isto kao dječaci.

VI. razred.

Dioba kružnice na jednake dielove; urisavanje simetrijskih roseta u kružnicu. Početci uresivanja za obrube; temeljne crte ornamenta i to: zavojnica i vitice. Na temelju geometrijskih likova štilizovano lišće, cviećе i drugi razni jednostavni štilizovani bilinski oblici te pojedini dielovi ornamenta. 4 ure.

VII. razred.

Risanje lagljih ravno-plošnih ornamenta po uzorcih. Risanje i upo-raba raznih palmeta. Sastavljanje uzora za pokrsticu i verižasti šav. Nauk o bojah i skladanju boja. 4 ure.

VIII. razred.

Risanje težih ornamenata. Sastavljanje uzora za našav, pisanac i aplikaciju. Nauk ob uresivanju raznih predmeta, naročito pokrivača, sagova, jastuka i t. d. 4 ure.

Opazka. Obuka u prostoručnom risanju podjeljuje se djevojkam i dječakom, u koliko je to moguće, u zajedničkih satovih; na koliko za to nedosiže broj sati propisan u prostoručnom risanju za dječake, mogu se za to upotrebiti drugi satovi namienjeni dječakom, pa se obuka podjeljuje u stegnutoj formi.

4. Gimnastika.

Naučni cilj: Vježbanje tjelesne snage, sigurnosti i okretnosti.

V. razred.

Redovne vježbe: Nastup na raznih mjestih gombališta u čelnu i bočku vrstu, u krug, u dvie čelne i dvie bočke vrsti. Stupanje na okolo te smjerovi srednjim, poprieènim i kosim korakom običnim i koraci u $^2/_4$ i $^3/_4$ taktu. — Proste vježbe: Jednostrano, izmjenito i obostrano izvadjanje vježba propisanih za I.—IV. razred pučke škole. Iste vježbe i s palicami i s bučicami. — Skakanje: Skok u daljinu s mjesta i sa zaletom, napred, strance i natrag. Skok zajednički dviju učenica. — Ljestve vodoravne: Nihanje u vježbah visa. — Dugi konopac: Potrkivanje s rukama napred, strance, natrag, u vis, podbočenima rukama. Preskakivanje s podbočenima rukama. Skakanje preko konopca dviju učenica s raznimi spojevi ruku. Kratki konopac i konopac s kesicom. — Brvno: Hodanje strance dviju i više učenica. Hodanje napred s rukama podbočenima i s rukama u vis strance i natrag. — Karike: Spruženi vis, skučeni vis, vis za lakte, s početka na mjestu, zatim u nihanju. — Igre. 1 ura.

VI. razred.

Redovne vježbe: Protuhod. Okreti u stupanju. Zavijanje. Prostup krugom jedne bočke vrsti. Stupanje u krugovih. Sastavljanje koraka u $^2/_4$ mjeru s prekriživanjem nogu. Sve vježbe uz prikladne pjesme. Proste vježbe: Raznostrano izvadjanje vježba propisanih za pučke škole. Iste vježbe i s palicami i bučicami. — Skakanje: Skok u daljinu s mjesta, sa zaletom i s okreti. — Ljestve vodoravne: Podvojni sastavi vježba u visu. — Dugi konopac: Pretrkivanje korakom uzagrabce, poskokce jedne i dviju učenica. Spajanje pretrkivanja s preskakivanjem. — Brvno: Hod natražke, vivkovim, zibimičnim i baskičkim korakom. — Karike: Podvojni sastavi vježba V. razreda na mjestu i u nihanju. Ležeći i spruženi podpor. — Igre. Naročito igre s loptami i obruči. 1 ura.

VII. razred.

Redovne vježbe. Prostup dviju bočkih vrsta napred i natrag. Lanac dviju bočkih vrsta napred i natrag. Sastavljanje pravaca s krugovi. Sastavljanje koraka u $^3/_4$ taktu s prekriživanjem nogu. Sastavljanje $^1/_2$ koraka s $^1/_2$ koraci. Sve vježbe uz prikladne pjesme.

Proste vježbe: Potrojni sastavi: Gibanja i okreti, stavi i gibanja, poskoci, okreti i gibanja. Sve vježbe i s bučicami, palicami ili kastagnetami. — Ljestve vodoravne: Pomicanje u visu sa zamahom, okreti. — Brvno: Hod napred i natražke raznimi koraci dviju učenica. — Igre: Bez i sa spravami. 1 ura.

VIII. razred.

Redovne vježbe: Sastavljanje kosih pravaca s krugovi. Prostup krugom dviju bočkih vrsta. Lanac 4 bočkih vrsta. Lanac napred i natrag s okreti. Sastavljanje $^1/_2$ koraka s cielimi koraci, koraci s okreti. Sve vježbe uz prikladne pjesme. — Proste vježbe: Par i nepar vrste izvadjaju istodobno vježbe VII. razreda obzirom na slikovito spajanje bez ili s palicami. — Ljestve vodoravne: Vježbe u visu za lakte. Vježbe u podporu. — Igre: Bez i sa spravami. 1 ura.

Opazka. 1. Kod vježba neka se pazi na pravilno držanje tiela, a osobito nogu.

2. Svaka vježba neka se točno izvadja.

3. Od prostih vježba neka se izabiraju samo one, koje su prema pravilom estetike.

4. Kod vježba na spravah neka se u prvom redu uzima obzir na one vježbe, kojimi se jača i izpravlja hrbtenica.

5. Od obuke u gimnastici može se učenica oprostiti na duže vremena samo na temelju liečničke svjedočbe, a od pojedinih učevnih sati od učitelja gimnastike.

§. 23.

Naučna osnova.

za više pučke dječačke škole smjera obrtničkoga.

Naučni predmeti	Broj sati			
	V.	VI.	VII.	VIII.
1. Nauk vjere	2	2	2	2
2. Hrvatski ili srbski jezik i sastavoslovje	3	2	2	2
3. Njemački, a u Primorju talijanski jezik	3	2	2	2
4. Zemljopis i poviest s osobitim obzirom na domovinu i njezin ustav	(a) zemljopis 1	1	2	1
	(b) poviest 1	1	1	1
5. Prirodopis s osobitim obzirom na prirodnine uporabljive u obrtu	1	1	1	1
6. Prirodoslovje s osobitim obzirom na mekaniku i mekaničku tehnologiju	—	2	2	2
7. Računstvo i obrtno knjigovodstvo	2	2	2	2
8. Geometrija te geometrijsko i strukovno risanje s počeli opisnoga mjerstva	4	4	4	4
9. Popularno narodno gospodarstvo	—	—	—	1
10. Risanje i modelovanje	4	4	3	3
11. Zakonoslovje	—	—	1	1
12. Radnje u školskoj radionici	6	6	6	6
13. Krasopis	1	1	—	—
14. Gimnastika	1	1	1	1
15. Pjevanje	1	1	1	1
Svega	30	30	30	30

1. Nauk vjere.

Razdjelbu učiva za pojedine razrede ustanovit će po §. 207. zakona ob uredjenju pučke nastave i obrazovanju pučkih učitelja u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji od 31. listopada 1888. crkvene oblasti posebnom naučnom osnovom.

Broj sati na tjedan: Za svaki razred po 2 sata.

2. Hrvatski ili srbski jezik.

Naučni cilj: Podpuno razumievanje čitanoga i čuvenoga po sadržaju i obliku. Pravilan i liep izraz ustmeno i pismeno. Vještina u sastavljanju za svakdašnji život najpotrebnijih poslovnih sastavaka, na koliko se za isto neiziskuje znanje zakonâ i naredaba. Upoznaja s najglavnijimi proizvodi novije književnosti hrvatske i srbske.

Svaki mjesec u svakom razredu po jedna domaća i po jedna školska zadaća (Pretežnijom stranom zadatci stilistički).

V. razred.

a.) Čitanje: Okretno čitanje s pravilnim naglaskom u pojedinih riečih i u izrekah spominjući imena, rodno mjesto i stalež najznamenitijih naših pjesnika i pisaca sadašnjosti, koji su svojimi radnjami zastupani u čitanci. Podpuno razumievanje čitanoga. Kratko kazivanje sadržaja i označivanje osnovnih misli. Slobodno predavanje pripoviedajućih prozaičkih i pjesničkih štiva.

b.) Slovnica: Opetovanje i dopuna u pučkoj školi učenih slovničkih oblika književnoga jezika.

c.) Pismene vježbe: Pripoviedke i opisi. Napisivanje čitanih štiva u kratko; sastavljanje pripoviedaka ili opisa po pripoviedanju i po dispozicijah. Pretvaranje omanjih pjesmotvora u prozu. O slogu u obće; o pripoviedci, opisu i listu napose. Listovi iz života učenika (prijateljski listovi; listovi što ih iziskuje uljudnost); poslovni listovi: okružnice, preporuke, upiti i odgovori, opomene; javne obaviesti; oglasi, ponude; izprave: prijamnice, dostavnice, računi, namire, svjedočbe. Vježbe u izpunjivanju poštovnih tiskopisa. 4 ure.

VI. razred.

a.) Čitanje: Nastavak vježbanja u čitanju kao u V. razredu spominjući imena, rodno mjesto i stalež najznamenitijih naših pjesnika i pisaca sadašnjosti, koji su svojimi radnjami zastupani u čitanci. Tumačenje štiva po stvarnom sadržaju i po oblicih slovničkih i sintaktičnih. Slobodno predavanje pripoviedajućih prozaičkih i pjesničkih štiva.

b.) Skladnja: Najvažnije o skladnji prostih i složenih izreka.

c.) Pismene vježbe: Nastavak vježbanja kao u V. razredu oslanjajući se na štiva trgovačkoga sadržaja. Sastavci po osnovah. Opetovanje najvažnijega o slogu u obće, o listu napose. Najbitnije o poslovnih sastavcih i molbenicah. Poslovni sastavci prema formi, koja rabi u svakdašnjem životu, i to: listovi pisani u povjerenju, poučni listovi; poslovni listovi: upiti i odgovori; ponude i preporuke, opomene,

tegobe i žaobe; javne obaviesti: razni oglasi; podnesci: molbenice; izprave: svjedočbe, založnice, obveznice, jamčevine, punomoći; vježbe u izpunjivanju poštovnih tiskopisa, uputa u najvažnije uredbe pošte i brzojava. 3 ure.

VII. razred.

a) Čitanje: Nastavak vježbanja u liepu čitanju spominjući glavne pokretače književnosti po imenu i djelovanju, kao D. Obradovića, Vuka Štefanovića Karadžića i Ljudevita Gaja. Razlaganje štiva po sadržaju osvrćući se kod pjesama na slike, stihove i vrsti pjesničtva. Liepo predavanje prozaičkih i pjesničkih štiva. Kod sgodnih partija neka se spomene: o slogu u obće, o glavnih vrstih prozaičkoga sloga osobito o pripoviedci, opisu, listu, o potrebnih poslovnih sastavcih i molbenicah. Najbitnije iz nauke o stihotvorstvu i o glavnih vrstih pjesničtva.

b) Pismene vježbe: Sastavci po osnovah. Sastavci iz svakdašnjega života prema formi, koja rabi u svakdašnjem životu, i to: poslovni listovi: naručbe i nalozi, molbe i odgovori, izprike i opravdanja, preporučni listovi; podnesci na oblasti: utoci. Vježbe u izpunjivanju poštovnih i brzojavnih tiskopisa; uputa u poštovne i brzojavne uredbe; poštovne štedionice. 3 ure.

VIII. razred.

a) Čitanje: Usavršivanje u liepu čitanju. Razlaganje štiva sa stilističkoga i estetičkoga gledišta. Liepo predavanje prozaičkih i pjesničkih štiva, koja se uzimlju iz tradicijonalne književnosti i najznamenitijih pisaca novije periode, a od srednje periode iz Gundulića, Palmotića, Kačića, Relkovića i Kanižlića. Uz to upoznavaju se učenici sa životom i književnim radom tih pisaca.

b) Pismene vježbe: Razprave, koje zasjecaju u budući život učenika po osnovah ili iza predhodnoga tumačenja. Sastavci iz svakdašnjega života, i to: nastavljeno vježbanje u sastavljanju raznih poslovnih listova i podnesaka, pri čem osobito paziti valja i na vanjski oblik sastavaka, koji je običan u svakdašnjem životu. Zakupni ugovori. Nastavljeno vježbanje u izpunjivanju poštovnih tiskopisa; izučavanje najpotrebitijih poštovnih i brzojavnih uredaba odnosećih se i na promet s inozemstvom. 3 ure.

3. Njemački jezik

Naučni cilj: Izpravan izgovor i sigurnost u pravopisu. Prevadjanje lakih prozaičkih štiva. Sastavljanje lakih poslovnih listova i vježbanje u razgovoru potrebnu za obični život.

Svaki mjesec u svakom razredu po 1 domaća i po 1 školska zadaća.

V. razred.

Vježbanje u čitanju i pisanju, a zatim najglavnije o jednostavnoj prostoj izreci. Pravilni oblici samostavnika, pridavnika, brojnika, zaimena i slaboga glagola. Vježbe u pravopisu. Uz slovničku pouku i

izradke čitaju se i prevadjaju sa slovničkim tumačenjem laglja štiva; a naizust se nauče dva lagana pripoviedajuća prozaička i dva lagana pjesnička štiva. 3 ure.

VI. razred.

Vježbanje u čitanju i pisanju. O razširenoj prostoj izreci. Oblici s iznimkami. Sprezanje slaboga i jakoga glagola. Vježbe u pravopisu. Uz slovničku pouku i izradke čitaju se i prevadjaju sa slovničkim tumačenjem laglja štiva ter vježba u ustmenom govoru. Svako poljeće nauče se naizust po dva lagana pripoviedajuća prozaička štiva i po dvie pjesmice. 3 ure.

VII. razred.

Usavršivanje u čitanju i pisanju. O sastavljenoj i skraćenoj izreci i najglavnije o njemačkom pravopisu. Razlaganje lagljih štiva sa stvarnoga i slovničkoga gledišta. Ponavljanje oblika, osobito glagola. Stegnuta izreka. Prevadjanje lagljih štiva iz njemačkoga jezika u hrvatski i obratno. Ustmene vježbe. Svakoga poljeća nauče se naizust po dva lagana historijska štiva i po tri pjesme. Uz to se vježbaju učenici i u izradjivanju pomanjih samostalnih pismenih radnja. 2 ure.

VIII. razred.

Uz opetovanje težih partija iz slovnice i skladnje njemačke nastavlja se sva ostala obuka kao i u sedmom razredu, a oslanja se na čitanku. Uz to se vježbaju učenici i u izradjivanju pomanjih samostalnih pismenih radnja, osobito u sastavljanju za obrtnika najpotrebnijih poslovnih listova. 2 ure.

Opazka. Osnova ova udešena je prema potrebam onih viših pučkih škola, gdje na nižoj pučkoj školi dotičnoga mjesta nije njemački jezik obligatan predmet. Gdje je pak obligatan, tamo će dotični učiteljski sborovi sami izraditi za taj predmet shodnu naučnu osnovu i takovu na odobrenje podnieti kr. zem. vladi, odjelu za bogoštovje i nastavu. U Primorju se uči mjesto njemačkoga jezika talijanski.

4. Zemljopis i poviest s obzirom na domovinu i njezin ustav.

a) Zemljopis.

Naučni cilj: Znanje najglavnijega iz matematičkoga i fizikalnoga zemljopisa. Pregled Evrope i ostalih dielova svieta s osobitim obzirom na karakteristične obrtne proizvode i trgovinu. Pobliže poznavanje domovine i ostalih zemalja austro-ugarske monarkije i njezinih prometnih odnošaja.

V. razred.

Početci matematičkoga zemljopisa: obzor. strane svieta, oblik i veličina zemlje; zemaljska kruglja (uzporednici, podnevnici; zemljopisna

dužina i širina); kretanje zemlje oko svoje osi; dan i noć. Temeljni pojmovi fizikalnoga zemljopisa. Obćeniti pregled dielova svieta po razitom i osovnom ustrojstvu s osobitim obzirom na srednju Evropu. Domovina i njezina statistika. O promicalih obrta. Plovne rieke; željeznice, koje se stječu u Zagrebu i Osieku. Najvažniji sajmovi. Uvoz i izvoz robe u našu domovinu i iz nje. Zemljovidne škice. 1 ura.

VI. razred.

Opetovanje naučnoga gradiva V. razreda preduzetoga u matematičkom i fizikalnom zemljopisu. Gibanje zemlje oko sunca, postanak godišnjih doba. Mjesec, pomrčine. Što kraći pregled dielova svieta po političkom razdieljenju s osobitim obzirom na austro-ugarsku monarkiju, naglasujući u potonjoj osobito statističke znamenitosti, te mjesta i prediele, koji se ističu kojim obrtom. O promicalih obrta i trgovine. Plovne rieke. Željeznice, koje se stječu na Rieci, u Budimpešti i Beču Uvoz i izvoz robe u našu monarkiju i iz nje. Zemljovidne škice. 1 ura.

VII. razred.

Opetovanje naučnoga gradiva V. i VI. razreda preduzetoga u matematičkom i fizikalnom zemljopisu. Karakteristika zemaljskih pojasa. Nješto obširniji pregled dielova svieta po političkom razdieljenju s osobitim obzirom na austro-ugarsku monarkiju, balkanski poluotok, Njemačku, Rusiju, Švicarsku, Francezku i Italiju, naglasujući pri tom osobito mjesta i prediele, koji se ističu u kojoj grani obrta i trgovine. Zemljovidne škice. 2 ure.

VIII. razred.

Opetovanje naučnoga gradiva V.—VII. razreda preduzetoga u matematičkom i fizikalnom zemljopisu popunjen najvažnijimi željezničkimi, parobrodarskimi i brzojavnimi mrežami. Odnošaj austro-ugarske monarkije k drugim zemljam obzirom na obrt i trgovinu. Sunčani sustav. Zemljovidne škice. 1 ura.

b) Poviest.

Naučni cilj: Poznavanje najvažnijih dogadjaja obće poviesti s osobitim obzirom na Austro-ugarsku i domovinu te njezinu kulturu, obrt i trgovinu. Poznavanje ustava hrvatskoga i austro-ugarske monarkije.

V. razred.

Kratki pregled poviesti hrvatske s osobitim obzirom na razvitak ustava; postojeći ustav: sabor, vlada; uprava, njezin djelokrug i organizacija oblasti. Obća prava i dužnosti gradjanina. 1 ura.

VI. razred.

Poviest austro-ugarske monarkije. Na druge države neka se uzme obzir samo na toliko, na koliko je to za razumievanje poviesti austro-

ugarske monarkije nuždno. Osobiti obzir ima se uzeti na kulturnu poviest, specijalno na obrt i trgovinu. 1 ura.

VII. razred.

Kratka poviest najvažnijih evropskih zemalja. Glavni momenti iz kulturne poviesti orijentalnih naroda, koji su osobito uplivali na evropsku poviest; glavne crte poviesti Grka i Rimljana. Početak i razširenje kršćanstva. Seoba naroda i nastavše posljedice. Početak i razširenje Islama. Prevaga papinske vlasti i križarske vojne. Razsulo sredovječnih socijalnih i političkih prilika. Sve uz pripomoć zemljovida i s osobitim obzirom na obrt i trgovinu. 1 ura.

VIII. razred.

Opetovanje naučnoga gradiva VII. razreda popunjeno s najvažnijimi odkrići. te s obzirom na razvitak trgovine u 16. 17 i 18 vieku, i njezino kulturno-historijsko znamenovanje. Preporod znanosti i umjetnosti. Vjerske reforme. Vjerski i narodnostni ratovi. medjusobni ratovi raznih narodnosti. Vrieme vladalačkoga absolutizma. Rat za oslobodjenje Amerike. Francezka revolucija i doba Napoleona I. Novije ustanke i razvitak novih država. Sve uz pripomoć zemljovida. 1 ura.

5. Prirodopis

s osobitim obzirom na prirodnine uporabljive u obrtu.

Naučni cilj: Poznavanje najvažnijih tjelesa svih triju dielova prirode na temelju zrienja te s obzirom na njihov odnošajprema čovjeku i njihovo znamenovanje u prirodnoj ekonomiji.. Pouka o čovječjem tielu i njegovanju njegova zdravlja.

V. razred.

Domaće životinje, biline i rude kao individuji. Napose: domaće životinje i životinje, koje su od osobite koristi u obrtu. Odpadci životinja, živućih u našoj domovini, koji su uporabivi u obrtu kao: strune, koža, rogovi, kosti, mast i t. d., škodljive životinje, izuzev zareznike. — Njegovanje bilina. Biline naše domovine, koje su uporabive u obrtu, kao: vrba, šaš, rogoz, drvo, mastilačke biline i t. d., biline otrovnice. — Njeke kamine okolice. Mastilačke zemlje, glina, kovine, gradjevno i ukrasno kamenje i t. d. Kratka uputa o vanjskom ustrojstvu čovječjega tiela s osobitim obzirom na organe gibanja, zube; dijetetička uputa kod pojedinih organa. Uputa u zaštitu životinja i bilina. 1. ura.

VI. razred.

Životinje, biline i rude u skupinah po vrstih i redovih. Pri tom imaju se osobito iztaći prirodnine važne u obrtu, te kukci štetni u obrtu i gospodarstvu. — Važnije vrsti gradjevnoga drva; njegovo mekaničko obradjivanje, biljezi njegove kakvoće. — Kamine uporabive u obrtu. —

Opetovanje gradiva preduzetoga u V. razredu o čovječjem tielu; razširenje istoga s osobitim obzirom na unutarnje ustrojstvo čovječjega tiela, na organe hranjenja i disanja, na sjetila, ćutila i kožu. Dijetetička uputa kod pojedinih organa. 1 ura.

VII. razred.

Sve dosadašnje učivo popuni se i sabere u životinjstvu i bilinstvu po naravnom a u rudstvu po lučbenom sustavu, uzevši uviek obzir na potrebe obrta. Obširnija uputa o čovječjem tielu i njegovanju istoga. Upliv zanimanja, odiela, mjestnog i zemljopisnog boravišta na čovjeka. Prva pomoć, kada tko oboli ili nastrada. 1 ura.

VIII. razred.

Kratko opetovanje naučnoga gradiva V.—VII. razreda. Glavni smjerovi duševnoga razvoja, njegovo znamenovanje i obći ciljevi. Potreba, vriednost i zadaća ljudskoga uzgoja. 1 ura.

Opazka. Svu obuku u prirodopisu valja udesiti prema mjestnim potrebam, a najveću i osobitu pomnju namieniti u obuci i u školskom vrtu onim prirodninam kao i njihovoj tehnologiji, koje se upotrebljavaju u obrtu, zastupanu u školskoj radionici.

6. Prirodoslovje s osobitim obzirom na mehaniku i mehaničku tehnologiju.

N a u č n i c i l j : Upoznavanje najvažnijih fizikalnih pojava na temelju predhodna eksperimentovanja s obzirom na potrebe svakdašnjega života, naročito obrta te upoznavanje jednostavnih strojeva i njihove uporabe u obrtu. Upoznaja prigotavljanja najvažnijih industrijalnih tvorina s osobitim obzirom na industrijalne tvorine, koje su važnije za dotičnu okolicu. Sve uz što više primjera iz praktičnoga života.

VI. razred.

Spojni oblici tjelesa. Spojnost. Vrsti krutih tjelesa. Prionljivost i pojavi vlasovitosti. Nepronicavost. Djeljivost. Šupljikavost. Olovnica, teža, težište. Pojam absolutne i specifične težine. Gustoća. — Raztezanje tjelesa toplinom. Toplomjer. Raztezanje vode. Raztezanje zraka; propuh, vjetar. — Magnetična privlačivost. Naravni i umjetni magneti. Polarizovnost. Prigotavljanje umjetnih magneta natorom. Razdieljenje magnetičnosti. — Temeljni pojavi munjevnosti. Munjokaz. Dobri i loši vodiči munjevnosti. Razklad i razdieljenje munjine. Munjilo. Munjina dotikom. Voltin stup. Munjevna struja. — Tlak na dno i strane. Spojne posude. — Tlak zraka. Tlakomjer. Teglica. — Postanak i širenje zvuka. Vrsti istoga. — Svietleća i tamna, prozračna i neprozračna tjelesa. Širenje svjetla u pravcu i njegova brzina. Sjena. Jakost svjetla (ovisna o prikloništu). Odraz svjetla. Ravna zrcala.

Najvažniji obreti i iznašašća, tičuća se obrtničtva i spadajuća u obseg naučnoga gradiva toga razreda. — Voda; raztvaranje vode munjevnom strujom. Vodik i kisik. Lučbeno raztvaranje. Praskavi plin. Miešnja. Lučbeni spoj. Zrak i njegove sastavine. Dušik. Ugljik. Sumpor. Pranik. Žigice. Solik. Razkuživanje. Jod. Brom. Počela. Raztapanje. 2 ure.

VII. razred.

Naučno gradivo VI. razreda ponovi se pregledno pa se kod pojedinih odsjeka popuni ovim: Toplina. Dobri i loši vodiči topline. Promjena skupnosti tjelesa pomoću topline. Taljenje, ledčanje, izhlapljivanje i izparivanje, prekapljivanje i sublimacija. — Magnetička igla. Odklon. Sjevernica. Naklon. Magnetičnost zemlje. — Elektrofor. Zračna munjina i ozon, bura, strjelovod. U uporabi najobičniji galvanski članci. Razni učinci galvanske struje. Galvanoplastika. — Težište. Vrsti ravnotežja. Stalnost položaja tvari. Poluga, vaga, kolotur, koloturnik, vreteno. — Gibanje. Uztrajnost. Jednoliko gibanje. Pojam mehaničke radnje. Mjera iste. Nihalo; ura. Zapreke kod gibanja. — Širenje tlaka vode. Hidrauličko tiskalo. Gubitak na težini u vodi; plivanje. Odredjivanje specifične težine. Hidrostatična vaga. Areometar. — Uzdušna sisaljka. Gubitak na težini u zraku; zrakoplov. — Mieh. Obična sisaljka i šmrk na tlak. Heronova tučka. Ručna i vozna štrcaljka. — Najvažnija zvučeća tjelesa. Brzina i jakost zvuka. Odraz zvuka; pazvuk, jeka. — Dubka i dutka zrcala. Lom svjetla. Optičke leće. Razsap svjetla, duga.

Najvažniji obreti i iznašašća tičuća se obrtničtva i spadajuć a u obseg naučnoga gradiva toga razreda. — Žganje vapna, jedko vapno, ugljičita kiselina. Ugljikov kis. Salitra, dušična kiselina. Kiselina, osnova, sol (u lučbenom smislu). Sumporita i sumporova kiselina. Pranična, solna i fluoro-vodična kiselina. Razjedanje stakla. Čipavac. Sumporovodik. Prekapljivanje na suho, težki i laki ugljikovodik, buktiv plin, Davy-eva svjetiljka, ugljen, svietleći plin. Sažeg; Pepeličina. Sodnina, lug. Bor. Kremikova kiselina, staklo. Kovine: magnezij, aluminij, (glina, porculanovina), željezo, olovo, tutija, kositar, bakar, živa i smjese srebra. 2 ure.

VIII. razred.

Naučno gradivo VI. i VII. razreda ponovi se pregledno i popuni ovim: Žarenje topline. Izvori topline. Vriednost goriva. — Vlažnost uzduha, magla, oblaci, kiša, snieg, tuča, rosa, mraz. — Para. Napetost para, parni stroj. — Najvažniji motori, koji se rabe u obrtu. — Magnetično djelovanje galvanske struje. Brzojav. Indukcija munjevnih struja. Telefon. — Kosina. Klin. Vijak. Prosti pad. Gibanje hićenih tjelesa. Gibanje osrednje, bježna sila. Mlinsko kolo (vodenice i vjetrenjače). — Čovječji organi govora i sluha. Govor i sluh. — Jakost svjetla. Svjetilna vriednost raznih svjetiva. Čovječje oko. Vid. Očale. Sitnozor. Dalekozor. Fotografija. — Proizvadjanje željeza od rudača. Talijonice. Najvažniji obreti i iznašašća, koja se tiču obrtničtva i spadajuća u ob-

seg naučnoga gradiva toga razreda. — Ugljiko-vodici. Vrienje, vinovica. Alkoholsko vrienje. Kiselo vrienje, octena kiselina, prigotavljanje octa. Mjedenka i nalaz iste u hranivih. Tljenje, gnjiljenje, obugljenje. Masti. Glicerin. Mastne kiseline i druge važne organičke kiseline. Stearinske svieće. Sapun. Njeke smole i eterička ulja. — Strojenje koža. Bojadisala i najvažnije boje. Bojadisanje. Tisak tkanina, bieljenje platna. Bjelanjčevina. Klijevina. Hraniva. Uzčuvanje, spremanje i patvorenje hraniva. Biljezi, po kojih se razpoznavaju najobičnije patvorine. 2 ure.

7. Računstvo.

Naučni cilj: Okretnost i sigurnost u elementarnom računanju s posebnimi brojevi. Vještina u računih gradjanskoga života. Jednovito knjigovodstvo.

Pismene radnje: Svaki mjesec u svakom razredu po 1 domaća i po 1 školska zadaća. Gradivo za zadaće neka se uzimlje iz svakdašnjega života s obzirom na trgovinu.

V. razred.

Novci i mjere austro-ugarske monarkije. Četiri temeljne vrsti računa s jedno- i višeimenimi, cielimi i desetinskimi brojevi. Djeljivost brojeva i raztvaranje istih na prvotne činbenike. Najveća zajednička mjera, najmanji zajednički mnogokratnik. Računanje s običnimi čestnici. Uporaba najobičnijih računskih kratica. Pokraćena množitba i djelitba. Obrtnički računi. — Ustmeno računstvo. 2 ure.

VI. razred.

Opetovanje naučnoga gradiva V. razreda popunjeno naukom o novcu i mjerah susjednih zemalja. Uzmnažanje na četver, vadjenje drugoga korena. Jednoviti omjeri i razmjeri. Zaključni račun (dvostavak i trostavak). Jednovito pravilo trojno. Jednovit dobitni račun. Ročni račun. Družben, popriečni i smjesni račun. Obrtnički i gospodarski računi. — Ustmeno računstvo. 2 ure.

VII. razred.

Opetovanje naučnoga gradiva V. i VI. razreda popunjeno medjusobnim svadjanjem (reduciranjem) novca i mjera. Uzmnažanje na kocku, vadjenje trećega korena. Složeni omjeri i razmjeri. Složeno pravilo trojno. Verižni račun. Postotni račun i njegova uporaba u svakdanjem životu. (Tara, popust, opravnina, mešetarina, osiguračnina, dobitak i gubitak). Jednovitiji računi o dobitnoj dobiti. Proračunavanje kupovne ciene materijala na temelju cjenika i kupovnica. Proračunavanje prodajne ciene robe. — Ustmeno računstvo. 2 ure.

VIII. razred.

Opetovanje naučnoga gradiva V.—VII. razreda s obzirom na posebne slučajeve prakse raznih obrta popunjeno proračunavanjem novca i

državnih papira. Sastavljanje obrtnih troškovnika (proračuna). Mjenice i mjenični odbitak. Jednovito obrtno knjigovodstvo s praktičnimi primjeri. — Ustmeno računstvo. 2 ure.

8. Geometrija te geometrijsko i strukovno risanje s počeli opisnoga mjerstva.

Naučni cilj: Geometrija: Sigurno razpoznavanje, izporedjivanje proračunavanje i mjerenje prostornih olina. Izučavanje najvažnijih mjerstvenih poučaka i odtuda proizlazećih geometrijskih konstrukcija.

Geometrijsko risanje: Risanje glavnih geometrijskih likova i konstrukcija. Risanje istih u umanjenoj mjeri. Risanje plošnih likova i plastičnih predmeta u ortogonalnoj projekciji. Najglavnije iz kose projekcije i nauk o sjeni.

Strukovno risanje: Podpuno razumievanje obrtnih nacrta, crteža i škica. Kopiranje obrtnih predmeta po zadanom mjerilu. Risanje obrtnih nacrta s pripadajućimi konstrukcijami po mjeri i škici s osobitim obzirom na onu granu obrta, kojoj služi dotična viša pučka škola.

V. razred.

Geometrija: Temeljni geometrijski pojmovi; tačka, crte, kutovi; trokuti, sukladnost trokuta; četverokuti i višekuti; krug; pakrug.

Geometrijsko risanje: Izvlačenje i crtkarenje; konstrukcije u savezu s izučenim geometrijskim gradivom; kopiranje raznih likova u ravnini (Ebene Figuren); risanje geometrijskih ornamenata u raznih stilovih. 4 ure.

VI. razred.

Geometrija: Opetovanje naučnoga gradiva V. razreda; razmjerje iztegâ; sličnost trokutâ; srednja geometrijska razmjernica; umanjeno mjerilo; transversalno mjerilo; obseg i ploština trokuta, četverokuta i višekuta; pretvorba likova; Pitagorin poučak izveden na temelju zrienja; obod i ploština kruga i pakruga; zavojnica te najvažnija njezina svojstva.

Geometrijsko risanje: Konstrukcije u savezu s naučnim gradivom te osobitim obzirom na likove opisane i upisane u krugu; povećavanje i umanjivanje likova ležećih u ravnini. 4 ure.

VII. razred.

Geometrija: Opetovanje naučnoga gradiva V. i VI. razreda; najvažniji poučci tjelesomjerstva bez znanstvenih dokaza; kocka, bridnjak, valjak, čunj, šilj, kruglja i njihova mreža; izračunavanje oplošja navedenih tjelesa.

Geometrijsko risanje: Zorno tumačenje projekcija o navedenih geometrijskih tjelesih i jednostavnih obrtnih predmetih u tlocrtu i nacrtu po sgodnih modelih.

Strukovno risanje: Vježbe u projiciranju jednostavnih i sastavljenih tjelesa po mjeri u tlorisu, narisu i prorezu. U kratko naj-

glavnije o konstruiranju sjena te uporaba toga po primjerih. Proniknuće tjelesa. Vježbe u kosom projiciranju. 4 ure.

VIII. razred.

Geometrija: Opetovanje naučnoga gradiva V—VII. razreda; izračunavanje kockovnoga sadržaja: kocke, bridnjaka, valjka, šilja, čunja i kruglje. Pouka o glavnih pravilih pri gradnji sgrade; zidovi, spajanje gradje, sklad krova i pokrivanje istoga; svodovi; spone; temelj; grijanje. Razumievanje gradjevnih nacrta i troškovnika.

Geometrijsko risanje: Nastavak projekcijâ. Graditeljsko risanje u savezu s naučnim gradivom graditeljstva; risanje jednostavnih sgrada u tlocrtu i nacrtu. 4 ure.

Opazka: Strukovno risanje nadovezuje se u V.—VII. razreda, a spaja se u VIII. razredu sa geometrijskim risanjem. Zadaća mu je: Podpuno razumievanje obrtnih nacrta, crteža i škica. Kopiranje obrtnih predmeta po zadanom mjerilu. Risanje obrtnih nacrta s pripadajućimi konstrukcijami po mjeri i škici s osobitim obzirom na onu granu obrta, kojoj služi dotična viša pučka škola.

Potanja naučna osnova izradit će se za strukovno risanje, čim se odredi grana obrta, koja će u glavno biti zastupana na kojoj višoj pučkoj školi obrtnoga smjera.

9. Popularno narodno gospodarstvo.

Naučni cilj: Temeljni pojmovi narodnoga gospodarstva, na koliko se tiču obrtnika. Sve popularno i u formi štiva.

VIII. razred.

Što kraće i popularnije sustav narodnoga gospodarstva; potanje imaju se uzeti samo oni dielovi, koji se tiču neposredno obrtnika. Najbitnije o gospodarskoj upravi s osobitim obzirom na praktičnu potrebu obrtnika. 1 ura.

10. Risanje i modelovanje.

Naučni cilj: Vještina u shvaćanju i predstavljanju ornamentalnih oblika po uzorcih i obrazcih spojeno u svih razredih s tumačenjem ob obliku, slogu i uporabi dotičnoga ornamenta. Risanje jednostavnih predmeta po zrienju.

Modelovanje: Vježbanje plastičnoga zrienja tako, da se tim podupre vještina risanja i jasno shvaćanje svih oblika. Podupiranje njege tankog osjećanja za tačnost i ljepotu izradjivanja obrtnina. Uposobljenje u plastičnom prikazivanju obrtniku nuždnih modela i ornamenta.

V. razred.

Risanje pravaca slobodnom rukom i njihova uporaba; položaj i dieljenje pravaca; razlikovanje kutova po veličini; ravnoplošni likovi: trokuti, četvorokuti, šestero- i osmerokuti i drugi simetrijski pravocrtni likovi. Pravilne otvorene i zatvorene krivulje, kružnica i

pakružnica; sastavljeni likovi, jednostavne valovice. Ravnoplošni likovi sastavljeni od okomica, vodoravnih i kosih pravaca; urisavanje i sastavljanje simetrijskih likova u četvorinu, kružnice i višekute. Jednostavni likovi od pravaca i krivulja. 2 ure.

Modelovanje: Priredjivanje zemlje za modelovanje. Poznavanje orudja. Priredjivanje ploče. Modelovanje geometrijskih likova srodnih onim, koje mladež toga razreda riše. Modelovanje povišenih radnja; izdubljivanje u ploču. Lišće u geometrijskoj razredbi. Geometrijski ornamenat. (Bolje radnje odlievaju se u sadru, te se tom prilikom vježba u odlievanju sadrenih modela rezanjem). 4 ure.

VI. razred.

Risanje: Dioba kružnice na jednake dielove, urisavanje simetrijskih ružica u kružnicu. Zavojnica i njezina uporaba. Predstavljanje prostornih oblika po drvenih obrazcih kao počela peršpektivnoga risanja. Vježbanje u risanju praktično uporabivih i karakterističnih štilizovanih motiva i ornamenata po nacrtih učiteljevih na ploči, a zatim po uzorcih i obrazcih. Napametne vježbe u risanju, iza kako se prije razjasne svi razmjeri veličine. 2 ure.

Modelovanje: Modelovanje raznih ornamenata uz tumačenje razlike sloga što po modelih, što po crtežih. Odlievanje i prirezivanje u sadru. Izvlačenje pružica i krivulja te priredjivanje šablona. Sastavljanje izvučenih pružica u kutove. Izradjivanje lagljih urešenih okrižica. 4 ure.

VII. razred.

Vježbe VI. razreda nastave se i u VII. razredu prvoga poljeća s povećanimi zahtjevi s osobitim obzirom na peršpektivno risanje. Drugoga poljeća risanje jednostavnih modela i predmeta po zrienju.

Nauk o bojah i skladanju boja. 2 ure.

VIII. razred.

Vježbe u VI. i VII. razredu nastave se u VIII. razredu s povećanimi zahtjevi s osobitim obzirom na risanje po obrazcih. 2 ure.

Opazka. U VII. i VIII. razredu modeluje mladež ornamente i pojedine urese za radnje onoga obrta, kojemu najviše služi dotična viša pučka škola.

11. Zakonoslovje.

Naučni cilj: Kratko i popularno tumačenje za obrtnike najvažnijih postojećih zakona. Sve pripoviedajućim načinom u formi štiva.

VII. razred.

Opetovanje naučnoga gradiva o pravih i dužnostih gradjanina, preduzetoga u poviesti u V. razredu. Što popularnije i što kraće tumačenje

o pojmu zakona i sustav zakonoslovja. Obrtni zakon, i to: o nastupu i tjeranju obrta, o pomoćnom osoblju, ob obrtnih oblastih. Daće. 1 ura.

VIII. razred.

Opetovanje naučnoga gradiva VII. razreda. Ob obrtnih sborovih i zadrugah. O prekršajih i kaznih na temelju obrtnoga zakona. Gradjevni red. Nješto iz vojničkoga zakona. Mjestni sud. Občinski red. 1 ura.

12. Radnje u školskoj radionici.

Uz svaku višu pučku školu obrtničkoga smjera ima se za praktičnu vježbu učenika podići školska radionica. U tih radionicah ima se mladež najmanje 6 sati na tjedan vježbati u vještinah potrebnih za obrt, zastupan na dotičnoj višoj pučkoj školi.

Koje će grane obrta biti zastupane u tih radionicah i po kojoj će se naučnoj osnovi u njih obučavati, uredit će se administrativnim putem na temelju sporazumka izmedju dotičnih poglavarstva, školskih odbora te zastupnikâ obrta.

Da učenici više pučke škole obrt zastupan na kojoj višoj pučkoj školi podpuno izučiti, pa se za kalfe usposobiti mogu, može se za obrt zastupan na kojoj višoj pučkoj školi urediti uz dotičnu višu pučku školu još i 1—2 godišnji obrtni tečaj lih za praktičnu obrtnu pouku.

13. Krasopis.

Naučni cilj: Prisvojiti si ima mladež razgovjetan i liep rukopis i u svakdašnjem životu uobičajene vrsti pisma.

V. razred.

Vježbanje u pisanju latinice, ćirilice i njemačkih pismena po genetičnom razvitku. Arabske i rimske znamenke. Kružno pismo u nacrtanih pisankah. 1 ura.

VI. razred.

Nastavak vježbanja V. razreda u nenacrtanih pisankah uz pripomoć nacrtana uložka (Linienblatt), s osobitim obzirom na bježno pismo, a da ono nebude na uštrb sjegurnosti, značaja i ljepote. 1 ura.

Opazka. VII. i VIII. razred neima posebnih satova za vježbanje u pisanju, pa valja kod pismenih radnja u ta dva razreda zahtievati liepo i sjegurno pismo.

14. Gimnastika.

Naučni cilj: Gimnastikom se ima promicati jačanje tiela, okretnost, pristojnost i svježost duha. Uz to se ima probudjivati volja za

red, za zajednički rad i podredjivanje, a ujedno razvijati i pouzdanje u sama sebe.

V. razred.

Redovne vježbe: Nastup u čelnu vrstu, ravnanje, četvrtokreti, bočka vrsta, stupanje po mjeru, promjena 1 bočke vrste u 2, 3 i 4 i obratno. Trk do 5 časa. Proste vježbe: Razmak, gibanja ruku, gibanja nogu, gibanja trupa, poskoci, stavi. Laglje vježbe s bučicami, vježbe s drvenimi palicami. Skok: U dalj: s mjesta i sa zaletom u malom razmjeru. U visinu: s mjesta i sa zaletom u malom razmjeru. Ruče: Vis, pomicanje u visu, okreti, metanja I. stupnja. Karike: Vis prosti i ležećki. Predvježbe za nihanje. Ljestve: Razite: vis, pomicanje u visu Okomite i kose: stupanje i spuštanje I. stupnja. Penjanje: Predvježbe za penjanje, pokusno penjanje na motkah. Kolotrk: Hodanje u raznom visu i stavu, trčanje. Brvno: Uzlaz, hodanje običnim korakom napried, natrag, strance. Dugi konop: Pretrkivanje, preskakivanje. Gimnastičke igre. 1 ura.

VI. razred.

Redovne vježbe: Polokreti, četvrtokreti u stupanju, stupanje u raznih smjerovih, promjena bočke vrste u 2, 3 i 4 u stupanju, zavijanje manjih vrsta na mjestu. Trk do 5 časa. Proste vježbe: Izdržaji, gibanja ruku i nogu, gibanja nogu i trupa, gibanja ruku i poskoci, gibanja trupa i stavi. Vježbe s bučicami ili drvenimi palicami. Skok: U dalj: s mjesta i sa zaletom u svih pravcih. U vis: s mjesta i sa zaletom u svih pravcih. Kozlić: U šir: zaklek, zasjed odnožni, preskok razkročni s mirnim povisivanjem. Ruče: Ležećki podpor, zasjedi, upori iz ležećkog visa u ležećki podpor. Karike: Vis, nihanje, metanja u visu, izmjena visa. Ljestve: Razite: podpor, sjed, pomicanje u ležećem podporu. Okomite i kose: stupanje i spuštanje II. stupnja. Penjanje: Sklop objenožke, sklop jednonožke, penjanje sa sklopom objenožke, penjanje sa sklopom na užetu. Kolotrk: Trčanje u sjedu jednonožke. Brvno: Prekoračivanje prepreka. Dugi konop. Hodalice. Trk sa natjerivanjem. Gimnastičke igre. 1 ura.

VII. razred.

Redovne vježbe: Ustrajanje redova na mjestu i u stupanju, ustrajanje dvoredova iz redova na mjestu, polokreti u stupanju. Zavijanje manjih vrsta u stupanju. Trk do 7 časa. Proste vježbe: Gibanja ruku i okreti, gibanja nogu i poskoci, gibanja ruku i stavi, gibanja ruku i izdržaji trupa, poskoci i stavi. Vježbe s bučicami ili drvenimi palicami. Skok. U dalj: S mjesta i sa zaletom sa okreti i gibanji nogu. U vis: S mjesta i sa zaletom sa okreti i gibanji nogu. Kozlić: U šir, u dalj: metanja odnožna, razkrečena, odbočna, skvrčena I. stupnja. Preča: Vježbe u prostom visu na dosežnoj preči, u mješovitom na nizkoj, podpor, sjed, pomicanje u visu, nihanje, metanja, kovrtljaji I. stupnja. Ruče: Podpor, pomicanje u ležećkom pod-

poru, metanja II. stupnja na kraju. Karike: Vježbe prostog visa u nihanju, odskoci napried i natrag u nihanju. Ljestve: Razite: nihanje, pomicanje s nihanjem. Okomite i kose: pomicanje II. stupnja. Penjanje: Penjanje sa sklopom jednonožke, penjanje na dvijuh motkah. Zastava. Kolotrk: Trčanje uzagrebce napried, natrag. Brvno: Hodanje raznimi koraci, borba, ugibanje. Dugi konop. Hrvanje. Vučenje i rivanje s raznimi spravami. Hodalice. Proste vježbe pojedinaca (prekopiti, stajanje na glavi itd.). Gimnastičke igre. 1 ura.

VIII. razred.

Redovne vježbe: Ustrajanje dvoredova iz redova u stupanju, ustrajanje voda, ustrajanje redova i dvoredova iz voda na mjestu, čelno ustrajanje voda iz redova ili dvoredova na mjestu, zavijanje čelne vrste, zavijanje voda. Trk do 7 časa Proste vježbe: Gibanja ruku i trupa, gibanja nogu i okreti, gibanja ruku i izdržaji nogu, gibanja nogu i izdržaji trupa, okreti i poskoci, poskoci, stavi i izdržaji ruku. Vježbe s bučicami i željeznimi palicami. Skok: U dalj: s mjesta i sa zaletom u razmjeru, koji se može postići. U vis: s mjesta i sa zaletom u razmjeru, koji se može postići. U dalj i vis: s mjesta i sa zaletom u razmjeru, koji se može postići. U vis i dalj: s mjesta i sa zaletom u razmjeru, koji se može postići. U dubljinu do 3 metra. Kozlić: U šir, u dalj: metanja odnožna, odbočna, skvrčena, razkračena II. i III. stupnja. Preča: Prosti vis, mješoviti vis, podpor, sjed, pomicanje u visu, nihanje, metanja, kovrtljaji, okreti, uzmasi, upori, odskoci, sve vježbe II. stupnja. Ruče: Izdržaji u visu, uzmasi, nihanje, pomicanje u podporu ležećkom II. i III. stupnja, metanja III. stupnja na kraju, u sredini II. stupnja. Karike: Vježbe mješovitog visa u nihanju upori iz mješovitog visa na mjestu, podpor. Ljestve Razite: Uzmasi, upori. Okomite i kose: Pomicanje III. stupnja. Penjanje: Penjanje bez sklopa pokusno, sklop nogu strmoglavce. Kolotrk: Trčanje s okreti. Brvno. Hodanje na dasci. Hrvanje. Hodalice. Proste vježbe pojedinaca. Gimnastičke igre. 1 ura.

Opazka. Propisi izdani za niže pučke dječačke škole glede obuke u tjelovježbi valjaju i za više pučke dječačke škole. Vježbe nižih razreda uzimaju se kao opetovanje u viših razredih. Djaci se razdiele po 20 učenika kod vježbanja na pojedinih spravah i mogu se povjeriti jačim starijim učenikom, koje učitelj nadzire. U školah smjera obrtnoga polaže se najveća važnost na sprave, na kojih se učenici vježbaju u ravnotežju i penjanju. Vježbe valja uzimati svestrano t. j. da se čitavo tielo uviek razmjerno vježba.

1. Kod vježba neka se pazi na pravilno držanje tiela, a osobito nogu.

2. Svaka vježba neka se točno izvadja.

3. Kod vježba na spravah neka se u prvom redu uzima obzir na one vježbe, kojimi se jača i izpravlja hrbtenica.

4. Od obuke u tjelovježbi može se učenik na duže vrieme oprostiti samo na temelju liečničke svjedočbe, a od pojedinih naučnih sati od učitelja tjelovježbe.

5. Obuka u tjelovježbi podjeljuje se po ovoj naučnoj osnovi dječakom svih razreda više pučke dječačke škole u zajedničkom satu, razdielivši ih na odjele s prednjaci. Samo ako bi tim stegnućem razreda narasao broj učenika na 60, imadu se dječaci više pučke škole razdieliti u dva odjela, svaki po 1 sat.

15. Pjevanje.

Naučni cilj: Budjenje i usavršavanje smisla za glasbu. Oplemenjivanje srca i oživljavanje patriotičkoga čuvstva. Osposobnja učenika za pjevanje jedno- i višeglasnih pjesama po kajdah. Njegovanje narodnih pjesama.

V. razred.

Teoretički dio: Poznavanje kajda po raznoj im vriednosti, povisilica, ponizilica, povratilica, stanka, mjera. Pjevanje dur ljestvica: C, G, D, F i B u raznolikom ritmičkom obliku s nazivom kajda i solmizacijom (uviek mezzo forte).

Praktički dio: Pjevanje lakih jednoglasnih pjesama po kajdah. Prema potrebi skupne vježbe, pri čem valja uzeti obzir i na crkvene pjesme. 1 ura.

VI. razred.

Teoretički dio: Opetovanje učiva V. razreda, popunjeno Dur ljestvicom: A, E, H, Fis, Es, Des i As kao u V. razredu. Piano, forte, crescendo i decrescendo.

Praktički dio: Pjevanje jednoglasnih pjesama po kajdah i prelaz na dvoglasne. Prikladne narodne i rodoljubne pjesme. — Prema potrebi skupne vježbe, pri čem valja uzeti obzir i na crkvene pjesme. 1 ura.

VII. razred.

Teoretički dio: Opetovanje učiva V. i VI. razreda popunjeno solfegiama (u sekundah, tercah i t. d.). Mol ljestvice. Arpegirani dur trozvuci (tonike, dominante i subdominante) u raznih okretih.

Praktički dio: Nastavak vježbanja u dvoglasnih pjesmah. Prikladne narodne i rodoljubne pjesme. — Prema potrebi skupne vježbe, pri čem valja uzeti obzir i na crkvene pjesme. 1 ura.

VIII. razred.

Teoretički dio: Opetovanje učiva V.—VII. razreda. Dvopjevi u obliku kanona, tri glavna trozvuka u mol. Dominantni četverozvuk. Poznavanje njekih najznamenitijih skladatelja s osobitim obzirom na domaće skladatelje.

Praktički dio: Višeglasne pjesme. Pjevanje prikladnih narodnih pjesama. — Prema potrebi skupne vježbe, pri čem valja uzeti obzir i na crkvene pjesme. 1 ura.

Opazka. U VII. i VIII. razredu može se obuka u pjevanju podjeljivati u zajedničkom satu, ako u oba razreda ima više od 30 učenika. Neima li ih toliko, tada se obučavaju svi razredi u zajedničkom satu.

Učenici, koji mutiraju, oprošteni su za vrieme mutiranja od samoga pjevanja, ali imadu ipak prisustvovati praktičnim vježbam.

Dodatak

tičući se djevojaka, koje polaze više pučke škole.

1. Kućanstvo

Naučni cilj: Poznavanje glavnih pravila kućanstva.

VI. razred.

Svojstva kućanice. Znamenitost zraka, vode i vatre u kućanstvu. Vrsti, izbor i priredjivanje hrane (mlieka, jaja, mesa, brašna, variva, kave). Spravljanje i pohranjivanje živeža. 1 ura.

VII. razred.

Njegovanje domaćih životinja, naročito peradi. Sastavine bilja (o škrobu, sladoru, mirodijah). Poznavanje latka, tkanina i inih tvarina. Nabava i čuvanje odiela. Gojitba vrtnoga bilja. 1 ura.

VIII. razred.

Uredjivanje i čišćenje stana. Kuhinjsko posudje. Čišćenje posoblja, posudja i staklenine. Čistoća ruha: pranje i čišćenje mrlja. Kako valja postupati sa služinčadi. Dužnosti služinčadi. Kućni računi i kućno knjigovodstvo.

Praktične vježbe u vrtnih radnjah u školskom vrtu obzirom na gojitbu vrtnoga bilja. (U izvanškolsko vrieme). 1 ura.

2. Ženski ručni rad.

Naučni cilj: Vještina u raznih vrstih ženskih ručnih radnja, naročito onih, koje su potrebne u svakdašnjem životu.

V. razred.

Pletenje, vrpanje i bilježenje čarapa. Promaljivanje raznih predmeta za kućnu potrebu. Šupljikanje zubčića i luknjica. Vezenje jednostavnih slova i monograma. Krojenje, šivanje i bilježenje (jednostavnim nakrstom) stolnoga rublja i rublja za postelju. Teži krojevi imaju se najprije risati.

VI. razred.

Podpletivanje čarapa i upletivanje peta u čarape. Čvrsto i probušeno pletenje raznih predmeta za kućnu potrebu. Mrežkanje raznih oblika i izšivavanje mrežkanja. Bilježenje dvostranim nakrstom. Risanje krojeva te krojenje i šivanje rukom dječjih, jednostavnih ženskih i noćnih košulja i zobunaca. Vezenje stilizovanih listića i cvjetića, slova i monograma; vezenje rubača. Krpanje raznoga rublja.

VII. razred.

Risanje krojeva za razne vrsti ženskih košulja, ženskih gaća, noćnih zobunaca i tomu sličnih predmeta i šivanje njihovo na stroju. Vezenje stilizovanih listića i cvjetića te težih slova i monograma. Teže krpanje i vrpanje rublja.

VIII. razred.

Risanje krojeva za mužke košulje, navlake i ostalo bielo rublje. Krojenje i šivanje istoga na stroju. Risanje krojeva za podpunu dječju i žensku odjeću i šivanje iste na stroju. Usavršivanje u krpanju i vrpanju. Prema potrebi: vezenje, naročito: pisanac, opačica, zlatinski vez, našav, razplit (punto-tiratto) i priplit i t. d.

Opazka. Broj sati u ženskom ručnom radu za pojedine razrede ustanovit će se naknadno, čim bude odlučeno, koji će smier imati koja viša pučka škola i od kojih predmeta i sati zajedničke obuke s dječaci će se djevojčice oprostiti; no u nikojem slučaju nesmije taj broj za pojedine razrede iznositi manje od 6 sati na tjedan.

3. Risanje.

Naučni cilj: Vještina u sastavljanju i preinačivanju zadanih oblika ter u izumljivanju jednostavnih uzora za obične uresne ženske radnje.

V. razred.

Isto kao dječaci.

VI. razred.

Dioba kružnice na jednake dielove; urisavanje simetrijskih roseta u kružnicu. Početci uresivanja za obrube; temeljne crte ornamenta, i to: zavojnica i vitice. Na temelju geometrijskih likova štilizovano lišće, cviеće i drugi razni jednostavni štilizovani bilinski oblici te pojedini dielovi ornamenta. 4 ure.

VII. razred.

Risanje lagljih ravnoplošnih ornamenata po uzorcih. Risanje i uporaba raznih palmeta. Sastavljanje uzora za nakrsticu i verižasti šav. Nauk o bojah i skladanju boja. 4 ure.

VIII. razred.

Risanje težih ornamenata. Sastavljanje uzora za našav, pisanac i aplikaciju. Nauk ob uresivanju raznih predmeta, naročito pokrivača, sagova, jastuka i t. d. 4 ure.

Opazka. Obuka u prostoručnom risanju podjeljuje se djevojkam i dječakom, u koliko je to moguće, u zajedničkih satovih; na koliko za to nedosiže broj sati propisan u prostoručnom risanju za dječake, mogu se za to upotrebiti drugi satovi namienjeni dječakom, pa se obuka podjeljuje u stegnutoj formi.

4. Gimnastika.

Naučni cilj: Vježbanje tjelesne snage, sigurnosti i okretnosti.

V. razred.

Redovne vježbe: Nastup na raznih mjestih gombališta u čelnu i bočku vrstu, u krug, u dvie čelne i dvie bočke vrste. Stupanje na okolo te smjerovi srednjim, popriečnim i kosim korakom običnim i koraci u $^2/_4$ i $^3/_4$ taktu. Proste vježbe: Jednostrano, izmjenito i obostrano izvadjanje vježba propisanih za I.—IV. razreda pučke škole. Iste vježbe i s palicami i s bučicami. Skakanje: Skok u daljinu s mjesta i sa zaletom, napred, strance i natrag. Skok zajednički dviju učenica. Ljestve vodoravne: Nihanje u vježbah visa. Dugi konopac: Pretrkivanje s rukama napred, strance, natrag, u vis, podbočenima rukama. Preskakivanje s podbočenima rukama. Skakanje preko konopca dviju učenica s raznimi spojevi ruku. Kratki konopac i konopac s kesicom. Brvno: Hodanje strance dviju i više učenica. Hodanje napred s rukama podbočenima i s rukama u vis, strance i natrag. Karike: Spruženi vis, skučeni vis, vis za lakte, s početka na mjestu, zatim u nihanju. Igre. 1 ura.

VI. razred.

Redovne vježbe: Protuhod. Okreti u stupanju. Zavijanje. Prostup krugom jedne bočke vrste. Stupanje u krugovih. Sastavljanje koraka u $^2/_4$ mjeru s prekriživanjem nogu. Sve vježbe uz prikladne pjesme. Proste vježbe: Raznostrano izvadjanje vježba propisanih za pučke škole. Iste vježbe i s palicami i bučicami. Skakanje: Skok u daljinu s mjesta, sa zaletom i s okreti. Ljestve vodoravne: Podvojni sastavi vježba u visu. Dugi konopac: Pretrkivanje korakom uzagrebce, poskokce jedne i dviju učenica. Spajanje pretrkivanja s preskakivanjem. Brvno: Hod natražke, vivkovim, zibimičnim i baskičkim korakom Karike: Podvojni sastavi vježba V. razreda na mjestu i u nihanju. Ležeći i spruženi podpor. Igre. Naročito igre s loptami i obruči. 1 ura.

VII. razred.

Redovne vježbe: Prostup dviju bočkih vrsta napred i natrag. Lanac dviju bočkih vrsta napred i natrag. Sastavljanje pravaca s krugovi. Sastavljanje koraka u $^3/_4$ taktu s prekriživanjem nogu. Sastavljanje $^1/_2$ koraka s $^1/_2$ koraci. Sve vježbe uz prikladne pjesme. Proste vježbe. Potrojni sastavi: Gibanja i okreti, stavi i gibanja, poskoci, okreti i gibanja. Sve vježbe i s bučicami, palicami ili kastagnetami. Ljestve vodoravne: Pomicanje u visu sa zamahom, okreti. Brvno: Hod napred i natražke raznimi koraci dviju učenica. Igre: Bez i sa spravami. 1 ura.

VIII. razred.

Redovne vježbe: Sastavljanje kosih pravaca s krugovi. Prostup krugom dviju bočkih vrsta. Lanac 4 bočkih vrsta. Lanac napred i natrag s okreti. Sastavljanje $^1/_2$ koraka s cielimi koraci, koraci s okreti. Sve vježbe uz prikladne pjesme. Proste vježbe: Par i nepar vrste izvadjaju istodobno vježbe VII. razreda obzirom na slikovito spajanje bez ili s palicami. Ljestve vodoravne. Vježbe u visu za lakte. Vježbe u podporu. Igre: Bez i sa spravami. 1 ura.

Opazka. 1. Kod vježba neka se pazi na pravilno držanje tiela, a osobito nogu.

2. Svaka vježba neka se točno izvadja.

3. Od prostih vježba neka se izabiraju samo one, koje su prama pravilom estetike.

4. Kod vježba na spravah neka se u prvom redu uzima obzir na one vježbe, kojimi se jača i izpravlja hrbtenica.

5. Od obuke u gimnastici može se učenica oprostiti na duže vremena samo na temelju liečničke svjedočbe, a od pojedinih učevnih sati od učitelja gimnastike.

III.

§. 24.

Naučna osnova

za više pučke dječačke škole smjera trgovačkoga.

Naučni predmeti	Broj sati			
	V.	VI.	VII.	VIII.
1. Nauk vjere	2	2	2	2
2. Hrvatski ili srbski jezik i sastavoslovje	4	3	3	2
3. Njemački, a u Primorju talijanski jezik	4	4	3	3
4. Zemljopis i poviest s osobitim obzirom na domovinu i njezin ustav (a) zemljopis	2	2	2	2
(b) poviest	2	2	2	2
5. Prirodopis s obzirom na poznavanje robe	5	4	2	2
6. Prirodoslovje i lučbena tehnologija	—	2	2	2
7. Trgovačko računstvo s jednovitim knjigovodstvom	5	4	4	4
8. Prostoručno risanje	2	2	2	2
9. Zakonoslovje	—	1	1	1
10. Komptoarne radnje i trgovačka terminologija	—	—	4	5
11. Krasopis	1	1	—	—
12. Gimnastika	2	2	2	2
13. Pjevanje	1	1	1	1
Svega	30	30	30	30

1. Nauk vjere.

Razdjelbu učiva za pojedine razrede ustanovit će po §. 207. zakona ob uredjenju pučke nastave i obrazovanju pučkih učitelja u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji od 31. listopada 1888. crkvene oblasti posebnom naučnom osnovom.

Broj sati na tjedan: Za svaki razred po 2 sata.

2. Hrvatski ili srbski jezik.

Naučni cilj: Podpuno razumievanje čitanoga i čuvenoga po sadržaju i obliku. Pravilan i liep izraz ustmeno i pismeno. Vještina u sastavljanju za svakdašnji život najpotrebnijih poslovnih sastavaka, na koliko se za isto neiziskuje znanje zakonâ i naredaba. Upoznaja s najglavnijimi proizvodi novije književnosti hrvatske i srbske.

Svaki mjesec u svakom razredu po jedna domaća i po jedna školska zadaća (Pretežnijom stranom zadatci stilistički).

V. razred.

a.) Čitanje: Okretno čitanje s pravilnim naglaskom u pojedinih riečih i u izrekah spominjući imena, rodno mjesto i stalež najznamenitijih naših pjesnika i pisaca sadašnjosti, koji su svojimi radnjami zastupani u čitanci. Podpuno razumievanje čitanoga. Kratko kazivanje sadržaja i označivanje osnovnih misli. Slobodno predavanje pripoviedajućih prozaičkih i pjesničkih štiva.

b.) Slovnica: Opetovanje i dopuna u pučkoj školi učenih slovničkih oblika književnoga jezika.

c.) Pismene vježbe: Pripoviedke i opisi. Napisivanje čitanih štiva u kratko; sastavljanje pripoviedaka ili opisa po pripoviedanju i po dispozicijah. Pretvaranje omanjih pjesmotvora u prozu. O slogu u obće; o pripoviedci, opisu i listu napose. Listovi iz života učenika (prijateljski listovi; listovi što ih iziskuje uljudnost); poslovni listovi: okružnice, preporuke, upiti i odgovori, opomene; javne obaviesti: oglasi, ponude; izprave: prijamnice, dostavnice, računi, namire, svjedočbe. Vježbe u izpunjivanju poštovnih tiskopisa. 4 ure.

VI. razred.

a.) Čitanje: Nastavak vježbanja u čitanju kao u V. razredu spominjući imena, rodno mjesto i stalež najznamenitijih naših pjesnika i pisaca sadašnjosti, koji su svojimi radnjami zastupani u čitanci. Tumačenje štiva po stvarnom sadržaju i po oblicih slovničkih i sintaktičnih. Slobodno predavanje pripoviedajućih prozaičkih i pjesničkih štiva.

b.) Skladnja: Najvažnije o skladnji prostih i složenih izreka.

c.) Pismene vježbe: Nastavak vježbanja kao u V. razredu oslanjajući se na štiva trgovačkoga sadržaja. Sastavci po osnovah. Opetovanje najvažnijega o slogu u obće, o listu napose. Najbitnije o poslovnih sastavcih i molbenicah. Poslovni sastavci prema formi, koja rabi u svakdašnjem životu, i to: listovi pisani u povjerenju, poučni listovi; poslovni listovi: upiti i odgovori; ponude i preporuke, opomene,

tegobe i žaobe; javne obaviesti: razni oglasi; podnesci: molbenice; izprave: svjedočbe, založnice, obveznice, jamčevine, punomoći; vježbe u izpunjivanju poštovnih tiskopisa, uputa u najvažnije uredbe pošte i brzojava. 3 ure.

VII. razred.

a) Čitanje: Nastavak vježbanja u liepu čitanju spominjući glavne pokretače književnosti po imenu i djelovanju, kao D. Obradovića, Vuka Štefanovića Karadžića i Ljudevita Gaja. Razlaganje štiva po sadržaju osvrćući se kod pjesama na slike, stihove i vrsti pjesničtva. Liepo predavanje prozaičkih i pjesničkih štiva. Kod sgodnih partija neka se ponovi: o slogu u obće, o glavnih vrstih prozaičkoga sloga osobito o pripoviedci, opisu, listu, o potrebnih poslovnih sastavcih i molbenicah. Najbitnije iz nauke o stihotvorstvu i o glavnih vrstih pjesničtva.

b) Pismene vježbe: Sastavci po osnovah. Sastavci iz svakdašnjega života prema formi, koja rabi u svakdašnjem životu, i to: poslovni listovi: naručbe i nalozi, molbe i odgovori, izprike i opravdanja, preporučni listovi; podnesci na oblasti: utoci. Vježbe u izpunjivanju poštovnih i brzojavnih tiskopisa; uputa u poštovne i brzojavne uredbe; poštovne štedionice. 3 ure.

VIII. razred.

a) Čitanje: Usavršivanje u liepu čitanju. Razlaganje štiva sa stilističkoga i estetičkoga gledišta. Liepo predavanje prozaičkih i pjesničkih štiva, koja se uzimlju iz tradicijonalne književnosti i najznamenitijih pisaca novije periode, a od srednje periode iz Gundulića, Palmotića, Kačića, Relkovića i Kanižlića. Uz to upoznavaju se učenici sa životom i književnim radom tih pisaca.

b) Pismene vježbe: Razprave, koje zasjecaju u budući život učenika po osnovah ili iza predhodnoga tumačenja. Sastavci iz svakdašnjega života, i to: nastavljeno vježbanje u sastavljanju raznih poslovnih listova i podnesaka, pri čem osobito paziti valja i na vanjski oblik sastavaka, koji je običan u svakdašnjem životu. Zakupni ugovori. Nastavljeno vježbanje u izpunjivanju poštovnih tiskopisa; izučavanje najpotrebitijih poštovnih i brzojavnih uredaba odnosećih se i na promet s inozemstvom. 2 ure.

3. Njemački jezik.

Naučni cilj: Izpravan izgovor i sigurnost u pravopisu. Prevadjanje lakih prozaičkih štiva. Sastavljanje lakih poslovnih listova i vježbanje u razgovoru potrebnu za obični život.

Svaki mjesec u svakom razredu po 1 domaća i po 1 školska zadaća.

V. razred.

Vježbanje u čitanju i pisanju, a zatim najglavnije o jednostavnoj prostoj izreci. Pravilni oblici samostavnika, pridavnika, brojnika, zaimena i slaboga glagola. Vježbe u pravopisu. Uz slovničku pouku i

izradke čitaju se i prevadjaju sa slovničkim tumačenjem laglja štiva; a naizust se nauče dva lagana pripoviedajuća prozaička i dva lagana pjesnička štiva. 4 ure.

VI. razred.

Vježbanje u čitanju i pisanju. O razširenoj prostoj izreci. Oblici s iznimkami. Sprezanje slaboga i jakoga glagola. Vježbe u pravopisu. Uz slovničku pouku i izradke čitaju se i prevadjaju sa slovničkim tumačenjem laglja štiva ter vježba u ustmenom govoru. Svako poljeće nauče se naizust po dva lagana pripoviedajuća prozaička štiva i po dvie pjesmice. 4 ure.

VII. razred.

Usavršivanje u čitanju i pisanju. O sastavljenoj i skraćenoj izreci i najglavnije o njemačkom pravopisu. Razlaganje lagljih štiva sa stvarnoga i slovničkoga gledišta. Ponavljanje oblika, osobito glagola. Stegnuta izreka. Prevadjanje lagljih štiva iz njemačkoga jezika u hrvatski i obratno. Ustmene vježbe. Svakoga poljeća nauče se naizust po dva lagana historijska štiva i po tri pjesme. Uz to se vježbaju učenici i u izradjivanju pomanjih samostalnih pismenih radnja. 3 ure.

VIII. razred.

Uz opetovanje težih partija iz slovnice i skladnje njemačke nastavlja se sva ostala obuka kao i u sedmom razredu, a oslanja se na čitanku. Uz to se vježbaju učenici i u izradjivanju samostalnih pismenih radnja, osobito u sastavljanju za trgovca najpotrebnijih poslovnih listova. 3 ure.

Opazka. Osnova ova udešena je prema potrebam onih viših pučkih škola, gdje na nižoj pučkoj školi dotičnoga mjesta nije njemački jezik obligatan predmet. Gdje je pak obligatan, tamo će dotični učiteljski sborovi sami izraditi za taj predmet shodnu naučnu osnovu i takovu na odobrenje podnieti kr. zem. vladi, odjelu za bogoštovje i nastavu. U Primorju se uči mjesto njemačkoga jezika talijanski.

4. Zemljopis i poviest s obzirom na domovinu i njezin ustav.

a) Zemljopis.

Naučni cilj: Znanje najglavnijega iz matematičkoga i fizikalnoga zemljopisa. Pregled Evrope i ostalih dielova svieta s osobitim obzirom na obrtne proizvode i trgovinu. Pobliže poznavanje domovine i ostalih zemalja austro-ugarske monarkije i njezinih prometnih odnošaja.

V. razred.

Početci matematičkoga zemljopisa: obzor. strane svieta, oblik i veličina zemlje; zemaljska kruglja (uzporednici, podnevnici, zemljopisna

dužina i širina); kretanje zemlje oko svoje osi; dan i noć. Temeljni pojmovi fizikalnoga zemljopisa. Općeniti pregled dielova svieta po razitom i osovnom ustrojstvu s osobitim obzirom na srednju Evropu. Domovina i njezina statistika. O promicalih obrta i trgovine, plovne rieke; željeznice, koje se stječu u Zagrebu. Najvažniji sajmovi. Uvoz i izvoz robe u našu domovinu i iz nje. Zemljovidne škice. 2 ure.

VI. razred.

Opetovanje naučnoga gradiva V. razreda preduzetoga u matematičkom i fizikalnom zemljopisu. Gibanje zemlje oko sunca, postanak godišnjih doba. Mjesec; pomrčine. Što kraći pregled dielova svieta po političkom razdieljenju s osobitim obzirom na austro-ugarsku monarkiju, naglasujući u potonjoj osobito statističke znamenitosti, te mjesta i prediele, koji se ističu industrijom i trgovinom. O promicalih obrta i trgovine, plovne rieke i željeznice, koje se stječu na Rieci, u Budimpešti i Beču. Uvoz i izvoz robe u našu monarkiju i iz nje. Zemljovidne škice. 2 ure.

VII. razred.

Opetovanje naučnoga gradiva V. i VI. razreda preduzetoga u matematičkom i fizikalnom zemljopisu. Karakteristika zemaljskih pojasa. Nješto obširniji pregled dielova svieta po političkom razdieljenju s osobitim obzirom na austro-ugarsku monarkiju, balkanski poluotok, Njemačku, Rusiju, Švicarsku, Francezku i Italiju, naglasujući pri tom osobito mjesta i prediele, koji se ističu industrijom i trgovinom. Zemljovidne škice. 2 ure.

VIII. razred.

Opetovanje naučnoga gradiva V.—VII. razreda preduzetoga u matematičkom i fizikalnom zemljopisu popunjeno najvažnijimi željezničkimi, parobrodarskimi i brzojavnimi mrežami. Odnošaj austro-ugarske monarkije k drugim zemljam obzirom na obrt i trgovinu. Sunčani sustav. Zemljovidne škice. 2 ure.

b) Poviest.

Naučni cilj: Poznavanje najvažnijih dogadjaja obće poviesti s osobitim obzirom na Austro-ugarsku i domovinu te njezinu kulturu i trgovinu. Poznavanje ustava hrvatskoga i austro-ugarske monarkije.

V. razred.

Kratki pregled poviesti hrvatske s osobitim obzirom na razvitak ustava; postojeći ustav: sabor, vlada; uprava, njezin djelokrug i organizacija oblasti. Obća prava i dužnosti gradjanina. 2 ure.

VI. razred.

Poviest austro-ugarske monarkije. Na druge države neka se uzme obzir samo na toliko, na koliko je to za razumievanje poviesti austro-

ugarske monarkije nuždno. Osobiti obzir ima se uzeti na kulturnu poviest, specijalno na trgovinu. 2 ure.

VII. razred.

Kratka poviest najvažnijih evropskih zemalja. Glavni momenti iz kulturne poviesti orijentalnih naroda, koji su osobito uplivali na evropsku poviest; glavne crte poviesti Grka i Rimljana. Početak i razširenje kršćanstva. Seoba naroda i nastavše posljedice. Početak i razširenje Islama. Prevaga papinske vlasti i križarske vojne. Razsulo sredovječnih socijalnih i političkih prilika. Sve uz pripomoć zemljovida i s osobitim obzirom na trgovinu. 2 ure.

VIII. razred.

Opetovanje naučnoga gradiva VII. razreda popunjeno najvažnijimi odkrići, te s obzirom na razvitak trgovine u 16., 17. i 18. vieku, i njezino kulturno-historijsko znamenovanje. Preporod znanosti i umjetnosti. Vjerske reforme. Vjerski i narodnostni ratovi, medjusobni ratovi raznih narodnosti. Vrieme vladalačkoga absolutizma. Rat za oslobodjenje Amerike. Francezka revolucija i doba Napoleona I. Noviji ustanci i razvitak novih država. Sve uz pripomoć zemljovida. 2 ure.

5. Prirodopis s obzirom na poznavanje robe.

Naučni cilj: Poznavanje najvažnijih tjelesa svih triju dielova prirode na temelju zrienja te s osobitim obzirom na njihov odnošaj prema čovjeku i njihovo znamenovanje u trgovini. Pouka o čovječjem tielu i njegovanju njegova zdravlja.

V. razred.

Domaće životinje, biline i rude kao individuji s osobitim obzirom na trgovinu, uzevši pri tom obzir na predmete trgovine, što ih dobivamo iz svih dielova prirode u našoj domovini: hraniva; prediva, tkanine, tvari za odievanje; perje; masti i vosak te njihovi preparati; mirisava i ljekovita roba. Tvari imajuće u sebi treslovine; mlječni sokovi i izvadci; biline i biljevne česti u tehničkoj i liečničkoj uporabi. Kovine i dotične rudače, smjese kovina i proizvodi domaćih rudnika. Tvari za pisanje i risanje.

Kratka uputa o vanjskom ustrojstvu čovječjega tiela s osobitim obzirom na organe gibanja i zube. Dijetetička uputa kod pojedinih organa. 5 ura.

VI. razred.

Opetovanje učiva V. razreda. Domaće i strane životinje, biline i rude u skupinah po vrstih i redovih s osobitim obzirom na trgovinu, uzevši pri tom obzir na predmete trgovine, što ih dobivamo iz svih dielova priroda izvan naše domovine, i to: hraniva; prediva, tka-

nine, tvari za odievanje; perje; masti i vosak te njihovi preparati; mirisava i ljekovita roba. Tvari imajuće u sebi treslovine; mlječni sokovi i izvadci; biline i biljevne česti u tehničkoj i liečničkoj uporabi, te tvari za raznu porabu. Gume, mana, smole i balsami. Eterična ulja i kamfor. Kovine i dotične rudače, smjese kovina i proizvodi domaćih rudnika. Tvari za pisanje i risanje. Rude za brušenja i laštenje. Ožigala, goriva. — Kratka uputa o nutarnjem ustrojstvu čovječjega tiela s osobitim obzirom na organe hranjenja i disanja, na sjetila, ćutila i kožu. Dijetetična uputa kod pojedinih organa. 4 ure.

VII. razred.

Opetovanje naučenoga o čovječjem tielu; razširenje istoga s osobitim obzirom na sjetila, ćutila i kožu. Dijetetička uputa kod pojedinih organa. — Opetovanje naučnoga gradiva V. i VI. razreda, koje se sabere u životinjstvu i bilinstvu po naravnom, a u rudstvu po lučbenom sustavu. Obširnija uputa o čovječjem tielu i njegovanju istoga. Upliv zanimanja, odjeće, mjestnog i zemljopisnog boravišta na čovjeka. Prva pomoć, kada tko oboli ili nastrada.

Glinena i staklena roba. Tvari za gradnju, urese i rezbarstvo. Rudna spojila. 2 ure.

VIII. razred.

Kratko opetovanje naučnoga gradiva V.—VII. razreda. Glavni smjerovi duševnoga razvoja, njegovo znamenovanje i obći ciljevi. Potreba, vriednost i zadaća ljudskoga uzgoja. 2 ure.

Opazka. Svu obuku u prirodopisu valja udesiti prema potrebam trgovačkim. Obuku imadu da oživljaju sgodne sbirke i valjano uredjen, pa trgovačkim biljem zasadjen školski vrt.

6. Prirodoslovje i lučbena i tehnologija.

Naučni cilj: Upoznavanje najvažnijih fizikalnih pojava na temelju predhodna eksperimentovanja s obzirom na potrebe svakdašnjega života, naročito trgovine. Temeljni pojmovi lučbe uz popularno tumačenje razmjerja težine. Nekovine, lužnine, zemljane lužnine, samorodne i s drugimi počeli spojene kovine; najbitnije iz organske lučbe. Sve uz što više primjera iz praktičnoga života.

VI. razred.

Spojni oblici tjelesa. Spojnost. Vrsti krutih tjelesa. Prionljivost i pojavi vlasovitosti. Nepronicavost. Djeljivost. Šupljikavost. Olovnica, teža, težište. Absolutna i specifična težina. Gustoća. — Raztezanje tjelesa toplinom. Toplomjer. Raztezanje vode. Raztezanje zraka; propuh, vjetar. — Magnetična privlačivost. Naravni i umjetni magneti. Polarizovnost. Prigotavljanje umjetnih magneta natorom. Razdieljenje magnetičnosti. — Temeljni pojavi munjevnosti. Munjokaz. Dobri i loši

vodiči munjevnosti. Razklad i razdieljenje munjine. Munjilo. Munjina dotikom. Voltin stup. Munjevna struja. — Tlak na dno i strane. Spojne posude. — Tlak zraka. Tlakomjer. Teglica. — Postanak i širenje zvuka. Vrsti istoga. — Svjetleća i tamna, prozračna i neprozračna tjelesa. Širenje svjetla u pravcu i njegova brzina. Sjena. Jakost svjetla (ovisna o prikloništu). Odraz svjetla. Ravna zrcala. — Voda; raztvaranje vode munjevnom strujom. Vodik i kisik. Lučbeno raztvaranje. Praskavi plin. Miešnja. Lučbeni spoj. Zrak i njegove sastavine. Dušik. Ugljik. Sumpor. Pranik. Žigice i njihovo prigotavljanje. Solik. Razkuživanje. Jod. Brom. Počela. Raztapanje. 2 ure.

VII. razred.

Naučno gradivo VI. razreda ponovi se pregledno pa se kod pojedinih odsjeka popuni s ovim: Toplina. Dobri i loši vodiči topline. Promjena skupnosti tjelesa pomoću topline. Taljenje, ledčanje, izhlapljivanje i izparivanje, prekapljivanje i sublimacija. — Magnetička igla. Odklon. Sjevernica. Naklon. Magnetičnost zemlje. — Elektrofor. Zračna munjina i ozon, bura, strjelovod. U uporabi najobičniji galvanski članci. Razni učinci galvanske struje. Galvanoplastika. — Težište. Vrsti ravnotežja. Stalnost položaja tvari. Poluga, vaga, kolotur, koloturnik, vreteno. — Gibanje. Uztrajnost. Jednoliko gibanje. Pojam mehaničke radnje. Mjera iste. Nihalo; ura. Zapreke kod gibanja. — Širenje tlaka vode. Hidrauličko tiskalo. Gubitak na težini u vodi; plivanje. Odredjivanje specifične težine. Hidrostatična vaga. Areometar. — Uzdušna sisaljka. Gubitak na težini u zraku; zrakoplov. — Mieh. Obična sisaljka i šmrk na tlak. Heronova tučka. Ručna i vozna štrcaljka. — Najvažnija zvučeća tjelesa. Brzina i jakost zvuka. Odraz zvuka; pazvuk, jeka. — Dubka i dutka zrcala. Lom svjetla. Optičke leće. Razsap svjetla, duga.

Žganje vapna, jedko vapno, ljep, kaja, ugljičita kiselina. Ugljikov kis. Salitra, dušična kiselina. Kiselina, osnova, sol (u lučbenom smislu). Sumporita i sumporova kiselina. Pranična, solna i fluorovodična kiselina. Razjedanje stakla. Čipavac. Sumporovodik. Prekapljivanje na suho, težki i laki ugljikovodik, buktiv plin, Davy-eva svjetiljka, ugljen, svjetleći plin. Sažeg; puščani prah i njegovo prigotavljanje. Pepeličina. Sodnina i njezino prigotavljanje, lug. Bor. Kremikova kiselina, staklo i njegovo prigotavljanje. Kovine: magnezij, aluminij (glina, porculan i prigotavljanje porculanske robe, prosta lončarska roba, prigotavljanje opeka). Željezo, olovo, tutija, kositar, bakar, živa i srebro s obzirom na njihova svojstva, nalaz, dobivanje i uporabu. Smjese srebra. 2 ure.

VIII. razred.

Naučno gradivo VI. i VII. razreda ponovi se pregledno i popuni ovim: Žarenje topline. Izvori topline. Vriednost goriva. — Vlažnost uzduha, magla, oblaci, kiša, snieg, tuča, rosa, mraz. — Para; napetost para; parni stroj. — Magnetično djelovanje galvanske struje. Brzojav. Indukcija munjevnih struja. Telefon. — Kosina. Klin. Vijak.

— Prosti pad. Gibanje hićenih tjelesa. Gibanje osrednje, bježna sila. Mlinsko kolo (vodenice i vjetrenjače). — Čovječji organi govora i sluha. Govor i sluh. — Jakost svjetla. Svjetilna vriednost raznih svjetiva. Čovječje oko. Vid. Očale. Sitnozor. Dalekozor. Fotografija. — Proizvadjanje željeza od rudača. Talijonice.

Ugljiko — vodici. Prigotavljanje šećera. Postupanje s vlakninom. — Prigotavljanje hartije. Alkoholsko vrienje, vinovica, žestoka pića. Kiselo vrienje, octena kiselina, prigotavljanje octa. Mjedenka i nalaz iste u hranivih. Tljenje i gnjiloća, obugljenje. Masti. — Glicerin. Mastne kiseline i druge važne organičke kiseline. Stearinske svieće. Sapun. Smole i njihova uporaba kod prigotavljanja pokosti, lakova i lemova (kit). Eterička ulja i njihova uporaba. —

Strojenje koža. Bojadisala i najvažnije boje. Bojadisanje. Tisak tkanina, bieljenje platna. Bjelanjčevina. Klijevina i proizvadjanje klije. Hraniva. Čuvanje i spremanje hraniva i znaci spatvorenih hraniva. 2 ure.

7. Trgovačko računstvo.

Naučni cilj: Okretnost i sigurnost u elementarnom računanju s posebnimi brojevi uzimajući obzir i na razne planimetrijske i sterometrijske zadatke. Vještina u izvadjanju svih računa potrebnih u trgovačkih poslovih. Jednovito trgovačko knjigovodstvo.

Pismene radnje: Svaki mjesec u svakom razredu po 1 domaća i po 1 školska zadaća. Gradivo za zadaće neka se uzimlje iz svakdašnjega života s obzirom na trgovinu.

V. razred.

Novci i mjere austro-ugarske monarkije. Četiri temeljne vrsti računa s jedno- i višeimenimi, cielimi i desetinskimi brojevi. Djeljivost brojeva i raztvaranje istih na prvotne činbenike. Najveća zajednička mjera, najmanji zajednički mnogokratnik. Računanje s običnimi čestnici. Uporaba najobičnijih računskih kratica. Pokraćena množitba i djelitba. Sve s obzirom na potrebe trgovaca i iz njihova života. — Ustmeno računstvo. 5 ura.

VI. razred.

Opetovanje naučnoga gradiva V. razreda popunjeno naukom o novcu i mjerah susjednih zemalja. Uzmnažanje na četver, vadjenje drugoga korena. Jednoviti omjeri i razmjeri. Zaključni račun (dvostavak i trostavak). Jednovito pravilo trojno. Jednovit dobitni račun. Ročni račun. Družben, popriečni i smjesni račun. Sve s obzirom na potrebe trgovaca i iz njihova života. — Ustmeno računstvo. 4 ure.

VII. razred.

Opetovanje učiva V. i VI. razreda popunjeno medjusobnim svadjanjem (reduciranjem) novca i mjera. Uzmnažanje na kocku, vadjenje trećega korena. Složeni omjeri i razmjeri. Složeno pravilo trojno. Verižni

račun. Postotni račun i njegova uporaba u trgovini. (Tara, bruto, neto, popust, opravnina, mešetarina, osiguračnina, dobitak i gubitak i t. d.). Jednovitiji računi o dobitnoj dobiti. Mjenice, račun o mjenicah i devizah po bečkoj burzi i mjenični odbitak. Račun o robi, fakture, prodajni račun, jednovite kalkulacija. — Ustmeno računstvo. 4 ure.

VIII. razred.

Opetovanje učiva V.—VII. razreda popunjeno proračunavanjem papira (efekta) po bečkoj burzi. Jednovito trgovačko knjigovodstvo s praktičnimi primjeri. (U prvom poljeću). 4 ure.

8. Prostoručno risanje.

Naučni cilj: Vještina u shvaćanju i predstavljanju ornamentalnih oblika po uzorcih i obrazcih spojeno u svih razredih s tumačenjem ob obliku, slogu i uporabi dotičnoga ornamenta. Risanje jednostavnih predmeta po zrienju.

V. razred.

Risanje pravaca slobodnom rukom i njihova uporaba; položaj i dieljenje pravaca; razlikovanje kutova po veličini; ravnoplošni likovi: trokuti, četvorokuti, šestero- i osmerokuti i drugi simetrijski pravocrtni likovi. Pravilne otvorene i zatvorene krivulje, kružnica i pakružnica; sastavljeni likovi, jednostavne valovice. Ravnoplošni likovi sastavljeni od okomica, vodoravnih i kosih pravaca; urisavanje i sastavljanje simetrijskih likova u četvorinu, kružnice i višekute. Jednostavni likovi od pravaca i krivulja. 2 ure.

VI. razred.

Dioba kružnice na jednake dielove, urisavanje simetrijskih ružica u kružnicu. Zavojnica i njezina uporaba. Predstavljanje prostornih oblika po drvenih obrazcih kao počela peršpektivnoga risanja. Vježbanje u risanju praktično uporabivih i karakterističnih stilizovanih motiva i ornamenata po nacrtih učiteljevih na ploči, a zatim po uzorcih i obrazcih. Napametne vježbe u risanju, iza kako se prije razjasne svi razmjeri veličine. 2 ure.

VII. razred.

Vježbe VI. razreda nastave se i u VII. razredu prvoga poljeća s povećanimi zahtjevi s osobitim obzirom na peršpektivno risanje. Drugoga poljeća risanje jednostavnih modela i predmeta po zrienju.
Nauk o bojah i skladanju boja. 2 ure.

VIII. razred.

Vježbe u VI. i VII. razredu nastave se u VIII. razredu s povećanimi zahtjevi s osobitim obzirom na risanje po obrazcih. 2 ure

9. Zakonoslovje.

Naučni cilj: Što kraće i što popularnije sustav narodnoga gospodarstva i tumačenje za trgovce najvažnijih postojećih zakona. Sve pripoviedajućim načinom u formi štiva.

VI. razred.

Što popularnije i što kraće tumačenje o pojmu zakona i sustav zakonoslovja. Pojam trgovačkoga prava i trgovačkoga posla. Registri, tvrdke i trgovačke knjige, inventari i bilanca; prokuristе, pomoćnici i pomoćno osoblje. 1 ura.

VII. razred.

Opetovanje naučnoga gradiva VI. razreda. Poznavanje vrsti trgovačkih družtava i trgovačkih zadruga. Obćenite ustanove o trgovačkih poslovih i pojedine vrsti trgovačkih posala u kratko. Najbitnije iz mjenbenoga prava, na koliko je to potrebno za trgovca. 1 ura.

VIII. razred.

Opetovanje naučnoga gradiva VI. i VII. razreda. Najvažnije iz stečajnoga reda. Najznamenitije iz zakona o carinarstvu, razdieljenje carinarskoga cienika. Što kraće i što popularnije sustav narodnoga gospodarstva; potanje imaju se uzeti samo oni dielovi, koji se tiču neposredno trgovca. 1 ura.

10. Komptoarne radnje i trgovačka terminilogija.

Naučni cilj: Teoretičko i praktičko poznavanje sastavljenoga knjigovodstva te načina, kako valja sastavljati listove, koji spadaju u poslove komptoarske. Poznavanje odnošaja trgovačkih i vještina u obavljanju najvažnijih pismenih komptoarskih radnja. U tu će se svrhu sastaviti podpuni uzor-komptoar i provesti trgovački posao. — Trgovačka terminologija.

VII. razred.

Nauk o trgovini u obće i njezinih granah. Predmeti trgovine i njihova razdioba; običajne ciene (usance) u trgovini. Shodno tumačenje terminologije.

Uputa u sastavljanju pismenih komptoarnih radnja, kao: Note i računi u malom poslu, fakture, prodajni i troškovni računi, namire, dokaznice, sastavljanje mjenica te inih važnih pismenih radnja, imenice pismene radnje spedicionoga i asekuracionoga posla. 4 ure.

VIII. razred.

Postupak kod vodjenja knjiga za višemjesečni posao, posao bankovni i komisioni po sastavljenoj metodi (drugo poljeće) s dotičnimi korespondencijami i ostalimi ovamo spadajućimi radnjami.

5 ura.

Opazka. Dvie i dvie više pučke škole trgovačkoga smjera obavljat će trgovačku korespondenciju medjusobno tako, da izmjenice bude jedna od tih škola jedan mjesec naručitelj druga odpravitelj, a drugi mjesec potonja odpravitelj a prva naručitelj. Kako će si izradjene radnje dotične škole dostavljati, odredit će se naknadno.

11. Krasopis.

Naučni cilj: Prisvojiti si ima mladež razgovjetan i liep rukopis i u svakdašnjem životu uobičajene vrsti pisma.

V. razred.

Vježbanje u pisanju latinice, ćirilice i njemačkih pismena po genetičnom razvitku. Arabske i rimske znamenke. Kružno pismo u nacrtanih pisankah. 1 ura.

VI. razred.

Nastavak vježbanja V. razreda u nenacrtanih pisankah uz pripomoć nacrtana uložka (Linienblatt), s osobitim obzirom na bježno pismo, a da ono nebude na uštrb sjegurnosti, značaja i ljepote. 1 ura.

Opazka. VII. i VIII. razred neima posebnih satova za vježbanje u pisanju, pa valja kod pismenih radnja u ta dva razreda zahtievati liepo i sjegurno pismo.

12. Gimnastika.

Naučni cilj: Gimnastikom se ima promicati jačanje tiela, okretnost, pristojnost i svježost duha. Uz to se ima probudjivati volja za red, za zajednički rad i podredjivanje, a ujedno razvijati i pouzdanje u sama sebe.

V. razred.

Redovne vježbe: Nastup u čelnu vrstu, ravnanje, četvrtokreti, bočka vrsta, stupanje po mjeru, promjena 1 bočke vrste u 2, 3 i 4 i obratno. Trk do 5 časa. Proste vježbe: Razmak, gibanja ruku, gibanja nogu, gibanja trupa, poskoci, stavi. Laglje vježbe s bučicami, vježbe s drvenimi palicami. Skok: U dalj: s mjesta i sa zaletom u malom razmjeru. U visinu: s mjesta i sa zaletom u malom razmjeru. Ruče: Vis, pomicanje u visu, okreti, metanja I. stupnja. Karike: Vis prosti i ležećki. Predvježbe za nihanje. Ljestve: Razite: vis, pomicanje u visu. Okomite i kose: stupanje i spuštanje I. stupnja. Penjanje: Predvježbe za penjanje, pokusno penjanje na motkah. Kolotrk: Hodanje u raznom visu i stavu, trčanje. Brvno: Uzlaz, hodanje običnim korakom napried, natrag, strance. Dugi konop: Pretrkivanje, preskakivanje. Gimnastičke igre. 2 ure.

VI. razred.

Redovne vježbe: Polokreti, četvrtokreti u stupanju, stupanje u raznih smjerovih, promjena bočke vrste u 2, 3 i 4 u stupanju, zavijanje manjih vrsta na mjestu. Trk do 5 časa. Proste vježbe: Izdržaji, gibanja ruku i nogu, gibanja nogu i trupa, gibanja ruku i poskoci, gibanja trupa i stavi. Vježbe s bučicami ili drvenimi palicami. Skok: U dalj: s mjesta i sa zaletom u svih pravcih. U vis: s mjesta i sa zaletom u svih pravcih. Kozlić: U šir: zaklek, zasjed odnožni, preskok razkročni s mirnim povisivanjem. Ruče: Ležećki podpor, zasjedi, upori iz ležećkog visa u ležećki podpor. Karike: Vis, nihanje, metanja u visu, izmjena visa. Ljestve: Razite: podpor, sjed, pomicanje u ležećem podporu. Okomite i kose: stupanje i spuštanje II. stupnja. Penjanje: Sklop objenožke, sklop jednonožke, penjanje sa sklopom objenožke, penjanje sa sklopom na užetu. Kolotrk: Trčanje u sjedu jednonožke. Brvno: Prekoračivanje prepreka. Dugi konop. Hodalice. Trk sa natjerivanjem. Gimnastičke igre. 2 ure.

VII. razred.

Redovne vježbe: Ustrajanje redova na mjestu i u stupanju, ustrajanje dvoredova iz redova na mjestu, polokreti u stupanju. Zavijanje manjih vrsta u stupanju. Trk do 7 časa. Proste vježbe: Gibanja ruku i okreti, gibanja nogu i poskoci, gibanja ruku i stavi, gibanja ruku i izdržaji trupa, poskoci i stavi. Vježbe s bučicami ili drvenimi palicami. Skok. U dalj: S mjesta i sa zaletom sa okreti i gibanji nogu. U vis: S mjesta i sa zaletom sa okreti i gibanji nogu. Kozlić: U šir, u dalj: metanja odnožna, razkrečena, odbočna, skvrčena I. stupnja. Preča: Vježbe u prostom visu na dosežnoj preči, u mješovitom na nizkoj, podpor, sjed, pomicanje u visu, nihanje, metanja, kovrtljaji I. stupnja. Ruče: Podpor, pomicanje u ležećkom podporu, metanja II. stupnja na kraju. Karike: Vježbe prostog visa u nihanju, odskoci napried i natrag u nihanju. Ljestve: Razite: nihanje, pomicanje s nihanjem. Okomite i kose: pomicanje II. stupnja. Penjanje: Penjanje sa sklopom jednonožke, penjanje na dvijuh motkah. Zastava. Kolotrk: Trčanje uzagrebce napried, natrag. Brvno: Hodanje raznimi koraci, borba, ugibanje. Dugi konop. Hrvanje. Vučenje i rivanje s raznimi spravami. Hodalice. Proste vježbe pojedinaca (prekopiti, stajanje na glavi itd.). Gimnastičke igre. 2 ure.

VIII. razred.

Redovne vježbe: Ustrajanje dvoredova iz redova u stupanju, ustrajanje voda, ustrajanje redova i dvoredova iz voda na mjestu, čelno ustrajanje voda iz redova ili dvoredova na mjestu, zavijanje čelne vrste, zavijanje voda. Trk do 7 časa. Proste vježbe: Gibanja ruku i trupa, gibanja nogu i okreti, gibanja ruku i izdržaji nogu, gibanja nogu i izdržaji trupa, okreti i poskoci, poskoci, stavi i izdržaji ruku. Vježbe s bučicami i željeznimi palicami. Skok: U dalj: s mjesta

i sa zaletom u razmjeru, koji se može postići. U vis: s mjesta i sa zaletom u razmjeru, koji se može postići. U dalj i vis: s mjesta i sa zaletom u razmjeru, koji se može postići. U vis i dalj: s mjesta i sa zaletom u razmjeru, koji se može postići. U dubljinu do 3 metra. Kozlić: U šir, u dalj: metanja odnožna, odbočna, skvrčena, razkračena II. i III. stupnja. Preča: Prosti vis, mješoviti vis, podpor, sjed, pomicanje u visu, nihanje, metanja, kovrtljaji, okreti, uzmasi, upori, odskoci, sve vježbe II. stupnja. Ruče: Izdržaji u visu, uzmasi, nihanje, pomicanje u podporu ležećkom II. i III. stupnja, metanja III. stupnja na kraju, u sredini II. stupnja. Karike: Vježbe mješovitog visa u nihanju upori iz mješovitog visa na mjestu, podpor. Ljestve Razite: Uzmasi, upori. Okomite i kose: Pomicanje III. stupnja. Penjanje: Penjanje bez sklopa pokusno, sklop nogu strmoglavce. Kolotrk: Trčanje sa okreti. Brvno. Hodanje na dasci. Hrvanje. Hodalice. Proste vježbe pojedinaca. Gimnastičke igre. 2 ure.

Opazka. Propisi izdani za niže pučke dječačke škole glede obuke u tjelovježbi valjaju i za više pučke dječačke škole. Vježbe nižih razreda uzimaju se kao opetovanje u viših razredih. Djaci se razdiele po 20 učenika kod vježbanja na pojedinih spravah i mogu se povjeriti jačim starijim učenikom, koje učitelj nadzire. Vježbe valja uzimati svestrano t. j. da se čitavo tielo uviek razmjerno vježba.

1. Kod vježba neka se pazi na pravilno držanje tiela, a osobito nogu.
2. Svaka vježba neka se točno izvadja.
3. Kod vježba na spravah neka se u prvom redu uzima obzir na one vježbe, kojimi se jača i izpravlja hrbtenica.
4. Od obuke u tjelovježbi može se učenik na duže vrieme oprostiti samo na temelju liečničke svjedočbe, a od pojedinih naučnih sati od učitelja tjelovježbe.
5. Obuka u tjelovježbi podjeljuje se po ovoj naučnoj osnovi dječakom svih razreda više pučke dječačke škole u zajedničkom satu, razdielivši ih na odjele s prednjaci. Samo ako bi tim stegnućem razreda narasao broj učenika na 60, imadu se dječaci više pučke škole razdieliti u dva odjela, svaki po 1 sat.

13. Pjevanje.

Naučni cilj: Budjenje i usavršavanje smisla za glasbu. Oplemenjivanje srca i oživljavanje patriotičkoga čuvstva. Osposobnja učenika za pjevanje jedno- i višeglasnih pjesama po kajdah. Njegovanje narodnih pjesama.

V. razred.

Teoretički dio: Poznavanje kajda po raznoj im vriednosti, povisilica, ponizilica, povratilica, stanka, mjera. Pjevanje dur ljestvica:

C, G, D, F i B u raznolikom ritmičkom obliku s nazivom kajda i solmizacijom (uviek mezzo forte).

Praktički dio: Pjevanje lakih jednoglasnih pjesama po kajdah. Prema potrebi skupne vježbe, pri čem valja uzeti obzir i na crkvene pjesme. 1 ura.

VI. razred.

Teoretički dio: Opetovanje učiva V. razreda, popunjeno Dur ljestvicom: A, E, H, Fis, Es, Des i As kao u V. razredu. Piano, forte, crescendo i decrescendo.

Praktički dio: Pjevanje jednoglasnih pjesama po kajdah i prelaz na dvoglasne. Prikladne narodne i rodoljubne pjesme. — Prema potrebi skupne vježbe, pri čem valja uzeti obzir i na crkvene pjesme. 1 ura.

VII. razred.

Teoretički dio: Opetovanje učiva V. i VI. razreda popunjeno solfegiama (u sekundah, tercah i t. d.). Mol ljestvice. Arpegirani dur trozvuci (tonike, dominante i subdominante) u raznih okretih.

Praktički dio: Nastavak vježbanja u dvoglasnih pjesmah. Prikladne narodne i rodoljubne pjesme. — Prema potrebi skupne vježbe, pri čem valja uzeti obzir i na crkvene pjesme. 1 ura.

VIII. razred.

Teoretički dio: Opetovanje učiva V.—VII. razreda. Dvopjevi u obliku kanona, tri glavna trozvuka u mol. Dominantni četverozvuk. Poznavanje njekih najznamenitijih skladatelja s osobitim obzirom na domaće skladatelje.

Praktički dio: Višeglasne pjesme. Pjevanje prikladnih narodnih pjesama. — Prema potrebi skupne vježbe, pri čem valja uzeti obzir i na crkvene pjesme. 1 ura.

Opazka. U VII. VIII. razredu može se obuka u pjevanju podjeljivati u zajedničkom satu, ako u oba razreda ima više od 30 učenika. Neima li ih toliko, tada se obučavaju svi razredi u zajedničkom satu.

Učenici koji mutiraju, oprošteni su za vrieme mutiranja od samoga pjevanja, ali imadu ipak prisustvovati praktičnim vježbam.

Dodatak

tičući se djevojaka, koje polaze više pučke škole.

1. Kućanstvo

Naučni cilj: Poznavanje glavnih pravila kućanstva.

VI. razred.

Svojstva kućanice. Znamenitost zraka, vode i vatre u kućanstvu. Vrsti, izbor i priredjivanje hrane (mlieka, jaja, mesa, brašna, variva, kave). Spravljanje i pohranjivanje živeža. 1 ura.

VII. razred.

Njegovanje domaćih životinja, naročito peradi. Sastavine bilja. (o škrobu, sladoru, mirodijah). Poznavanje latka tkanina i inih tvarina. Nabava i čuvanje odiela. Gojitba vrtnoga bilja. 1 ura.

VIII. razred.

Uredjivanje i čišćenje stana. Kuhinjsko posudje. Čišćenje posoblja, posudja i staklenine. Čistoća ruha: pranje i čišćenje mrlja. Kako valja postupati sa služinčadi. Dužnosti služinčadi. Kućni računi i kućno knjigovodstvo.

Praktične vježbe u vrtnih radnjah u školskom vrtu obzirom na gojitbu vrtnoga bilja. (U izvanškolsko vrieme). 1 ura.

2. Ženski ručni rad.

Naučni cilj: Vještina u raznih vrstih ženskih ručnih radnja, naročito onih, koje su potrebne u svakdašnjem životu.

V. razred.

Pletenje, vrpanje i bilježenje čarapa Promaljivanje raznih predmeta za kućnu potrebu. Šupljikanje zubčića i luknjica. Vezenje jednostavnih slova i monograma. Krojenje, šivanje i bilježenje (jednostavnim nakrstom) stolnoga rublja i rublja za postelju. Teži krojevi imaju se najprije risati.

VI. razred.

Podpletivanje čarapa i upletivanje peta u čarape. Čvrsto i probušeno pletenje raznih predmeta za kućnu potrebu. Mrežkanje raznih oblika i izšivavanje mrežkanja. Bilježenje dvostranim nakrstom. Risanje krojeva te krojenje i šivanje rukom dječjih, jednostavnih ženskih i noćnih košulja i zobunaca. Vezenje stilizovanih listića i cvjetića, slova i monograma; vezenje rubača. Krpanje raznoga rublja.

VII. razred.

Risanje krojeva za razne vrsti ženskih košulja, ženskih gaća, noćnih zobunaca i tomu sličnih predmeta i šivanje njihovo na stroju. Vezenje stilizovanih listića i cvjetića te težih slova i monograma. Teže krpanje i vrpanje rublja.

VIII. razred.

Risanje krojeva za mužke košulje, navlake i ostalo bielo rublje. Krojenje i šivanje istoga na stroju. Risanje krojeva za podpunu dječju i žensku odjeću i šivanje iste na stroju. Usavršivanje u krpanju i vrpanju. Prema potrebi: vezenje, naročito: pisanac, opačica, zlatinski vez, našav, razplit (punto-tiratto) i priplit i t. d.

Opazka. Broj sati u ženskom ručnom djelu za pojedine razrede ustanovit će se naknadno, čim bude odlučeno, koji će smier imati koja viša pučka škola i od kojih predmeta i sati zajedničke obuke s dječaci će se djevojčice oprostiti; no u nikojem slučaju nesmije taj broj za pojedine razrede iznositi manje od 6 sati na tjedan.

3. Risanje.

Naučni cilj: Vještina u sastavljanju i preinačivanju zadanih oblika ter u izumljivanju jednostavnih uzora za obične uresne ženske radnje.

V. razred.

Isto kao dječaci.

VI. razred.

Dioba kružnice na jednake dielove; urisavanje simetrijskih roseta u kružnicu. Početci uresivanja za obrube; temeljne crte ornamenta, i to: zavojnica i vitice. Na temelju geometrijskih likova štilizovano lišće, cviеće i drugi razni jednostavni štilizovani bilinski oblici te pojedini dielovi ornamenta. 4 ure.

VII. razred.

Risanje lagljih ravno-plošnih ornamenta po uzorcih. Risanje i uporaba raznih palmeta. Sastavljanje uzora za nakrsticu i verižasti šav. Nauk o bojah i skladanju boja. 4 ure.

VIII. razred.

Risanje težih ornamenata. Sastavljanje uzora za našav, pisanac i aplikaciju. Nauk ob uresivanju raznih predmeta, naročito pokrivača, sagova, jastuka i t. d. 4 ure.

Opazka. Obuka u prostoručnom risanju podjeljuje se djevojkam i dječakom, u koliko je to moguće, u zajedničkih satovih; na koliko za to nedosiže broj sati propisan u prostoručnom risanju za dječake, mogu se za to upotrebiti drugi satovi namienjeni dječakom, pa se obuka podjeljuje u stegnutoj formi.

4. Gimnastika.

Naučni cilj: Vježbanje tjelesne snage, sigurnosti i okretnosti.

V. razred.

Redovne vježbe. Nastup na raznih mjestih gombališta u čelnu bočku vrstu, u krug, u dvie čelne i dvie bočke vrste. Stupanje na okolo te smjerovi srednjim, popriečnim i kosim korakom običnim i koraci u $^2/_4$ i $^3/_4$ taktu. Proste vježbe. Jednostrano, izmjenito i obostrano izvadjanje vježba propisanih za I.—IV. razreda pučke škole Iste vježbe i s palicami i s bučicami. Skakanje: Skok u daljinu s mjesta i sa zaletom, napred, strance i natrag. Skok zajednički dviju učenica. Ljestve vodoravne: Nihanje u vježbah visa. Dugi konopac: Potrkivanje s rukama napred, strance, natrag, u vis, podbočenima rukama. Preskakivanje s podbočenima rukama. Skakanje preko konopca dviju učenica s raznimi spojevi ruku. Kratki konopac i konopac s kesicom. Brvno: Hodanje strance dviju i više učenica. Hodanje napred s rukama podbočenima i s rukama u vis, strance i natrag. Karike: Spruženi vis, skučeni vis, vis za lakte, s početka na mjestu, zatim u nihanju. Igre. 1 ura.

VI. razred.

Redovne vježbe: Protuhod. Okreti u stupanju. Zavijanje. Prostup krugom jedne bočke vrste. Stupanje u krugovih. Sastavljanje koraka u $^2/_4$ mjeru s prekriživanjem nogu. Sve vježbe uz prikladne pjesme. Proste vježbe: Raznostrano izvadjanje vježba propisanih za pučke škole. Iste vježbe i s palicami i bučicami. Skakanje: Skok u daljinu s mjesta, sa zaletom i s okreti. Ljestve vodoravne: Podvojni sastavi vježba u visu. Dugi konopac: Pretrkivanje korakom uzagrabce, poskokce jedne i dviju učenica. Spajanje pretrkivanja s preskakivanjem. Brvno: Hod natražke, vivkovim, zibimičnim i baskičkim korakom. Karike: Podvojni sastavi vježba V. razreda na mjestu i u nihanju. Ležeći i spruženi podpor. Igre. Naročito igre s loptami i obruči. 1 ura.

VII. razred.

Redovne vježbe: Prostup dviju bočkih vrsta napred i natrag. Lanac dviju bočkih vrsta napred i natrag. Sastavljanje pravaca s krugovi. Sastavljanje koraka u $^3/_4$ taktu s prekriživanjem nogu. Sastavljanje $^1/_2$ koraka s $^1/_2$ koraci. Sve vježbe uz prikladne pjesme. Proste vježbe. Potrojni sastavi: Gibanja i okreti, stavi i gibanja, poskoci, okreti i gibanja. Sve vježbe i s bučicami, palicami ili kastagnetami. Ljestve vodoravne: Pomicanje u visu sa zamahom, okreti. Brvno: Hod napred i natražke raznimi koraci dviju učenica. Igre: Bez i sa spravami. 1 ura.

VIII. razred.

Redovne vježbe: Sastavljanje kosih pravaca s krugovi. Prostup krugom dviju bočkih vrsta. Lanac 4 bočkih vrsta. Lanac napred i natrag s okreti. Sastavljanje $^1/_2$ koraka s cielimi koraci, koraci s okreti. Sve vježbe uz prikladne pjesme. Proste vježbe: Par i nepar vrste izvadjaju istodobno vježbe VII. razreda obzirom na slikovito spajanje bez ili s palicami. Ljestve vodoravne. Vježbe u visu za lakte. Vježbe u podporu. Igre: Bez i sa spravami. 1 ura.

Opazka. 1. Kod vježba neka se pazi na pravilno držanje tiela, a osobito nogu.

2. Svaka vježba neka se točno izvadja.

3. Od prostih vježba neka se izabiraju samo one, koje su prama pravilom estetike.

4. Kod vježba na spravah neka se u prvom redu uzima obzir na one vježbe, kojimi se jača i izpravlja hrbtenica.

5. Od obuke u gimnastici može se učenica oprostiti na duže vremena samo na temelju liečničke svjedočbe, a od pojedinih učevnih sati od učitelja gimnastike.

II.

Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za bogoštovje i nastavu, od 24. srpnja 1890. br. 7.258.,

kojom se

izdaju naučne osnove za niže obće pučke škole u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji.

Na temelju §. 6. zakona od 31. listopada 1888. ob uredjenju pučke nastave i obrazovanja pučkih učitelja u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji nalazi kr. zemaljska vlada, odjel za bogoštovje i nastavu, radi provedbe §§. 16., 17. i 50. rečenoga zakona izdati priložene „Naučne osnove za niže obće pučke škole u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji."

Ove naučne osnove stupaju u krepost početkom školske godine 1890/91.

U Zagrebu dne 24. srpnja 1890.

Za bana:

Dr. Spevec.

A.

Naučna osnova

za niže pučke škole sa jednom učiteljskom silom.

Naučni predmeti:	Broj učevnih sati za jedan tjedan									
	I. odjel		II. odjel				III. odjel*			
	I.		II.		III.		IV. 1g		IV. 2g	
	razred									
	m.	ž.	m.	ž.	m.	ž.	m.	ž.	m.	ž.
	škole									
Nauk vjere (čitanje crkv. slovj. pisma) . .	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Hrvatski ili srbski jezik, i to:										
Čitanje	14	10	10	7	8	7	8	6	8	6
Slovnica										
Ustmeni i pismeni izraz misli										
Računstvo i geom. oblikoslovje	3	3	4	4	5	4	5	4	5	4
Stvarna obuka na temelju čitanke, i to:										
Zemljopis i poviest	.	.	.	.	2	2	4	3	4	3
Prirodoznanstvo										
Gospodarstvo	.	.	.	.	.	.	1	.	1	.
Ženski ručni rad i kućanstvo	.	4	.	4	.	4	.	5	.	5
Krasopis	.	.	3	3	3	2	2	2	2	2
Risanje	.	.	2	2	2	2	2	2	2	2
Svjetovno i crkveno pjevanje	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2
Gimnastika	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2
Svega . .	20	20	22	23	23	24	25	25	25	25

* §. 64. Školskoga i nastavnoga reda za pučke škole.

Ustanove glede naučnih predmeta.

I. Nauk vjere (čitanje crkv. slovj. pisma).

Razdjelbu učiva za pojedine razrede ustanovit će po §. 207. školskoga zakona crkvene oblasti posebnom naučnom osnovom.

II. Hrvatski ili srbski jezik.

Naučni cilj: Mladež se ima osposobiti, da pravilno čita pisanu i tiskanu latinicu i ćirilicu, da čitano razumije te da svoje misli može ustmeno i pismeno razgovjetno izraziti.

(Kod same obuke valja nastojati, da bude što više moguće koncentrovano čitanje, slovnica i pismeno vježbanje).

I. razred.

Zorna obuka*: Učenici se imadu točnije upoznati s osobami, stvarmi i pojavi oko sebe i tim ujedno vježbati u govoru te se pripravljati za stvarnu obuku, a kod svega treba nastojati, da se pri tom dječja ćud oplemeni. — (Soba. Učila. Posoblje školsko i kućno. Kuća. Čovječje tielo. Hrana čovjeka. Odielo čovjeka. Obitelj i rodbina. Stališ i zanimanje. Crkva. Selo i seljaci. Grad i gradjani. Novci i mjere. Domaće životinje. Voćke. Povrće. Cvieće. Ptice pjevice. Šumsko drveće. Divljač i zvieri. Ptice grabilice. Žito. Trave. Kukci i leptiri. Gmazovi. Puževi, pauci i crvi. Grmlje. Gljive. Vode. Ribe, raci, žabe i školjke. Kovine. Kamenje. Orudje i sprave. Vozila. Nebeska tjelesa. Oborine. Strane svieta i dobe dana. Godišnje dobe. Svetkovine).

Čitanje. Upoznavanje izreke, rieči, slovke, glasova, pisanih i tiskanih malih i velikih pismena abcde.

Polagano i razgovjetno čitanje pisanoga i tiskanoga. (Latinica u školah sa katoličkom većinom, a ćirilica u školah sa pravoslavnom većinom. Poznavanje glavnih razgodaka. Prepisivanje iz početnice (bukvara.) Učenje malih pjesmica naizust iz početnice (bukvara).

II. razred.

Zorna obuka:* Kao i u I. razredu, samo se spaja sa tumačenjem štiva.

Čitanje: Učvršćivanje u razgovjetnom čitanju latinice i ćirilice, osnovano na stvarnom razlaganju štiva. Pripoviedanje njekih čitanih štiva. Učenje lagljih pjesmica naizust iz čitanke II. razreda.

Slovnica. Izreka u obće i njezino napisivanje. Poznavanje stvarnih imena, pridavnika i glagola. Rod, broj i sklanjanje imena samo po stavljenih pitanjih. Razlikovanje triju glavnih vremena samo po zna-

*) U I. i II. razr. klasifikuje se pod stvarnom obukom.

menovanju u slici izreka. Uporaba velikih pismena. Pobliže poznavanje i uporaba razgodaka. Prepisivanje iz čitanke uz slovničke vježbe.

Svaki mjesec jedna slov.-stilistička školska zadaća.

III. razred.

Čitanje: Pravilno i izrazito čitanje obojega pisma, osnovano na stvarnom i jezikoslovnom razlaganju štiva. Pripoviedanje čitanih štiva vlastitimi riečmi; učenje pjesmica naizust iz čitanke III. razreda.

Slovnica: Kao u II. razredu. Izreka po načinu i njezino napisivanje. Podmet i pogovor. Prosta izreka. Poznavanje zaimena i brojnika. Sklonitba samostavnika, pobliže upoznanje sa padeži i sprega glagola u slici izreka, te napisivanje istih u 3 glavna vremena.

Ustmeni i pismeni izraz misli: Prepisivanje ćirilice latinicom i obratno. Izradjivanje slovničkih zadataka. Odgovori na pitanja iz stvarne obuke. Poštovnica A umanjeno izdanje.

Svaki mjesec jedna slov.-stilistička školska zadaća.

IV. razred.

Čitanje: 1. i 2. godište: Okretno i izrazito čitanje latinice i ćirilice s pravilnim naglaskom. Pripoviedanje čitanih štiva svojimi riečmi. Stvarno i jezikoslovno razlaganje. Memorisanje pjesničkih štiva iz čitanke, te pripoviedanje istih u prozi.

Slovnica: 1. godište: Opetovanje i popunjivanje gradiva iz III. razreda. Poznavanje svih vrstih govora, osobito od nepromjenljivih poznavanje veznika. Sklonitba i sprega promjenljivih rieči. Prošlost trajna i dovršna samo po porabi. Razširena izreka sa pobližimi opredieljenji.

2. godište: Opetovanje gradiva iz 1. godišta. Sastavljena, stegnuta i skraćena izreka samo po razpoznanju. Uporaba velikih pismena. Uporaba razstavaka (. : ? ! ; , () „ “ —).

Ustmeni i pismeni izraz misli: 1. godište: Pravopisne vježbe. Vježbanje u pisanju malih pripoviedaka po predhodnom pripoviedanju. Obični listovi, poslovni sastavci, sve po zadanih osnovah i predvježbah. Poštovnica izdanje A.

2. godište: Kao u I. godištu. K tomu lagani opisi i najobičniji poslovni sastavci, ali sve upodpunjeno za buduće opredieljenje.

U svakom godištu svaki mjesec jedna slov.-stilistička školska zadaća.

III. Računstvo i geometrijsko oblikoslovje.

Naučni cilj: Sigurno i okretno rješavanje što ustmeno što pismeno računskih zadataka iz svakdanjega života. Upoznavanje geometrijskih likova i tjelesa ter mjerenje crta i proračunavanje najjednostavnijih geometrijskih ploha i tjelesa.

A. Računstvo.

I. razred.

Razvitak brojeva i četiri vrsti računa ustmeno i pismeno sa jedno- i višeimenimi brojevi od 1 do 20. Novci i mjere: Novčić, četvrtak, desetak, forinta, petača i desetača, m. (metar), dm. (decimetar), l. (litar), dl. (decilitar), kg. (kilogram), dan, tjedan, arak i slog papira, tucet.

II. razred.

Daljni razvitak brojeva, četiri vrsti računa sa jedno- i višeimenimi brojevi ustmeno i pismeno od 1 do 100. Novci i mjere: Opetovanje iz I. razr. i dvadesetak, $^1/_4$ forintača, dukat ili cekin, petdesetača, stotinjača, cm. (centimetar), hl. (hektolitar), dkg. (dekagram) sat, čas, hip, mjesec, tjedni godine, stoljeće, knjiga papira.

Svaki mjesec jedna računska školska zadaća.

III. razred.

Daljni razvitak brojeva i četiri vrsti računa sa jedno- i višeimenimi brojevi ustmeno i pismeno do 1000. Množitba s jednobrojčanim množilom i dioba s jednobrojčanim djelilom. Novci i mjere. Ponavljanje prijašnjega učiva i hiljadarka, mm. (milimetar), km. (kilometar), q. (metrička centa), g. (gram), rizma, dani godine, t. (tona).

Svaki mjesec jedna računska školska zadaća.

IV. razred.

1. godište: Četiri vrsti računa sa jedno- i višeimenimi cielimi brojevi i desetinskimi čestnici. Zorno računanje s najobičnijimi prostimi čestnici, na koliko se to dade ustmeno obaviti.

Novci i mjere: Opetovanje prijašnjega i mm.^{2} (četvorni milimetar), cm.^{2} (četvorni centimetar), dm.^{2} (četvorni decimetar), m.^{2} (četvorni metar), a. (ar) i ha. (hektar).

2. godište: Kao u 1. godištu. Pretvaranje najobičnijih prostih čestnika u desetinske. Rješavanje računâ iz svakdanjega života s obzirom na gospodarske i obrtne mjestne prilike, te na kućanstvo. Zaključni račun, osobito računanje kamata.

U svakom godištu svaki mjesec jedna računska školska zadaća.

B. Geometrijsko oblikoslovje.

I., II. i III. razred.

Upoznavanje i mjerenje pravaca, kutova, trokuta i četverokuta.

IV. razred.

1. godište: Crte, kutovi, trokut, četverokut, pravilni višekut i krug. Obseg istih likova.

2. godište: Opetovanje gradiva iz 1. godišta. Ploština trokuta, četverokuta i pravilnoga višekuta. Upoznavanje kocke, bridnjaka, šiljnika, valjka, čunja i kruglje.

IV. Stvarna obuka na temelju čitanke.

Naučni cilj: Mladež se ima upoznati sa svietom, te steći što više konkretnih predočaba i pojmova, naobraziti um, oplemeniti srce i usavršiti govor.

A. Zemljopis i poviest.

I. i II. razred.

U I. i II. razredu združena je ta obuka sa zornom obukom na temelju početnice (bukvara) i čitanke za II. razred te se ima upoznati mladež sa rodnim mjestom i zavičajem.

III. razred.

Poznavanje domovine polazeć od zavičaja u koncentričnih krugovih; pri čem se ima osobiti obzir uzeti na županiju, u kojoj se škola nalazi. Najbitniji zemljopisni pojmovi. Kratke slike iz poviesti hrvatskoga naroda po štivih čitanke za 3. razred.

IV. razred.

1. godište: Opetovanje iz III. razreda, te poznavanje austro-ugarske monarkije. Oblik i kretanje zemlje. Nješto obširnije slike iz poviesti hrvatskoga naroda po štivih čitanke za 4. razred.

2. godište: Opetovanje zemljopisnoga gradiva i Evropa. Pojasi, kopna i mora na zemaljskoj kruglji te ljudska plemena.

Popunitba povjestnoga gradiva iz 1. godišta i razvitak monarkije. Kratke crtice iz kulturne poviesti. Nješto o ustavu.

B. Prirodoznanstvo.

I. i II. razred.

U I. i II. razredu združena je ta obuka sa zornom obukom.

III. razred.

Upoznavavanje najkoristnijih i najškodljivijih prirodnina domovine iz svih triju carstva. Glavni pojavi topline, zraka i vode.

IV. razred.

1. godište: Poznavanje najkoristnijih i najškodljivijih inozemnih prirodnina. O toplini, o zraku i magnetizmu.

2. godište: Glavni uvjeti čovječjega zdravlja. O zvuku, svjetlu i munjini.

V. Gospodarstvo.

Naučni cilj: U mladeži se ima probuditi volja k naprednijemu i umnijemu gospodarstvu i kućanstvu.

Ovaj nauk spada samo u IV. razred.

1. godište: Poučavanje u voćarenju i vrtlarenju, pčelarenju i svilarenju uz radnje u školskom vrtu.

2. godište: Poučavanje u ratarstvu, stočarstvu i vinogradarstvu prama mjestnim potrebam.

Ženska se mladež ima upućivati u povrćarstvo i u najglavnija pravila urednoga kućanstva.

U primorskih krajevih treba da se mladež pobliže upozna sa privredom primorskoga pučanstva (s morem, ribarenjem, gradjenjem brodova i brodarenjem).

VI. Ženski ručni rad i kućanstvo.

Naučni cilj: Ženska se mladež ima osposobiti, da može obavljati najobičnije ženske ručne i kućne poslove.

A. Ženski ručni rad.

I. razred.

Promaljivanje (kačkanje). Početna očica. Karičica. Čvrsta očica. Podvezice čvrstimi očicami. Jednostavni stupić. Sastavljanje stupića i karičica u lake uzorke. Ušitci jednostavnimi uzorci.

II. razred.

Promaljivanje. Uzorci s karičicami, stupići i čvrstimi očicami. Pletenje. Upravna očica. Naopaka očica. Laki uzorci od upravnih i naopakih očica. Okrajna očica ili kosica. Ujimanje ili dodavanje. Uplitanje prekinute niti. Paranje pletiva. Završivanje pletiva. (Sve se to vježba tako, da se tim ujedno plete podbradač ili drugi koji jednostavni predmet). Ženska čarapa za školsku djecu.

III. razred.

Promaljivanje. Geometrijski oblici čvrstimi očicami. Razni predmeti za praktičnu porabu izvedeni promaljivanjem i pletenjem. Mužke čarape. Podpletivanje čarapa. Šivanje. Nabiranje. Prošav. Riedki prošav. Vezenje. Pokrstica. Bilježenje tkanina. (Vježba se najprije na kanavi, a zatim na samih predmetih).

IV. razred.

1. godište: Promaljivanje. Uzorci s težimi očicami. Pletenje. Upletivanje pete. Vezenje. Pisanac. Opačice. (Vježba se najprije na komadu platna, zatim na predmetih). Obamitanje zubčića. Šivanje. Pošav i obšav. Protušav. (Sve se vježba na posebnom komadu platna). Krpanje rubenine.

2. godište: Kao u 1. godištu, k tomu tunežko promaljivanje, pa vrpanje gladke rubenine i pletiva.

B. Kućanstvo.

IV. razred.

1. i 2. godište: Uputa mladeži u najglavnija pravila urednoga kućanstva, i to: Svojstva dobre kućanice. Hra a. Spravljanje i pohranjivanje živeža. Čistoća ruha. Stan. Čišćenje posoblja, posudja i staklenine. Poznavanje latka, tkanina i inih tvorina. Ogriev. Razsvjeta. Sapun. Postupak sa služinčadi Njega bolestnika. Prva pomoć nastradalim.

VII. Krasopis.

Naučni cilj: Razgovjetno i pravilno pisanje latinicom i ćirilicom.

I. razred.

Pisanje u savezu sa čitanjem.

II. razred.

Vježbe u pisanju po genetičkom razvitku pismenâ latinice i ćirilice. Arabske brojke.

III. razred.

Daljne vježbe u pisanju. Arabske i rimske brojke.

IV. razred.

1. godište: Nastavak pisanja latinicom i ćirilicom. Rimske brojke.
2. godište: Prepis poslovica i mudrih rieči.

VIII. Risanje.

Naučni cilj: Buditi osjećaje prama liepim oblikom, a ruku i oko vježbati u mjerenju, razpoznavanju i crtanju predmeta, omedjenih crtami i plohami.

I. razrad.

U savezu sa zornom obukom na pločici.

II. razred.

Pravci i kutovi te njihova uporaba za najjednostavnije likove po uzorcih, narisanih na školskoj ploči.

III. razred.

Četverokuti i trokuti te razni oblici na tom osnovu po uzorcih, narisanih na školskoj ploči.

IV. razred.

1. godište: Opetovanje gradiva III. razreda. Pravilni višekuti i krivulje s uporabom na razne oblike.

2. godište: Nastavak risanja kao u 1. godištu. — Geometrijska tjelesa.

IX. Svjetovno i crkveno pjevanje.

Naučni cilj: Mladež se ima osposobiti, da može pravilno i blagoglasno pjevati najobičnije svjetovne i crkvene pjesme, kojimi se oplemenjuje ćud i oživljuje domoljubno čuvstvo.

I. i II. razred.

Vježbanje sluha i glasa na osnovu svjetskih narodnih popjevaka djeci lako shvatljivih.

III. i IV. razred.

Daljno vježbanje sluha i glasa na osnovu svjetskih i crkvenih popjevaka, a ujedno upoznavanje glasova, i to: dugih i kratkih, jačih i slabijih, viših i nižih na osnovu naučenih popjevaka. Podpomaganje sluha zrienjem tako, da se djeca vježbaju bilježiti glasove po trajanju, jakosti i visini.

Opazka. U pučkih školah pjevaju se popjevke, koje su školske oblasti odobrile.

X. Gimnastika.

Naučni cilj: Promicanje okretnosti i snage tjelesne te lakoće i pristojnosti u kretanju. Pobudjivanje volje za red i zajednički rad te pouzdanja u sama sebe. Uzdržanje duševne i tjelesne svježosti i čilosti.

I. razred.

Za dječačke i djevojačke škole.

Redovne vježbe. Ustrajanje čelne i bočke vrste. Stupanje upravnimi smjerovi običnim korakom, na prstih i topčuć nogom. Ustrajanje dviju bočkih vrsta od jedne na mjestu. Razmak. Proste vježbe. Jednostavne vježbe. Gibanja spruženih ruku, nogu i trupa. Skučivanje ruku i nogu. Podbočivanje. Mali čučanj. Gibanje ruku u zapješću, nogu u gležnjih. Poskoci na mjestu. Igre. Mjestne i ine proste gimnastičke igre.

II. razred.

Za dječake i djevojačke škole.

Redovne vježbe. Opetovanje. Četvrt- i poluokreti. Ustrajanje triju, četiriju bočkih vrsta od jedne na mjestu. Ustrajanje dviju, triju, četiriju bočkih vrsta od jedne u stupanju. Stupanje po mjeru i jed-

nakim korakom. Stupanje sa skučivanjem, prekrižavanjem i spružanjem nogu. Dokorak. Trk bez mjera slobodnim korakom do 3 časa. Proste vježbe. Opetovanje. Jednostavne vježbe. Gibanje ruku, nogu u kosih pravcih. Vrsti stava. (Stav razkročni samo za škole dječačke). Poskoci jednonožke. Podvojni sastavi vježba. Razni spojevi ruku. Skakanje u daljinu. S mjesta: napred, strance, sa četvrtokreti, objenožke, jednonožke uz vježbe ruku. Igre.

III. razred.

A. Za dječačke škole.

Redovne vježbe. Opetovanje. Ustrajanje dviju bočkih vrsta od čelne (redovi). Ustrajanje četiriju bočkih vrsta (dvoredovi) od redova. Ustrajanje dviju čelnih vrsta. Ustrajanje dvoredova od dviju čelnih vrsta. Prostup. Vivkov korak. Vivkov poskok. Uzagrebce korak. Klecajući korak. Proste vježbe. Opetovanje. Izpad. Veliki čučanj. Poklek. Okreti s poskoci. Vježbe s palicami i bučicami. Skakanje u daljinu. Opetovanje. Skakanje sa zaletom, sa skučivanjem, prekrižavanjem i spružanjem nogu. Ljestve vodoravne. Vježbe u ležećkom visu. Nihanje u spruženom visu. Podpor ležećki. Dugi konopac. Pretrkivanje. Preskakivanje u sredini. Preskakivanje u sredini i pretrkivanje. Penjanje. Spruženi vis. Sklop jednonožke, objenožke. Penjanje na jednoj motci ili užetu. Igre.

B. Za djevojačke škole.

Redovne vježbe. Opetovanje. Ustrajanje dviju bočkih vrsta od čelne (redovi). Ustrajanje četiriju bočkih vrsta (dvoredovi) od redova. Ustrajanje dviju čelnih vrsta od jedne. Ustrajanje dvoredova od dviju čelnih vrsta. Prostup Stupanje uz pjesmu upravnimi i kosimi smjerovi i sastavljanje raznih likova. Vivkov korak. Vivkov poskok. Uzagrebce korak. Klecajući korak. Proste vježbe. Opetovanje. Poklek. Okreti s poskoci. Vježbe s palicami. Ljestve vodoravne. Ležećki vis. Spruženi vis. Dugi konopac. Pretrkivanje. Preskakivanje u sredini. Preskakivanje u sredini i pretrkivanje. Preskakivanje kratkoga konopca. Igre.

IV. razred.

1. i 2. godište.

A. Za dječačke škole.

Redovne vježbe. Opetovanje. Ustrajanje redova i dvoredova iz čelne vrste u stupanju. Ustrajanje kose vrste. Ustrajanje čelne vrste iz kose stupanjem napred. Zavijanje. Kolo. Poskokce korak. Trk po mjeru jednakim korakom do 5 časa. Trk sa skučivanjem, spružanjem i prekrižavanjem nogu. Lanac napred, natrag. Proste vježbe. Opetovanje. Podvojni sastavi jednostavnih vježba. Izdržaji nogu s gibanjem ruku. Izdržaji nogu s gibanjem trupa. Poskoci s gibanjem nogu. Sve vježbe s palicami ili bučicami. Skakanje. U daljinu: sa zaletom s okreti. U vis: sa zaletom jednonožke. U dubljinu: napred, strance,

natražke, iz sjeda. Ljestve. Vodoravne. Skučeni vis. Mješoviti vis. Vješkanje, Okreti. Uzmasi. Kose. Stupanje i spuštanje u ležećem podporu. Vješkanje. Okomite. Stupanje, vješkanje. Dugi konopac. Preskok sa zaletom. Pretrkivanje dvojice, trojice. Preskok dvojice, trojice. Preskakivanje u sredini s okreti. Penjanje. Sklop nogu na dvijuh motkah. Penjanje na dvijuh motkah. Brvno. Pomicanje u sjedu. Hodanje s podupiranjem. Hodanje prosto. Hodanje dokorakom, klecajućim korakom. Prekoračivanje prepreka. Preča. Uzmasi. Mješoviti vis. Ležeći vis. Podpor ležeći, spruženi, skučeni. Vješkanje. Upori iz mješovitoga visa. Nihanje. Sjed izpred i iza ruku sa sklopljenima i razkrečenima nogama. Pomicanje u vježbah podpora i sjeda. Odskoci iz podpora. Karike. Nihanje u vježbah visa. Izmjena visa premahom, prekopitom. Igre.

B. Za djevojačke škole.

Redovne vježbe. Opetovanje. Ustrajanje redova i dvoredova iz čelne vrste u stupanju. Ustrajanje kose vrste. Ustrajanje čelne vrste iz kose stupanjem napred. Zavijanje. Kolo. Zibimični korak. Poskokce korak. Baskički korak. Trk po mjeru jednakim korakom do 5 časa. Trk sa prekriživanjem nogu. Lanac napred i natrag. Proste vježbe. Opetovanje. Podvojni sastavi jednostavnih vježba. Izdržaji nogu s gibanjem ruku. Izdržaji nogu s gibanjem trupa. Poskoci s gibanjem nogu. Sve vježbe i s palicami. Ljestve vodoravne. Skučeni vis. Vješkanje. Okreti. Dugi konopac. Pretrkivanje dvojice, trojice. Preskakivanje u sredini s okreti. Brvno. Hodanje s podupiranjem. Hodanje prosto. Hodanje dokorakom, klecajućim korakom. Preča. Ležeći vis. Podpor spruženi i skučeni. Vješkanje. Odskoci iz podpora. Igre.

Pripomene.

1. Predidućom naučnom osnovom za pojedine razrede opredieljeno učivo neka se tako razporeda, da se u stanovitom broju naučnih sati jedne te iste vježbe opetuju i na to opetovanje da se uviek nove vježbe nadovezuju.

2. Gimnastička obuka neka se svaki put i u onih razredih, u kojih su propisane vježbe na spravah, počme i završi redovnimi ili prostimi vježbami.

3. Pri izboru vježba, naročito na spravah, neka se nepazi toliko na sistematično njihovo izvadjanje, koliko na pravilno razvijanje mišičnoga sustava i neka se nezahtieva, da djeca i poteže vježbe odmah točno i savršeno obavljaju.

4. Sve vježbe i igre, koje djecu preveć umaraju i razdražuju, neka se obavljuju osobitom opreznošću i samo u onoj mjeri, da se djeca odviše ugrijana neizvrgnu prehladi.

5. Djeca tjelesno slaba ili koja imaju kakovu znatniju tjelesnu manu ili koja za silna gibanja težko dišu ili im srce tuče ili ih probada ili od vrtoglavice trpe ili koja su si kost slomila i koja su imala upalu srca, pluća, trbuha, moždjana itd., oproštena su od redovite obuke u tjelovježbi.

6. Premda je u naučnoj osnovi samoj pri izboru učiva uzet potrebit obzir na spolnu razliku izmedju dječaka i djevojaka ter su iz naučne osnove za djevojačke škole izpuštene sve vježbe, koje nisu prema naravi djevojačkoj, ipak valja i pri obuci samoj imati pred očima uviek svrhu obuke ter paziti, da se pri izvadjanju pojedinih vježba nikada nepovriedi čuvstvo pristojnosti.

Konačne odredbe.

§. 1.

U školah s nehrvatskim ili srbskim nastavnim jezikom ima se umanjiti razmjerno broj ura kod drugih predmeta, ter hrvatskomu ili srbskomu jeziku u III. razredu 3, a u IV. razredu 4 ure odrediti svakoga tjedna. Uz to se ima stvarna obuka u oba godišta IV. razreda predavati hrvatskim ili srbskim jezikom.

§. 2.

Kod kojih je predmeta u ženskih školah smanjen broj ura radi ručnoga posla, steže se razmjerno i postavljeni naučni cilj.

§. 3

Gdje se radi pomanjkanja prostora ili prevelikoga broja polaznika uvede poludnevna obuka, tu se uzme prije podne III. i IV. razred sa 17 sati, a poslije podne I. i II. razred sa 12 sati nedjeljne obuke.

§. 4.

U školah bivšega krajiškoga područja prestaje po ovoj naučnoj osnovi učenje njemačkoga jezika; nu kod učenika, koji su dosad u III. i IV. razr. učili taj jezik, nastavlja se obuka njegova, dok ista djeca iz škole neizstupe (§. 71. škol. i nast. reda).

§. 5.

Razredbu sati prema ovoj naučnoj osnovi sastaviti će svaka pojedina škola, a potvrdit će ju nadležna županijska oblast, odnosno gradsko poglavarstvo u Zagrebu i Osieku.

§. 6.

U pučkoj školi nesmiju se osim propisanih učevnih knjiga nikakve priručne knjige rabiti.

§. 7.

Napredak učenika klasifikuje se u razrednici i izpitnom izvješću, dotično svjedočbi odpustnici i polaznici (vidi §§. 13., 19., 20. i 46. odnosno formulare 2., 4., i 18. šk. i nast. reda), kako sliedi:

U oba godišta IV. razreda iz svih naučnih predmeta pučke škole, kod učenika gospodarstvo, kod učenica kućanstvo.

U III. razredu opet iz svih predmeta, samo se izostavi gospodarstvo odnosno kućanstvo.

U II. razredu sve kao u III. razredu, nego se izostavi još ustmeni i pismeni izraz misli. Zorna obuka klasifikuje se pod stvarnom obukom.

U I. razredu kao u II. razredu, samo se izostavi slovnica i risanje.

§. 8.

U formularih 2., 4., 11., 15. i 18., pridodanih školskomu i nastavnomu redu, izostalo je risanje te se ima naknadno uvrstiti u red naučnih predmeta.

B.

Naučna osnova

za niže pučke škole sa dvie učiteljske sile.

Naučni predmeti:	Broj učevnih sati za jedan tjedan									
	I. odjel				II. odjel*					
	I.		II.		III.		IV. 1g		IV. 2g	
	razredu									
	m.	ž.	m.	ž.	m.	ž.	m.	ž.	m.	ž.
	škole									
Nauk vjere (čitanje crkv. slovj. pisma) . .	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Hrvatski ili srbski jezik, i to:										
Čitanje	13	9	10	7	8	6	8	6	8	6
Slovnica										
Ustmeni i pismeni izraz misli										
Računstvo i geom. oblikoslovje	4	4	4	4	5	4	5	4	5	4
Stvarna obuka na temelju čitanke, i to:										
Zemljopis i poviest	.	.	.	.	2	2	4	3	4	3
Prirodoznanstvo										
Gospodarstvo	.	.	.	.	.	.	1	.	1	.
Ženski ručni rad i kućanstvo	.	4	.	4	.	5	.	5	.	5
Krasopis	.	.	3	3	3	2	2	2	2	2
Risanje	.	.	2	2	2	2	2	2	2	2
Svjetovno i crkveno pjevanje	½	½	½	½	½	½	½	½	½	½
Gimnastika	½	½	½	½	½	½	½	½	½	½
Svega . .	20	20	22	23	23	24	25	25	25	25

* §. 64. Školskoga i nastavnoga reda za pučke škole.

Ustanove glede naučnih predmeta.

I. Nauk vjere (čitanje crkv. slovj. pisma).

Razdjelbu učiva za pojedine razrede ustanovit će po §. 207. školskoga zakona crkvene oblasti posebnom naučnom osnovom.

II. Hrvatski ili srbski jezik.

Naučni cilj: Mladež se ima osposobiti, da pravilno čita pisanu i tiskanu latinicu i ćirilicu, da čitano razumije te da svoje misli može ustmeno i pismeno razgovjetno izraziti.

(Kod same obuke valja nastojati, da bude što više moguće koncentrovano čitanje, slovnica i pismeno vježbanje).

I. razred.

Zorna obuka:*) Učenici se imadu točnije upoznati s osobami, stvarmi i pojavi oko sebe i tim ujedno vježbati u govoru te se pripravljati za stvarnu obuku, a kod svega treba nastojati, da se pri tom dječija ćud oplemeni. — (Soba. Učila. Posoblje školsko i kućno. Kuća. Čovječje tielo. Hrana čovjeka. Odielo čovjeka. Obitelj i rodbina. Stališ i zanimanje. Crkva. Selo i seljaci. Grad i gradjani. Novci i mjere. Domaće životinje. Voćke. Povrće. Cvieće. Ptice pjevice. Šumsko drveće. Divljač i zvieri. Ptice grabilice. Žito. Trave. Kukci i leptiri. Gmazovi. Puževi, pauci i crvi. Grmlje. Gljive. Vode. Ribe, raci, žabe i školjke. Kovine. Kamenje. Orudje i sprave. Vozila. Nebeska tjelesa. Oborine. Strane svieta i dobe dana. Godišnje dobe. Svetkovine).

Čitanje: Upoznavanje izreke, rieči, slovke, glasova, pisanih i tiskanih malih i velikih pismena abcde.

Polagano i razgovjetno čitanje pisanoga i tiskanoga. (Latinica u školah sa katoličkom većinom, a ćirilica u školah sa pravoslavnom većinom). Poznavanje glavnih razgodaka. Prepisivanje iz početnice (bukvara). Učenje malih pjesmica naizust iz početnice (bukvara).

II. razred.

Zorna obuka:*) Kao i u I. razredu, samo se spaja sa tumačenjem štiva.

Čitanje: Učvršćivanje u razgovjetnom čitanju latinice i ćirilice, osnovano na stvarnom razlaganju štiva. Pripoviedanje čitanih štiva. Učenje lagljih pjesmica naizust iz čitanke II. razreda.

Slovnica: Jednostavna izreka po načinu i njezino napisivanje. Podmet i pogovor. Poznavanje stvarnih imena, pridavnika i glagola. Rod, broj i sklanjanje imena po stavljenih pitanjih i upoznanje

*) U I. i II. razredu klasifikuje se pod stvarnom obukom.

sa padeži. Razlikovanje triju glavnih vremena samo po znamenovanju i uporaba u izrekah. Uporaba velikih pismena. Pobliže poznavanje i uporaba razgodaka. Prepisivanje iz čitanke uz slovničke vježbe, te pravljenje malih izreka prema naučenim pravilom.

Svaki mjesec jedna slovničko-stilistička školska zadaća.

III. razred.

Čitanje: Pravilno i izrazito čitanje obojega pisma osnovano na stvarnom i jezikoslovnom razlaganju štiva. Pripoviedanje čitanih štiva vlastitimi riečmi; učenje pjesmica naizust iz čitanke III. razreda.

Slovnica: Kao u II. razredu. Izreka po načinu i njezino napisivanje. Prosta i razširena izreka samo po poznanju. Poznavanje zaimena i brojnika. Sklonitba samostavnika, pobliže upoznanje sa padeži i sprega glagola u slici izreka, te napisivanje istih.

Ustmeni i pismeni izraz misli: Prepisivanje ćirilice latinicom i obratno. Izradjivanje slovničkih zadataka. Odgovori na pitanja iz stvarne obuke. Poštovnica A. umanjeno izdanje.

Svaki mjesec jedna slovničko-stilistička školska zadaća.

IV. razred.

Čitanje: 1. i 2. godište: Okretno i izrazito čitanje latinice i ćirilice s pravilnim naglaskom. Pripoviedanje čitanih štiva svojimi riečmi. Stvarno i jezikoslovno razlaganje. Memorisanje pjesničkih štiva iz čitanke te pripoviedanje istih u prozi.

Slovnica: 1. godište: Opetovanje i popunjivanje gradiva iz III. razreda. Poznavanje svih vrsti govora osobito od nepromjenljivih poznavanje veznika. Sklonitba i sprega promjenljivih rieči. Prošlost trajna i dovršna samo po porabi. Razširena izreka sa pobližimi opredieljenji.

2. godište: Opetovanje gradiva iz 1. godišta. Sastavljena, stegnuta i skraćena izreka samo po razpoznanju. Uporaba velikih pismena. Uporaba razstavaka (. : ? ! ; , ( ) „ " —).

Ustmeni i pismeni izraz misli: 1. godište: Pravopisne vježbe sa sastavljenimi izrekami, pri tom poraba veznika i črknje. Vježbanje u pisanju malih pripoviedaka po predhodnom pripoviedanju. Obični listovi i poslovni sastavci, sve po zadanih osnovah i predvježbah. Poštovnica izdanje A.

2. godište: Kao u 1. godištu. K tomu lagani opisi i najobičniji poslovni sastavci, ali sve upodpunjeno za buduće opredieljenje. Poštovnica izdanje A.

U svakom godištu svaki mjesec jedna slovničko-stilistička školska zadaća.

III. Računstvo i geometrijsko oblikoslovje.

Naučni cilj: Sigurno i okretno rješavanje što ustmeno što pismeno računskih zadataka iz svakdanjega života. Upoznavanje geometrijskih likova i tjelesa, ter mjerenje crta i proračunavanje najjednostavnijih geometrijskih ploha i tjelesa.

A. Računstvo.

I. razred.

Razvitak brojeva i četiri vrsti računa ustmeno i pismeno sa jedno- i višeimenimi brojevi od 1 do 20. Novci i mjere: Novčić, četvrtak, desetak, forinta, petača i desetača, m. (metar), dm. (decimetar), l. (litar), dl. (decilitar), kg. (kilogram), dan, tjedan, arak i slog papira, tucet.

II. razred.

Daljni razvitak brojeva i četiri vrsti računa sa jedno- i višeimenimi brojevi ustmeno i pismeno od 1 do 100. Novci i mjere: Opetovanje iz I. razreda i dvadesetak, $^1/_4$ forintača, dukat ili cekin, petdesetača, stotinjača, cm. (centimetar), hl. (hektolitar), dkg. (dekagram), sat, čas, hip, mjesec, tjedni godine, stoljeće, knjiga papira.

Svaki mjesec jedna računska školska zadaća.

III. razred.

Daljni razvitak brojeva, četiri vrsti računa sa jedno- i višeimenimi brojevi ustmeno i pismeno do 1000. Množitba s jedno- i dvobrojčanim množilom i dioba s jednobrojčanim djelilom. Novci i mjere: Opetovanje prijašnjega učiva i hiljadarka, mm. (milimetar), km. (kilometar), q. (metrička centa), g. (gram), rizma, dani godine, t. (tona)

Svaki mjesec jedna računska školska zadaća.

IV. razred.

1. godište: Četiri vrsti računa sa jedno- i višeimenimi cielimi brojevi i desetinskimi čestnici. Zorno računanje s najobičnijimi prostimi čestnici, na koliko se to dade ustmeno obaviti.

Novci i mjere: Opetovanje prijašnjega i mm.^{2} (četvorni milimetar), cm.^{2} (četvorni centimetar), dm.^{2} (četvorni decimetar), m.^{2} (četvorni metar), a. (ar) i ha. (hektar).

2. godište: Ponavljanje gradiva iz 1. godišta. Pretvaranje najobičnijih prostih čestnika u desetinske. Rješavanje računâ iz svakdanjega života s obzirom na gospodarske i obrtne mjestne prilike i na kućanstvo. Zaključni računi, osobito računanje kamata.

U svakom godištu svaki mjesec jedna računska školska zadaća.

B. Geometrijsko oblikoslovje.

I. i II. razred.

Upoznavanje pravaca po smjeru i mjerenje istih.

III. razred.

Upoznavanje kutova, trokuta i četverokuta.

IV. razred.

1. godište: Crte, kutovi, trokut, četverokut, pravilni višekut i krug. Obseg istih likova te ploština trokuta, četverokuta i pravilnoga višekuta.

2. godište: Opetovanje gradiva iz 1. godišta. Upoznavanje kocke, bridnjaka, šiljnika, valjka, čunja i kruglje.

IV. Stvarna obuka na temelju čitanke.

Naučni cilj: Mladež se ima upoznati sa svietom, te steći što više konkretnih predočaba i pojmova, naobraziti um, oplemeniti srce i usavršiti govor.

A. Zemljopis i poviest.

I. i II. razred.

U I. i II. razredu sdružena je ta obuka sa zornom obukom na temelju početnice (bukvara) i čitanke za II. razred te se ima upoznati mladež sa rodnim mjestom i zavičajem.

III. razred.

Poznavanje domovine polazeć od zavičaja u koncentričnih krugovih; pri čem se ima osobiti obzir uzeti na županiju, u kojoj se škola nalazi. Najbitniji zemljopisni pojmovi. Kratke slike iz poviesti hrvatskoga naroda po štivih čitanke za 3. razred.

IV. razred.

1. godište: Opetovanje iz III. razreda, te poznavanje austro-ugarske monarkije. Oblik i kretanje zemlje. Nješto obširnije slike iz poviesti hrvatskoga naroda po štivih čitanke za 4. razred.

2. godište: Opetovanje zemljopisnoga gradiva i Evropa. Pojasi, kopna i mora na zemaljskoj kruglji te ljudska plemena.

Popunitba povjestnoga gradiva iz I. godišta i razvitak monarkije. Kratke crtice iz kulturne poviesti. Najglavnije o ustavu.

B. Prirodoznanstvo.

I. i II. razred.

U I. i II. razredu sdružena je ta obuka sa zornom obukom.

III. razred.

Upoznavanje najkoristnijih i najškodljivijih prirodnina domovine iz svih triju carstva. Glavni pojavi topline, zraka i vode.

IV. razred.

1. godište: Poznavanje najkoristnijih i najškodljivijih inozemnih prirodnina. O toplini, zraku i magnetizmu.

2. godište: Glavni uvjeti čovječjega zdravlja. O zvuku, svjetlu i munjini.

V. Gospodarstvo.

Naučni cilj: U mladeži se ima probuditi volja k naprednijemu i umnijemu gospodarstvu i kućanstvu.

Ovaj nauk spada samo u IV. razred.

1. godište: Poučavanje u voćarenju i vrtlarenju, pčelarenju i svilarenju uz radnje u školskom vrtu.

2 godište: Poučavanje u ratarstvu, stočarstvu i vinogradarstvu prama mjestnim potrebam.

Ženska se mladež ima upućivati u povrćarstvo i u najglavnija pravila urednoga kućanstva.

U primorskih krajevih treba da se mladež pobliže upozna sa privredom primorskoga pučanstva (s morem, ribarenjem, gradjenjem brodova i brodarenjem).

VI. Ženski ručni rad i kućanstvo.

Naučni cilj: Ženska se mladež ima osposobiti, da može obavljati najobičnije ženske ručne i kućne poslove.

A. Ženski ručni rad.

I. razred.

Promaljivanje (kačkanje). Početna očica. Karičica. Čvrsta očica. Podvezice čvrstimi očicami. Jednostavni stupić. Sastavljanje stupića i karičica u lake uzorke. Ušitci jednostavnimi uzorci.

II. razred.

Promaljivanje. Uzorci s karičicami, stupići i čvrstimi očicami. Pletenje. Upravna očica. Naopaka očica. Laki uzorci od

upravnih i naopakih očica. Okrajna očica ili kosica. Ujimanje ili dodavanje. Uplitanje prekinute niti. Paranje pletiva. Završivanje pletiva. (Sve se to vježba tako, da se tim ujedno plete podbradač ili drugi koji jednostavni predmet). Ženska čarapa za školsku djecu.

III. razred.

Promaljivanje. Geometrijski oblici čvrstimi očicami. Razni predmeti za praktičnu porabu izvedeni promaljivanjem i pletenjem. Muške čarape. Podpletivanje čarapa. Šivanje. Nabiranje. Prošav. Riedki prošav. Vezenje. Pokrstica. Bilježenje tkanina. (Vježba se najprije na kanavi, a za tim na samih predmetih).

IV. razred.

1. godište: Promaljivanje. Uzorci s težimi očicami. Pletenje. Upletivanje pete. Vezenje. Pisanac. Opačice. (Vježba se najprije na komadu platna, zatim na predmetih). Obamitanje zubčića. Šivanje. Rubovi. Pošav i obšav. Protušav. (Sve se vježba na posebnom komadu platna). Krpanje rubenine.

2. godište: Kao u I. godištu, k tomu tanežko promaljivanje, pa vrpanje gladke rubenine i pletiva.

B. Kućanstvo.

IV. razred.

1. i 2. godište: Uputa mladeži u najglavnija pravila urednoga kućanstva, i to: Svojstva dobre kućanice. Hrana. Spravljanje i pohranjivanje živeža. Čistoća ruha. Stan. Čišćenje posoblja, posudja i staklenine. Poznavanje latka, tkanina i inih tvorina. Ogriev. Razsvjeta. Sapun. Postupak sa služinčadi. Njega bolestnika. Prva pomoć nastradalim.

VII. Krasopis.

Naučni cilj: Razgovjetno i pravilno pisanje latinicom i ćirilicom.

I. razred.

Pisanje u savezu sa čitanjem.

II. razred.

Vježbe u pisanju po genetičkom razvitku pismenâ latinice i ćirilice. Arabske brojke.

III. razred.

Daljne vježbe u pisanju. Arabske i rimske brojke.

IV. razred.

1. godište: Nastavak pisanja latinicom i ćirilicom. Rimske brojke.
2. godište: Prepis poslovica i mudrih rieči.

VIII. Risanje.

Naučni cilj: Buditi osjećaje prama liepim oblikom, a ruku i oko vježbati u mjerenju, razpoznavanju i crtanju predmeta, omedjenih crtami i plohami.

I. razred.

U savezu sa zornom obukom na pločici.

II. razred.

Pravci i kutovi te njihova uporaba za najjednostavnije likove po uzorcih, narisanih na školskoj ploči.

III. razred.

Četverokuti i trokuti te razni oblici na tom osnovu po uzorcih, narisanih na školskoj ploči.

IV. razred.

1. godište: Opetovanje gradiva III razreda. Pravilni višekuti i krivulje s uporabom na razne oblike.
2. godište: Nastavak risanja kao u 1. godištu. — Geometrijska tjelesa.

IX. Svjetovno i crkveno pjevanje.

Naučni cilj: Mladež se ima osposobiti, da može pravilno i blagoglasno pjevati najobičnije svjetovne i crkvene pjesme, kojimi se oplemenjuje ćud i oživljuje domoljubno čuvstvo.

I. i II. razred.

Vježbanje sluha i glasa na osnovu svjetskih narodnih popjevaka djeci lako shvatljivih.

III. i IV. razred.

Daljno vježbanje sluha i glasa na osnovu svjetskih i crkvenih popjevaka, a ujedno upoznavanje glasova, i to: dugih i kratkih, jačih i slabijih, viših i nižih na osnovu naučenih popjevaka. Podpomaganje sluha zrienjem tako, da se djeca vježbaju bilježiti glasove po trajanju, jakosti i visini.

Opazka. U pučkih školah pjevaju se popjevke, koje su školske oblasti odobrile.

X. Gimnastika.

Naučni cilj: Promicanje okretnosti i snage tjelesne te lakoće i pristojnosti u kretanju. Pobudjivanje volje za red i zajednički rad te pouzdanja u sama sebe. Uzdržanje duševne i tjelesne svježosti i čilosti.

I. razred.

Za dječačke i djevojačke škole.

Redovne vježbe. Ustrajanje čelne i bočke vrste. Stupanje upravnimi smjerovi običnim korakom, na prsih i topćuć nogom. Ustrajanje dviju bočkih vrsta od jedne na mjestu. Razmak. Proste vježbe. Jednostavne vježbe. Gibanja spruženih ruku, nogu i trupa. Skučivanja ruku i nogu. Podbočivanje. Mali čučanj. Gibanje ruku u zapešću, nogu u gležnjih. Poskoci na mjestu. Igre. Mjestne i ine proste gimnastičke igre.

II. razred.

Za dječačke i djevojačke škole.

Redovne vježbe. Opetovanje. Četvrt- i poluokreti. Ustrajanje triju, četiriju bočkih vrsta od jedne na mjestu. Ustrajanje dviju, triju, četiriju bočkih vrsta od jedne u stupanju. Stupanje po mjeru i jednakim korakom. Stupanje sa skučivanjem, prekrižavanjem i spružanjem nogu. Dokorak. Trk bez mjera slobodnim korakom do 3 časa. Proste vježbe. Opetovanje. Jednostavne vježbe. Gibanje ruku, nogu u kosih pravcih. Vrsti stava. (Stav razkročni samo za škole dječačke.) Poskoci jednonožke. Podvojni sastavi vježba. Razni spojevi ruku. Skakanje u daljinu. S mjesta: napred, strance, sa četvrtokreti, objenožke, jednonožke uz vježbe ruku. Igre.

III. razred.

A. Za dječačke škole.

Redovne vježbe. Opetovanje. Ustrajanje dviju bočkih vrsta od čelne (redovi). Ustrajanje četiriju bočkih vrsta (dvoredovi) od redova. Ustrajanje dviju čelnih vrsta. Ustrajanje dvoredova od dviju čelnih vrsta. Prostup. Vivkov korak. Vivkov poskok. Uzagrebce korak. Klecajući korak. Proste vježbe. Opetovanje. Izpad. Veliki čučanj. Poklek. Okreti s poskoci. Vježbe s palicami i bučicami. Skakanje u daljinu. Opetovanje. Skakanje sa zaletom, sa skučivanjem, prekrižavanjem i spružanjem nogu. Ljestve vodoravne. Vježbe u ležećkom visu. Nihanje u spruženom visu. Podpor ležećki. Dugi konopac. Pretrkivanje. Preskakivanje u sredini. Preskakivanje u sredini i pretrkivanje. Penjanje. Spruženi vis. Sklop jednonožke, objenožke. Penjanje na jednoj motci ili užetu. Igre.

B. Za djevojačke škole.

Redovne vježbe. Opetovanje. Ustrajanje dviju bočkih vrsta od čelne (redovi). Ustrajanje četiriju bočkih vrsta (dvoredovi) od redova. Ustrajenje dviju čelnih vrsta od jedne Ustrajanje dvoredova od dviju čelnih vrsta. Prostup. Stupanje uz pjesmu upravnimi i kosimi smjerovi i sastavljanje raznih likova. Vivkov korak. Vivkov poskok. Uzagrebce korak. Klecajući korak. Proste vježbe. Opetovanje. Poklek. Okreti s poskoci. Vježbe s palicami. Ljestve vodoravne. Ležećki vis. Spruženi vis. Dugi konopac. Pretrkivanje. Preskakivanje u sredini. Preskakivanje u sredini i pretrkivanje. Preskakivanje kratkoga konopca. Igre.

IV. razred.

1. i 2. godište.

A. Za dječačke škole.

Redovne vježbe. Opetovanje. Ustrajanje redova i dvoredova iz čelne vrste u stupanju. Ustrajanje kose vrste. Ustrajanje čelne vrste iz kose stupanjem napred. Zavijanje. Kolo. Poskokce korak. Trk po mjeru jednakim korakom do 5 časa. Trk sa skučivanjem, spružanjem i prekriživanjem nogu. Lanac napred, natrag. Proste vježbe. Opetovanje. Podvojni sastavi jednostavnih vježba. Izdržaji nogu s gibanjem ruku. Izdržaji nogu s gibanjem trupa. Poskoci s gibanjem nogu. Sve vježbe s palicami ili bučicami. Skakanje. U daljinu: sa zaletom s okreti. U vis: sa zaletom jednonožke U dubljinu: napred, strance, natražke, iz sjeda. Ljestve. Vodoravne: Skučeni vis. Mješoviti vis. Vješkanje. Okreti. Uzmasi Kose: Stupanje i spuštanje u ležećem podporu. Vješkanje. Okomite: Stupanje, vješkanje. Dugi konopac. Preskok sa zaletom. Pretrkivanje dvojice. trojice. Preskok dvojice, trojice. Preskakivanje u sredini s okreti. Penjanje. Sklop nogu na dvijuh motkah. Penjanje na dvijuh motkah. Brvno. Pomicanje u sjedu. Hodanje s podupiranjem. Hodanje prosto. Hodanje dokorakom, klecajućim korakom. Prekoračivanje prepreka. Preča. Uzmasi. Mješoviti vis. Ležećki vis. Podpor ležećki, spruženi, skučeni. Vješkanje. Upori iz mješovitoga visa. Nihanje. Sjed izpred i iza ruku sa sklopljenima i razkrečenima nogama. Pomicanje u vježbah podpora i sjeda. Odskoci iz podpora. Karike. Nihanje u vježbah visa. Izmjena visa premahom, prekopitom. Igre.

B. Za djevojačke škole.

Redovne vježbe. Opetovanje. Ustrajanje redova i dvoredova iz čelne vrste u stupanju. Ustrajanje kose vrste. Ustrajanje čelne vrste iz kose stupanjem napred. Zavijanje Kolo Zibimični korak. Poskokce korak. Baskički korak. Trk po mjeru jednakim korakom do 5 časa. Trk sa prekriživanjem nogu. Lanac napred i natrag. Proste vježbe. Opetovanje. Podvojni sastavi jednostavnih vježba. Izdržaji nogu s gibanjem

ruku. Izdržaji nogu s gibanjem trupa. Poskoci s gibanjem nogu. Sve vježbe i s palicami. Ljestve vodoravne. Skučeni vis. Vješkanje. Okreti. Dugi konopac. Pretrkivanje dvojice, trojice. Preskakivanje u sredini s okreti. Brvno. Hodanje s podupiranjem. Hodanje prosto. Hodanje dokorakom, klecajućim korakom. Preča. Ležećki vis. Podpor spruženi i skučeni. Vješkanje. Odskoci iz podpora. Igre.

Pripomene.

1. Prediućom naučnom osnovom za pojedine razrede opredieljeno učivo neka se tako razporeda, da se u stanovitom broju učevnih sati jedne te iste vježbe opetuju i na to opetovanje da se uviek nove vježbe nadovezuju.

2. Gimnastička obuka neka se svaki put i u onih razredih, u kojih su propisane vježbe na spravah, počme i završi redovnimi ili prostimi vježbami.

3. Pri izboru vježba, naročito na spravah, neka se nepazi toliko na sistematično njihovo izvadjanje, koliko na pravilno razvijanje mišičnoga sustava i neka se nezahtieva, da djeca i poteže vježbe odmah točno i savršeno obavljaju.

4 Sve vježbe i igre, koje djecu preveć umaraju i razdražuju, neka se obavljaju osobitom opreznošću i samo u onoj mjeri, da se djeca odviše ugrijana neizvrgnu prehladi.

5. Djeca tjelesno slaba ili koja imaju kakovu znatniju tjelesnu manu ili koja za silna gibanja težko dišu ili im srdce tuče ili ih probada ili od vrtoglavice trpe ili koja su si kost slomila i koja su imala upalu srdca, pluća, trbuha, moždjana itd., oproštena su od redovite obuke u tjelovježbi.

6. Premda je u naučnoj osnovi samoj pri izboru učiva uzet potrebit obzir na spolnu razliku izmedju dječaka i djevojaka ter su iz naučne osnove za djevojačke škole izpuštene sve vježbe, koje nisu prema naravi djevojačkoj, ipak valja i pri obuci samoj imati pred očima uviek svrhu obuke ter paziti, da se pri izvadjanju pojedinih vježba nikada nepovriedi čuvstvo pristojnosti.

Konačne odredbe.

§. 1.

U školah s nehrvatskim ili srbskim nastavnim jezikom ima se umanjiti razmjerno broj ura kod drugih predmeta, ter hrvatskomu ili srbskomu jeziku u III. razredu 3, a u IV. razredu 4 ure odrediti svakoga tjedna. Uz to se ima stvarna obuka u oba godišta IV. razreda predavati hrvatskim ili srbskim jezikom.

§. 2.

Kod kojih je predmeta u ženskih školah smanjen broj ura radi ručnoga posla, steže se razmjerno i postavljeni naučni cilj.

§. 3.

Gdje se radi pomanjkanja prostora ili prevelikoga broja polaznika uvede poludnevna obuka, tu se uzme prije podne III. i IV. razred sa 17 sati, a poslije podne I. i II. razred sa 12 sati nedjeljne obuke.

§. 4.

U školah bivšega krajiškoga područja prestaje po ovoj naučnoj osnovi učenje njemačkoga jezika; nu kod učenika, koji su dosad u III. i IV. razredu učili taj jezik, nastavlja se obuka njegova, dok ista djeca iz škole neizstupe (§. 71. škol. i nast. reda).

§. 5.

Razredbu sati prema ovoj naučnoj osnovi sastaviti će svaka pojedina škola, a potvrdit će ju nadležna županijska oblast, odnosno gradsko poglavarstvo u Zagrebu i Osieku.

§. 6.

U pučkoj školi nesmiju se osim propisanih učevnih knjiga nikakve priručne knjige rabiti.

§. 7.

Napredak učenika klasifikuje se u razrednici i izpitnom izvješću, dotično svjedočbi odpustnici i polaznici (vidi §§. 13., 19., 20. i 46. odnosno formulare 2., 4., 11. i 18. škol. i nastavnoga reda), kako sliedi:

U oba godišta IV. razreda iz svih naučnih predmeta pučke škole, kod učenika gospodarstvo, kod učenica kućanstvo.

U III. razredu opet iz svih predmeta, samo se izostavi gospodarstvo odnosno kućanstvo.

U II. razredu sve kao u III. razredu, nego se izostavi još ustmeni i pismeni izraz misli. Zorna obuka klasifikuje se pod stvarnom obukom.

U I. razredu kao u II. razredu, samo se izostavi slovnica i risanje.

§. 8.

U formularih 2., 4., 11., 15. i 18., pridodanih školskomu i nastavnomu redu, izostalo je risanje te se ima naknadno uvrstiti u red naučnih predmeta.

C.

Naučna osnova

za niže pučke škole sa tri učiteljske sile.

Naučni predmeti:	Broj učevnih sati za jedan tjedan									
	I. odjel		II. odjel				III. odjel*			
	I.		II.		III.		IV. 1g		IV. 2g	
	razred									
	m.	ž.	m.	ž.	m.	ž.	m	ž.	m.	ž.
	škole									
Nauk vjere (čitanje crkv. slovj. pisma) . .	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Hrvatski ili srbski jezik, i to:										
Čitanje										
Slovnica	13	9	10	7	8	6	8	6	8	6
Ustmeni i pismeni izraz misli										
Računstvo i geom. oblikoslovje	4	4	4	4	5	4	5	4	5	4
Stvarna obuka na temelju čitanke, i to:										
Zemljopis i poviest	.	.	.	.	2	2	4	3	4	3
Prirodoznanstvo										
Gospodarstvo	.	.	.	.	.	.	1	.	1	.
Ženski ručni rad i kućanstvo	.	4	.	4	.	5	.	5	.	5
Krasopis	.	.	3	3	3	2	2	2	2	2
Risanje	.	.	2	2	2	2	2	2	2	2
Svjetovno i crkveno pjevanje	2/2	2/2	2/2	2/2	2/2	2/2	2/2	2/2	2/2	2/2
Gimnastika	2/2	2/2	2/2	2/2	2/2	2/2	2/2	2/2	2/2	2/2
Svega . .	20	20	22	23	23	24	25	25	25	25

* §. 64. Školskoga i nastavnoga reda za pučke škole.

Ustanove glede naučnih predmeta.

I. Nauk vjere (čitanje crkv. slovj. pisma).

Razdjelbu učiva za pojedine razrede ustanovit će po §. 207. školskoga zakona crkvene oblasti posebnom naučnom osnovom.

II. Hrvatski ili srbski jezik.

N a u č n i c i l j : Mladež se ima osposobiti, da pravilno čita pisanu i tiskanu latinicu i ćirilicu, da čitano razumije te da svoje misli može ustmeno i pismeno razgovjetno izraziti.

(Kod same obuke valja nastojati, da bude što više moguće koncentrovano čitanje, slovnica i pismeno vježbanje).

I. razred.

Z o r n a o b u k a :* Učenici se imadu točnije upoznati s osobami, stvarmi i pojavi oko sebe i tim ujedno vježbati u govoru te se pripravljati za stvarnu obuku, a kod svega treba nastojati, da se pri tom dječija ćud oplemeni. — (Soba. Učila. Posoblje školsko i kućno. Kuća. Čovječje tielo. Hrana čovjeka. Odielo čovjeka. Obitelj i rodbina. Stališ i zanimanje. Crkva. Selo i seljaci. Grad i gradjani. Novci i mjere. Domaće životinje. Voćke. Povrće. Cvieće. Ptice pjevice. Šumsko drveće. Divljač i zvieri. Ptice grabilice. Žito. Trave. Kukci i leptiri. Gmazovi. Puževi, pauci i crvi. Grmlje. Gljive. Vode. Ribe, raci, žabe i školjke. Kovine. Kamenje. Orudje i sprave. Vozila. Nebeska tjelesa. Oborine. Strane svieta i dobe dana. Godišnje dobe. Svetkovine).

Č i t a n j e : Upoznavanje izreke, rieči, slovke, glasova, pisanih i tiskanih malih i velikih pismena abcde. Polagano i razgovjetno čitanje pisanoga i tiskanoga. (Latinica u školah sa katoličkom većinom a ćirilica u školah sa pravoslavnom većinom). Nazivi glavnih razgodaka. Prepisivanje iz početnice (bukvara). Učenje malih pjesmica naizust iz početnice (bukvara).

II. razred.

Z o r n a o b u k a :* Kao i u I. razredu, samo se spaja sa tumačenjem štiva.

Č i t a n j e : Učvršćivanje u razgovjetnom čitanju latinice i ćirilice, osnovano na stvarnom razlaganju štiva. Pripoviedanje čitanih štiva, učenje lagljih pjesmica naizust iz čitanke za II. razred.

S l o v n i c a : Jednostavna izreka po nazivu i njezino napisivanje. Podmet i pogovor. Poznavanje stvarnih imena, pridavnika, glagola, zaimena i brojnika u obće. Rod, broj i sklanjanje imena samo po stav-

** U I. i II. razredu klasifikuje se pod stvarnom obukom.

ljenih pitanjih i upoznavanje sa padeži. Razlikovanje triju glavnih vremena samo po znamenovanju i uporaba u izrekah. Uporaba velikih pismena. Pobliže poznavanje i uporaba razgodaka. Prepisivanje iz čitanke uz slovničke vježbe, te pravljenje izreka prema naučenim pravilom.

Svaka tri tjedna jedna slovničko-stilistička školska zadaća.

III. razred.

Čitanje: Pravilno, izrazito i liepo čitanje obojega pisma, osnovano na stvarnom i jezikoslovnom razlaganju štiva. Pripoviedanje čitanih štiva vlastitimi riečmi; učenje pjesmica naizust iz čitanke za III. razred.

Slovnica: Popunjenje gradiva iz II. razreda. Prosta i razširena izreka, samo po poznavanju. Poznavanje zaimena i brojnika po vrsti. Sklonitba samostavnika. Dobro upoznanje sa padeži i sprega glagola u slici izreka te napisivanje istih (sve bez iznimaka).

Ustmeni i pismeni izraz misli: Pripoviedanje čitanih štiva svojimi riečmi, u potrebi uz pomoć učiteljevih pitanja. Prepisivanje ćirilice latinicom i obratno. Izradjivanje slovničkih zadataka. Odgovori na pitanja iz stvarne obuke. Poštovnica A. umanjeno izdanje.

Svaka tri tjedna jedna slov.-stilistička školska zadaća.

IV. razred.

Čitanje: 1. i 2. godište: Okretno i izrazito čitanje latinice i ćirilice s pravilnim naglaskom i shvaćanjem čitanoga. Pripoviedanje čitanih štiva svojimi riečmi. Stvarno i jezikoslovno razlaganje. Memorisanje pjesničkih štiva iz čitanke te pripoviedanje istih u prozi.

Slovnica: 1. godište: Opetovanje i popunjivanje iz III. razreda. Poznavanje svih vrsti govora, osobito od nepromjenljivih poznavanje veznika. Sklonitba I. II. i III. i sprega promjenljivih rieči. Prošlost trajna i dovršna samo po porabi. Razširena izreka sa pobližimi opredieljenji.

2. godište: Opetovanje gradiva iz 1. godišta. Sastavljena, stegnuta i skraćena izreka samo po razpoznavanju. Uporaba velikih pismena. Uporaba razstavaka (. : ? ! ; , ( ) „ " —).

Ustmeni i pismeni izraz misli: 1. godište: Pravopisne vježbe sa sastavljenimi izrekami, poraba veznika i črknje. Vježbanje u pisanju malih pripoviedaka po predhodnom pripoviedanju. Obični listovi, poslovni sastavci, sve po zadanih osnovah i predvježbah. Poštovnica izdanje A.

2. godište: Kao u 1. godištu. K tomu lagani opisi i najobičniji poslovni sastavci, ali sve popunjeno. Poštovnica izdanje A.

U svakom godištu svaka tri tjedna jedna slov.-stilistička školska zadaća.

III. Računstvo i geometrijsko oblikoslovje.

Naučni cilj: Sigurno i okretno rješavanje što ustmeno što pismeno računskih zadataka iz svakdanjega života. Upoznavanje geome-

trijskih likova i tjelesa ter mjerenje crta i proračunavanje najjednostavnijih geometrijskih ploha i tjelesa.

A. Računstvo.

I. razred.

Razvitak brojeva i četiri vrsti računa ustmeno i pismeno sa jedno- i višeimenimi brojevi od 1 do 20. Novci i mjere: Novčić, četvrtak, desetak, forinta, petača i desetača, m. (metar), dm. (decimetar), l. (litar), dl. (decilitar), kg. (kilogram), dan, tjedan, arak i slog papira, tucet.

II. razred.

Daljni razvitak brojeva, četiri vrsti računa sa jedno- i višeimenimi brojevi ustmeno i pismeno od 1 do 100. Novci i mjere: Opetovanje iz I. razr. i dvadesetak, $^1/_4$ forintača, dukat ili cekin, petdesetača, stotinjača, cm. (centimetar), hl. (hektolitar), dkg. (dekagram), sat čas, hip, mjeseci i tjedni godine, stoljeće, knjiga papira.

Svaka tri tjedna jedna računska školska zadaća.

III. razred.

Daljni razvitak brojeva, četiri vrsti računa sa jedno- i višeimenimi brojevi ustmeno i pismeno do 1000. Množitba s jednobrojčanim i dvobrojčanim množilom i dioba s jednobrojčanim djelilom. Novci i mjere: Opetovanje prijašnjega učiva i hiljadarka, mm. (milimetar), km. (kilometar), q. (metrička centa), gr. (gram), rizma, dani godine, t. (tona).

Svaka tri tjedna jedna računska školska zadaća.

IV. razred.

1. godište: Četiri vrsti računa sa jedno- i višeimenimi cielimi brojevi i desetinskimi čestnici. Zorno računanje s najobičnijimi prostimi čestnici, na koliko se to dade ustmeno obaviti. Novci i mjere: Opetovanje prijašnjega i mm^2 (četvorni milimetar), cm.^{2} (četvorni centimetar), dm.^{2} (četvorni decimetar), m.^{2} (četvorni metar), a. (ar) i ha. (hektar).

2. godište: Ponavljanje gradiva iz 1. godišta. Pretvaranje najobičnijih prostih čestnika u desetinske. Rješavanje računa iz svakdanjega života s obzirom na gospodarske i obrtne mjestne prilike i na kućanstvo. Zaključni računi, osobito računanje kamata.

U svakom godištu svaka tri tjedna jedna računska školska zadaća.

B. Geometrijsko oblikoslovje.

I. i II. razred.

Upoznavanje pravaca po smjeru i mjerenje istih.

III. razred.

Upoznavanje kutova, trokuta i četverokuta.

IV. razred.

1. godište: Crte, kutovi, trokut, četverokut, pravilni višekut i krug. Obseg istih likova te ploština trokuta, četverokuta i višekuta.
2. godište: Opetovanje gradiva iz 1. godišta. Upoznavanje kocke, bridnjaka, šiljnika, valjka, čunja i kruglje.

IV. Stvarna obuka na temelju čitanke.

Naučni cilj: Mladež se ima upoznati sa svietom, te steći što više konkretnih predočaba i pojmova, naobraziti um, oplemeniti srce i usavršiti govor.

A. Zemljopis i poviest.

I. i II. razred.

U I. i II. razredu združena je ta obuka sa zornom obukom na temelju početnice (bukvara) i čitanke za II. razred te se ima upoznati mladež sa rodnim mjestom i zavičajem.

III. razred.

Poznavanje domovine polazeć od zavičaja u koncentričnih krugovih; pri čem se ima osobiti obzir uzeti na županiju, u kojoj se škola nalazi. Najbitniji zemljopisni pojmovi. Kratke slike iz poviesti hrvatskoga naroda po štivih čitanke za 3. razred.

IV. razred.

1. godište: Opetovanje iz III. razreda te poznavanje austro-ugarske monarkije. Oblik i kretanje zemlje. Nješto obširnije slike iz poviesti hrvatskoga naroda po štivih čitanke za 4. razred.
2. godište: Opetovanje zemljopisnoga gradiva i Evropa. Pojasi, kopna i mora na zemaljskoj kruglji te ljudska plemena. Popunitba povjestnoga gradiva iz 1 godišta i razvitak monarkije. Kratke crtice iz kulturne poviesti. Najglavnije o ustavu.

B. Prirodoznanstvo.

I. i II. razred.

U I. i II. razredu združena je ta obuka sa zornom obukom.

III. razred.

Upoznavanje najkoristnijih i najškodljivijih prirodnina domovine iz svih triju carstva. Glavni pojavi topline, zraka i vode.

IV. razred.

1. godište: Poznavanje najkoristnijih i najškodljivijih inozemnih prirodnina iz sviju triju carstva. O toplini, o zraku i magnetizmu.

2. godište: Glavni uvjeti čovječjega zdravlja. O zvuku, svjetlu i munjini.

V. Gospodarstvo.

Naučni cilj: U mladeži se ima probuditi volja k naprednijemu i umnijemu gospodarstvu i kućanstvu.

IV. razred.

Ovaj nauk spada samo u IV. razred.

1. godište: Poučavanje u voćarenju i vrtlarenju, pčelarenju i svilarenju uz radnje u školskom vrtu.

2. godište: Poučavanje u ratarstvu, stočarstvu i vinogradarstvu prama mjestnim potrebam.

Ženska se mladež ima upućivati u povrćarstvo i u najglavnija pravila urednoga kućanstva.

U primorskih krajevih treba da se mladež pobliže upozna sa privredom primorskoga pučanstva (s morem, ribarenjem, gradjenjem brodova i brodarenjem).

VI. Ženski ručni rad i kućanstvo.

Naučni cilj: Ženska se mladež ima osposobiti, da može obavljati najobičnije ženske ručne i kućne poslove.

A. Ženski ručni rad.

I. razred.

Promaljivanje (kačkanje). Početna očica. Karičica. Čvrsta očica. Podvezice čvrstimi očicami. Jednostavni stupić. Sastavljanje stupića i karičica u lake uzorke. Ušitci jednostavnimi uzorci.

II. razred.

Promaljivanje. Uzorci s karičicami, stupići i čvrstimi očicami. Pletenje. Upravna očica. Naopaka očica. Laki uzorci od upravnih i naopakih očica. Okrajna očica ili kosica. Ujimanje ili dodavanje. Uplitanje prekinute niti. Paranje pletiva. Završivanje pletiva. (Sve se to vježba tako, da se tim ujedno plete podbradač ili drugi koji jednostavni predmet). Ženska čarapa za školsku djecu.

III. razred.

Promaljivanje. Geometrijski oblici čvrstimi očicami. Razni predmeti za praktičnu porabu izvedeni promaljivanjem i pletenjem. Mužke čarape. Podpletivanje čarapa. Šivanje. Nabiranje. Prošav. Riedki prešav. Vezenje. Pokrstica. Bilježenje tkanina. (Vježba se najprije na kanavi, a zatim na samih predmetih).

IV. razred.

1. godište: Promaljivanje: Uzorci s težimi očicami. Pletenje. Upletivanje pete. Vezenje. Pisanac. Opačice. (Vježba se najprije na komadu platna, zatim na predmetih). Obamitanje zubčića. Šivanje. Rubovi. Pošav i obšav. Protušav. (Sve se vježba na posebnom komadu platna). Krpanje rubenine.

2. godište: Kako u 1. godištu, k tomu tanežko promaljivanje, pa vrpanje gladke rubenine i pletiva

B. Kućanstvo.

IV. razred.

1. i 2. godište: Uputa mladeži u najglavnija pravila urednoga kućanstva, i to: Svojstva dobre kućanice. Hrana. Spravljanje i pohranjivanje živeža. Čistoća ruha. Stan. Čišćenje posoblja, posudja i staklenine. Poznavanje latka, tkanina i inih tvorina. Ogriev. Razsvjeta. Sapun. Postupak sa služinčadi. Njega bolestnika. Prva pomoć nastradalim.

VII. Krasopis.

Naučni cilj: Razgovjetno i pravilno pisanje latinicom i ćirilicom.

I. razred.

Pisanje u savezu sa čitanjem.

II. razred.

Vježbe u pisanju po genetičkom razvitku pismenâ latinice i ćirilice. Arabske brojke.

III. razred.

Daljne vježbe u pisanju. Arabske i rimske brojke.

IV. razred.

1. godište: Nastavak pisanja latinicom i ćirilicom. Rimske brojke.

2. godište: Prepis poslovica i mudrih rieči.

VIII. Risanje.

Naučni cilj: Buditi osjećaje prama liepim oblikom, a ruku i oko vježbati u mjerenju, razpoznavanju i crtanju predmeta, omedjenih crtami i plohami.

I. razred.

U savezu sa zornom obukom na pločici.

II. razred.

Pravci i kutovi te njihova uporaba za najjednostavnije likove po uzorcih, narisanih na školskoj ploči.

III. razred.

Četverokuti i trokuti te razni oblici na tom osnovu po uzorcih, narisanih na školskoj ploči.

IV. razred.

1. godište: Opetovanje gradiva III. razreda. Pravilni višekuti i krivulje s uporabom na razne oblike.
2. godište: Nastavak risanja kao u 1. godištu. — Geometrijska tjelesa.

IX. Svjetovno i crkveno pjevanje.

Naučni cilj: Mladež se ima osposobiti, da može pravilno i blagoglasno pjevati najobičnije svjetovne i crkvene pjesme, kojimi se oplemenjuje ćud i oživljuje domoljubno čuvstvo.

I. i II. razred.

Vježbanje sluha i glasa na osnovu svjetskih narodnih popjevaka djeci lako shvatljivih.

III. i IV. razred.

Daljno vježbanje sluha i glasa na osnovu svjetskih i crkvenih popjevaka a ujedno upoznavanje glasova, i to: dugih i kratkih, jačih i slabijih, viših i nižih na osnovu naučenih popjevaka. — Podpomaganje sluha zrienjem tako, da se djeca vježbaju bilježiti glasove po trajanju, jakosti i visini.

Opazka. U pučkih školah pjevaju se popjevke, koje su školske oblasti odobrile.

X. Gimnastika.

Naučni cilj: Promicanje okretnosti i snage tjelesne te lakoće i pristojnosti u kretanju. Pobudjivanje volje za red i zajednički rad te pouzdanja u sama sebe. Uzdržanje duševne i tjelesne svježosti i čilosti.

I. razred.

Za dječačke i djevojačke škole.

Redovne vježbe. Ustrajanje čelne i bočke vrste. Stupanje upravnimi smjerovi običnim korakom, na prstih i topćuć nogom. Ustrajanje dviju bočkih vrsta od jedne na mjestu. Razmak. Proste vježbe. Jednostavne vježbe. Gibanja spruženih ruku, nogu i trupa. Skučivanja ruku i nogu. Podbočivanje. Mali čučanj. Gibanje ruku u zapešću, nogu u gležnjih. Poskoci na mjestu. Igre. Mjestne i ine proste gimnastičke igre.

II. razred.

Za dječačke i djevojačke škole.

Redovne vježbe. Opetovanje. Četvrt- i poluokreti. Ustrajanje triju, četiriju bočkih vrsta od jedne na mjestu. Ustrajanje dviju, triju, četiriju bočkih vrsta od jedne u stupanju. Stupanje po mjeru i jednakim korakom. Stupanje sa skučivanjem, prekrižavanjem i spružanjem nogu. Dokorak. Trk bez mjera slobodnim korakom do 3 časa. Proste vježbe. Opetovanje. Jednostavne vježbe. Gibanje ruku, nogu u kosih pravcih. Vrsti stava. (Stav razkročni samo za škole dječačke.) Poskoci jednonožke. Podvojni sastavi vježba. Razni spojevi ruku. Skakanje u daljinu. S mjesta: napred, strance, sa četvrtokreti, objenožke, jednonožke uz vježbe ruku. Igre.

III. razred.

A. Za dječačke škole.

Redovne vježbe. Opetovanje. Ustrajanje dviju bočkih vrsta od čelne (redovi). Ustrajanje četiriju bočkih vrsta (dvoredovi) od redova. Ustrajanje dviju čelnih vrsta Ustrajanje dvoredova od dviju čelnih vrsta. Prostup. Vivkov korak. Vivkov poskok. Uzagrebce korak. Klecajući korak. Proste vježbe. Opetovanje. Izpad. Veliki čučanj. Poklek. Okreti s poskoci. Vježbe s palicami i bučicami. Skakanje u daljinu. Opetovanje. Skakanje sa zaletom, sa skučivanjem, prekrižavanjem i spružanjem nogu. Ljestve vodoravne. Vježbe u ležećkom visu. Nihanje u spruženom visu. Podpor ležećki. Dugi konopac. Pretrkivanje. Preskakivanje u sredini. Preskakivanje u sredini i pretrkivanje. Penjanje. Spruženi vis. Sklop jednonožke, objenožke. Penjanje na jednoj motci ili užetu. Igre.

B. Za djevojačke škole.

Redovne vježbe. Opetovanje. Ustrajanje dviju bočkih vrsta od čelne (redovi). Ustrajanje četiriju bočkih vrsta (dvoredovi) od redova. Ustrajenje dviju čelnih vrsta od jedne Ustrajanje dvoredova od dviju čelnih vrsta. Prostup. Stupanje uz pjesmu upravnimi i kosimi smjerovi i sastavljanje raznih likova. Vivkov korak. Vivkov poskok. Uzagrebce korak. Klecajući korak. Proste vježbe. Opetovanje. Poklek. Okreti s poskoci. Vježbe s palicami. Ljestve vodoravne. Ležećki vis. Spruženi vis. Dugi konopac. Pretrkivanje. Preskakivanje u sredini. Preskakivanje u sredini i pretrkivanje. Preskakivanje kratkoga konopca. Igre.

IV. razred.

1. i 2. godište.

A. Za dječačke škole.

Redovne vježbe. Opetovanje. Ustrajanje redova i dvoredova iz čelne vrste u stupanju. Ustrajanje kose vrste. Ustrajanje čelne vrste iz kose stupanjem napred. Zavijanje. Kolo. Poskokce korak. Trk po mjeru jednakim korakom do 5 časa. Trk sa skučivanjem, spružanjem i prekriživanjem nogu. Lanac napred, natrag. Proste vježbe. Opetovanje. Podvojni sastavi jednostavnih vježba. Izdržaji nogu s gibanjem ruku. Izdržaji nogu s gibanjem trupa. Poskoci s gibanjem nogu. Sve vježbe s palicami ili bučicami. Skakanje. U daljinu: sa zaletom s okreti. U vis: sa zaletom jednonožke. U dubljinu: napred, strance, natražke, iz sjeda. Ljestve. Vodoravne: Skučeni vis. Mješoviti vis. Vješkanje. Okreti. Uzmasi. Kose: Stupanje i spuštanje u ležećem podporu. Vješkanje. Okomite: Stupanje, vješkanje. Dugi konopac. Preskok sa zaletom. Pretrkivanje dvojice, trojice. Preskok dvojice, trojice. Preskakivanje u sredini s okreti. Penjanje. Sklop nogu na dvijuh motkah. Penjanje na dvijuh motkah. Brvno. Pomicanje u sjedu. Hodanje s podupiranjem. Hodanje prosto. Hodanje dokorakom, klecajućim korakom. Prekoračivanje prepreka. Preča. Uzmasi. Mješoviti vis. Ležećki vis. Podpor ležećki, spruženi, skučeni. Vješkanje. Upori iz mješovitoga visa. Nihanje. Sjed izpred i iza ruku sa sklopljenima i razkrečenima nogama. Pomicanje u vježbah podpora i sjeda. Odskoci iz podpora. Karike. Nihanje u vježbah visa. Izmjena visa premahom, prekopitom. Igre.

B. Za djevojačke škole.

Redovne vježbe. Opetovanje. Ustrajanje redova i dvoredova iz čelne vrste u stupanju. Ustrajanje kose vrste. Ustrajanje čelne vrste iz kose stupanjem napred. Zavijanje. Kolo. Zibimični korak. Poskokce korak. Baskički korak. Trk po mjeru jednakim korakom do 5 časa. Trk sa prekriživanjem nogu. Lanac napred i natrag. Proste vježbe. Opetovanje. Podvojni sastavi jednostavnih vježba. Izdržaji nogu s gibanjem

ruku. Izdržaji nogu s gibanjem trupa. Poskoci s gibanjem nogu. Sve vježbe i s palicami. Ljestve vodoravne. Skučeni vis. Vješkanje. Okreti. Dugi konopac. Pretrkivanje dvojice, trojice. Preskakivanje u sredini s okreti. Brvno. Hodanje s podupiranjem. Hodanje prosto. Hodanje dokorakom, klecajućim korakom. Preča. Ležeći vis. Podpor spruženi i skučeni. Vješkanje. Odskoci iz podpora. Igre.

Pripomene.

1. Prediućom naučnom osnovom za pojedine razrede opredieljeno učivo neka se tako razporeda, da se u stanovitom broju učevnih sati jedne te iste vježbe opetuju i na to opetovanje da se uviek nove vježbe nadovezuju.

2. Gimnastička obuka neka se svaki put i u onih razredih, u kojih su propisane vježbe na spravah, počme i završi redovnimi ili prostimi vježbami.

3. Pri izboru vježba, naročito na spravah, neka se nepazi toliko na sis ematično njihovo izvadjanje, koliko na pravilno razvijanje mišičnogta sustava i neka se nezahtieva, da djeca i poteže vježbe odmah točno i savršeno obavljaju.

4 Sve vježbe i igre, koje djecu preveć umaraju i razdražuju, neka se obavljaju osobitom opreznošću i samo u onoj mjeri, da se djeca odviše ugrijana neizvrgnu prehladi.

5. Djeca tjelesno slaba ili koja imaju kakovu znatniju tjelesnu manu ili koja za silna gibanja težko dišu ili im srdce tuče ili ih probada ili od vrtoglavice trpe ili koja su si kost slomila i koja su imala upalu srdca, pluća, trbuha, moždjana itd., oproštena su od redovite obuke u tjelovježbi.

6. Premda je u naučnoj osnovi samoj pri izboru učiva uzet potrebit obzir na spolnu razliku izmedju dječaka i djevojaka ter su iz naučne osnove za djevojačke škole izpuštene sve vježbe, koje nisu prema naravi djevojačkoj, ipak valja i pri obuci samoj imati pred očima uviek svrhu obuke ter paziti, da se pri izvadjanju pojedinih vježba nikada nepovriedi čuvstvo pristojnosti.

Konačne odredbe.

§. 1.

U školah s nehrvatskim ili srbskim nastavnim jezikom ima se umanjiti razmjerno broj ura kod drugih predmeta, ter hrvatskomu ili srbskomu jeziku u III. razredu 3, a u IV. razredu 4 ure odrediti svakoga tjedna. Uz to se ima stvarna obuka u oba godišta IV. razreda predavati hrvatskim ili srbskim jezikom.

§. 2.

Kod kojih je predmeta u ženskih školah smanjen broj ura radi ručnoga posla, steže se razmjerno i postavljeni naučni cilj.

§. 3.

Gdje se radi pomanjkanja prostora ili prevelikoga broja polaznika uvede poludnevna obuka, tu se uzme prije podne III. i IV. razred sa 17 sati, a poslije podne I. i II. razred sa 12 sati nedjeljne obuke.

§. 4.

U školah bivšega krajiškoga područja prestaje po ovoj naučnoj osnovi učenje njemačkoga jezika; nu kod učenika, koji su dosad u III. i IV. razredu učili taj jezik, nastavlja se obuka njegova, dok ista djeca iz škole neizstupe (§. 71. škol. i nast. reda).

§. 5.

Razredbu sati prema ovoj naučnoj osnovi sastaviti će svaka pojedina škola, a potvrdit će ju nadležna županijska oblast, odnosno gradsko poglavarstvo u Zagrebu i Osieku.

§. 6.

U pučkoj školi nesmiju se osim propisanih učevnih knjiga nikakve priručne knjige rabiti.

§. 7.

Napredak učenika klasifikuje se u razrednici i izpitnom izvješću, dotično svjedočbi odpustnici i polaznici (vidi §§. 13., 19., 20. i 46. odnosno formulare 2., 4., 11. i 18. škol. i nastavnoga reda), kako sliedi:

U oba godišta IV. razreda iz svih naučnih predmeta pučke škole, kod učenika gospodarstvo, kod učenica kućanstvo.

U III. razredu opet iz svih predmeta, samo se izostavi gospodarstvo odnosno kućanstvo.

U II. razredu sve kao u III. razredu, nego se izostavi još ustmeni i pismeni izraz misli. Zorna obuka klasifikuje se pod stvarnom obukom.

U I. razredu kao u II. razredu, samo se izostavi slovnica i risanje.

§. 8.

U formularih 2., 4., 11., 15. i 18., pridodanih školskomu i nastavnomu redu, izostalo je risanje te se ima naknadno uvrstiti u red naučnih predmeta.

D.

Naučna osnova

za niže pučke škole sa četiri učiteljske sile.

Naučni predmeti:	Broj učevnih sati za jedan tjedan u I. razredu									
	I.		II.		III.		IV. 1g		IV. 2g	
	m.	ž.	m.	ž.	m.	ž.	m.	ž.	m.	ž.
	škole									
Nauk vjere (čitanje crkv. slovj. pisma) . .	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Hrvatski ili srbski jezik, i to:										
Čitanje	12	9	9	7	7	5	7	5	7	5
Slovnica										
Ustmeni i pismeni izraz misli										
Računstvo i geom. oblikoslovje	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3
Stvarna obuka na temelju čitanke, i to:										
Zemljopis i poviest	.	.	.	.	2	2	4	3	4	3
Prirodoznanstvo										
Gospodarstvo	.	.	.	.	.	.	1	.	1	.
Ženski ručni rad i kućanstvo	.	4	.	4	.	5	.	5	.	5
Krasopis	.	.	3	3	3	2	2	2	2	2
Risanje	.	.	2	2	2	2	2	2	2	2
Svjetovno i crkveno pjevanje	$^2/_2$	$^2/_2$	$^2/_2$	$^2/_2$	$^2/_2$	$^2/_2$	$^2/_2$	$^2/_2$	$^2/_2$	$^2/_2$
Gimnastika	$^2/_2$	$^2/_2$	$^2/_2$	$^2/_2$	2	2	2	2	2	2
Svega . .	20	20	22	23	23	24	25	25	25	25

Ustanove glede naučnih predmeta.

I. Nauk vjere (čitanje crkv. slovj. pisma).

Razdjelbu učiva za pojedine razrede ustanovit će po §. 207. školskoga zakona crkvene oblasti posebnom naučnom osnovom.

II. Hrvatski ili srbski jezik.

N a u č n i c i l j: Mladež se ima osposobiti, da pravilno čita pisanu i tiskanu latinicu i ćirilicu, da čitano razumije te da svoje misli može ustmeno i pismeno razgovjetno izraziti.

(Kod same obuke valja nastojati, da bude što više moguće koncentrovano čitanje, slovnica i pismeno vježbanje).

I. razred.

Z o r n a o b u k a:* Učenici se imadu točnije upoznati s osobami stvarmi i pojavi oko sebe i tim ujedno vježbati u govoru te se pripravljati za stvarnu obuku, a kod svega treba nastojati, da se pri tom dječija ćud oplemeni. — (Soba. Učila. Posoblje školsko i kućno. Kuća. Čovječje tielo. Hrana čovjeka. Odielo čovjeka. Obitelj i rodbina. Stališ i zanimanje. Crkva. Selo i seljaci. Grad i gradjani. Novci i mjere. Domaće životinje. Voćke. Povrće. Cvieće. Ptice pjevice. Šumsko drveće. Divljač i zvieri. Ptice grabilice. Žito. Trave. Kukci i leptiri. Gmazovi. Puževi, pauci i crvi. Grmlje. Gljive. Vode. Ribe, raci, žabe i školjke. Kovine. Kamenje. Orudje i sprave. Vozila. Nebeska tjelesa. Oborine. Strane svieta i dobe dana. Godišnje dobe. Svetkovine).

Č i t a n j e: Upoznavanje izreke, rieči, slovke, glasova, pisanih i tiskanih malih i velikih pismena abcde. Polagano i razgovjetno čitanje pisanoga i tiskanoga s osobitim obzirom na razstavljanje izreka, rieči i slovaka. (Latinica u školah s katoličkom većinom, a ćirilica u školah s pravoslavnom većinom). Poznavanje glavnih razgodaka. Stvarno razlaganje i pripoviedanje čitanih pripoviedaka. Prepisivanje iz početnice (bukvara) te pisanje iz glave pojedinih rieči i malih izreka kao poslovica i zagonetka. Učenje malih pjesmica naizust iz početnice (bukvara).

II. razred.

Z o r n a o b u k a:* Kao u I. razredu, samo se spaja sa stvarnim tumačenjem štiva.

Č i t a n j e: Učvršćivanje u razgovjetnom čitanju latinice i ćirilice, osnovano na stvarnom razlaganju štiva. Pripoviedanje štiva vlastitimi riečmi, kako na učiteljeva pitanja, tako u saveznu govoru. Učenje lagljih pjesmica naizust iz čitanke i njihovo tumačenje u slici pripoviedke.

* U I. i II. razredu klasifikuje se pod stvarnom obukom.

Slovnica: Izreka (vidi slovnicu za II. razred). Podmet i pogovor. Razpoznavanje imena, zaimena, pridavnika, brojnika i glagola. Rod, broj i sklonitba imena po stavljenih pitanjih i upoznavanje sa padeži. Razlikovanje triju glavnih vremena po znamenovanju i uporaba njihova u izrekah. Uporaba velikih pismena. Pobliže poznavanje i uporaba razgodaka. Prepisivanje iz čitanke uz slovničke vježbe, te pravljenje izreka prema naučenim pravilom.

Svakih 14 dana jedna slov.-stilistička školska zadaća.

III. razred.

Čitanje: Pravilno, izrazito i liepo čitanje obojega pisma, osnovano na stvarnom i jezikoslovnom razlaganju štiva s osobitim obzirom na sve razgodke. Pripoviedanje čitanih štiva vlastitimi riečmi. Memorisanje tumačenih pjesmica iz čitanke te pripoviedanje istih u slici pripoviedke.

Slovnica: Prosta i razširena izreka s pridatci, dopunjci i oznakami .Sklonitba I., II. i III. samostavnika i pridavnika sa stupnjevanjem, sprega glagola u glavnih vremenih, te prošlost trajna i dovršna samo po razpoznanju.

Ustmeni i pismeni izraz misli: Pripoviedanje čitanih štiva svojimi riečmi, u potrebi uz pomoć učiteljevih pitanja. Prepisivanje ćirilice latinicom i obratno. Izradjivanje slovničkih zadataka. Odgovori na pitanja iz stvarne obuke. Poštovnica A umanjeno izdanje.

Svakih 14 dana jedna slov.-stilistička školska zadaća.

IV. razred.

Čitanje: 1. i 2. godište: Okretno i izrazito čitanje latinice i ćirilice s pravilnim naglaskom i shvaćanjem čitanoga. Pripoviedanje čitanih štiva svojimi riečmi. Stvarno i jezikoslovno razlaganje. Memorisanje pjesničkih štiva iz čitanke te pripoviedanje istih u prozi.

Slovnica: 1. godište: Opetovanje i popunjivanje gradiva iz III. razreda. Poznavanje svih vrsti govora osobito od nepromjenljivih poznavanje veznika. Sklonitba I., II. i III. i sprega promjenljivih rieči. Razširena izreka sa pobližimi opredieljenji.

2. godište: Opetovanje gradiva iz 1. godišta. Sastavljena, stegnuta i skraćena izreka po razpoznavanju i nazivu (sveza, sgloba, mnogostručno sastavljena izreka). Uporaba velikih pismena. Uporaba razgodaka (.:?!;,()„“—).

Ustmeni i pismeni izraz misli: 1. godište: Pravopisne vježbe sa sastavljenimi izrekami, poraba veznika i črknje. Vježbanje u pisanju pripoviedaka po predhodnom pripoviedanju. Obični listovi i poslovni sastavci, sve po zadanih osnovah i predvježbah. Poštovnica izdanje A.

2. godište: Kao u 1. godištu. K tomu opisi dogodjaja i predmeta, pa najobičniji poslovni sastavci, ali sve popunjeno. Poštovnica izdanje A.

U svakom godištu svakih 14 dana jedna slov.-stilistička školska zadaća.

III. Računstvo i geometrijsko oblikoslovje.

Naučni cilj: Sigurno i okretno rješavanje što ustmeno što pismeno računskih zadataka iz svakdanjega života. Upoznavanje geometrijskih likova i tjelesa ter mjerenje crta i proračunavanje najjednostavnijih geometrijskih ploha i tjelesa.

A. Računstvo.

I. razred.

Razvitak brojeva i četiri vrsti računa ustmeno i pismeno sa jedno- i višeimenimi brojevi od 1 do 20. Novci i mjere: Novčić, četvrtak, desetak, forinta, petača i desetača, m. (metar), dm. (decimetar), l. (litar), dl. (decilitar), kg. (kilogram), dan, tjedan, arak i slog papira, tucet.

II. razred.

Daljni razvitak brojeva, četiri vrsti računa sa jedno i višeimenimi brojevi ustmeno i pismeno od 1 do 100. Novci i mjere: Opetovanje iz prvoga razreda i dvadesetak, $^1/_4$ forintača, dukat ili cekin, petdesetača, stotinjača, cm. (centimetar), hl. (hektolitar), dkg. (dekagram), sat, čas, hip, mjesec, tjedni godine, stoljeće, knjiga papira.

Svakih 14 dana jedna računska školska zadaća.

III. razred.

Daljni razvitak brojeva, četiri vrsti računa sa jedno- i višeimenimi brojevi ustmeno i pismeno do 1000. Množitba s jedno- i dvobrojčanim množilom i dioba s jedno- i dvobrojčanim djelilom. Novci i mjere: Ponavljanje prijašnjega učiva i hiljadarka, mm. (milimetar), km. (kilometar), q. (metrička centa), g. (gram), rizma, dani godine, t. (tona).

Svakih 14 dana jedna računska školska zadaća.

IV. razred.

1. godište: Četiri vrsti računa sa jedno- i višeimenimi cielimi brojevi i desetinskimi čestnici. Zorno računanje s najobičnijimi prostimi čestnici, na koliko se to dade ustmeno obaviti. Novci i mjere: Opetovanje prijašnjega i mm.^{2} (četvorni milimetar), cm.^{2} (četvorni centimetar), dm.^{2} (četvorni decimetar), m.^{2} (četvorni metar), a. (ar) i ha. (hektar).

2. godište: Ponavljanje gradiva iz 1. godišta. Pretvaranje najobičnijih prostih čestnika u desetinske. Rješavanje računa iz svakdanjega života s obzirom na gospodarske i obrtne mjestne prilike i na kućanstvo. Zaključni računi, osobito računanje kamata. Omjeri i razmjeri s uporabom na razne vrsti računa.

U svakom godištu svakih 14 dana jedna računska školska zadaća.

B. Geometrijsko oblikoslovje.

I. i II. razred.

Upoznavanje pravaca po smjeru i mjerenje istih.

III. razred.

Upoznavanje kutova, trokuta i četverokuta.

IV. razred.

1. godište: Crte, kutovi, trokut, četverokut, pravilni višekut i krug. Obseg istih likova te ploština trokuta, četverokuta i pravilnoga višekuta.
2. godište: Ponavljanje gradiva iz 1. godišta. Upoznavanje kocke, bridnjaka, šiljnika, valjka, čunja i kruglje.

IV. Stvarna obuka na temelju čitanke.

Naučni cilj: Mladež se ima upoznati sa svietom, te steći što više konkretnih predočaba i pojmova, naobraziti um, oplemeniti srce i usavršiti govor.

A. Zemljopis i poviest.

I. i II. razred.

U I. i II. razredu združena je ta obuka sa zornom obukom na temelju početnice (bukvara) i čitanke za II. razred te se ima upoznati mladež sa rodnim mjestom i zavičajem.

III. razred.

Poznavanje domovine polazeć od zavičaja u koncentričnih krugovih; pri čem se ima osobiti obzir uzeti na županiju, u kojoj se škola nalazi. Najbitniji zemljopisni pojmovi. Kratke slike iz poviesti hrvatskoga naroda po štivih čitanke za 3. razred.

IV. razred.

1. godište: Opetovanje iz III. razreda te poznavanje austro-ugarske monarkije. Oblik i kretanje zemlje. Nješto obširnije slike iz poviesti hrvatskoga naroda po štivih čitanke za 4. razred.
2. godište: Opetovanje zemljopisnog gradiva i Evropa. Pojasi, kopna i mora na zemaljskoj kruglji te ljudska plemena. Popunitba povjestnoga gradiva iz 1. godišta i razvitak monarkije. Kratke crtice iz kulturne poviesti. Najglavnije o ustavu.

B. Prirodoznanstvo.

I. i II. razred.

U I. i II. razredu združena je ta obuka sa zornom obukom.

III. razred.

Upoznavanje najkoristnijih i najškodljivijih prirodnina domovine iz svih triju carstva. Glavni pojavi topline, zraka i vode.

IV. razred.

1. godište: Poznavanje najkoristnijih i najškodljivijih inozemnih prirodnina. O toplini, o zraku i magnetizmu.

2. godište: Glavni uvjeti čovječjega zdravlja. O zvuku, svjetlu i munjini.

V. Gospodarstvo.

Naučni cilj: U mladeži se ima probuditi volja k naprednijemu i umnijemu gospodarstvu i kućanstvu.

IV. razred.

Ovaj nauk spada samo u IV. razred.

1. godište: Poučavanje u voćarenju i vrtlarenju, pčelarenju i svilarenju uz radnje u školskom vrtu.

2. godište: Poučavanje u ratarstvu, stočarstvu i vinogradarstvu prama mjestnim potrebam.

Ženska se mladež ima upućivati u povrćarstvo i u najglavnija pravila urednoga kućanstva.

U primorskih krajevih treba da se mladež pobliže upozna sa privredom primorskoga pučanstva (s morem, ribarenjem, gradjenjem brodova i brodarenjem).

VI. Ženski ručni rad i kućanstvo.

Naučni cilj: Ženska se mladež ima osposobiti, da može obavljati najobičnije ženske ručne i kućne poslove.

A. Ženski ručni rad.

I. razred.

Promaljivanje (kačkanje). Početna očica. Karičica. Čvrsta očica. Podvezice čvrstimi očicami. Jednostavni stupić. Sastavljanje stupića i karičica u lake uzorke. Ušitci jednostavnimi uzorci.

II. razred.

Promaljivanje. Uzorci s karičicami, stupići i čvrstimi očicami. Pletenje. Upravna očica. Naopaka očica. Laki uzorci od upravnih i naopakih očica. Okrajna očica ili kosica. Ujimanje ili dodavanje. Uplitanje prekinute niti. Paranje pletiva. Završivanje pletiva. (Sve se to vježba tako, da se tim ujedno plete podbradač ili drugi koji jednostavni predmet). Ženska čarapa na školsku djecu.

III. razred.

Promaljivanje. Geometrijski oblici čvrstimi očicami. Razni predmeti za praktičnu porabu izvedeni promaljivanjem i pletenjem. Mužke čarape. Podpletivanje čarapa. Šivanje. Nabiranje. Prošav. Riedki prošav. Vezenje. Pokrstica. Bilježenje tkanina. (Vježba se najprije na kanavi, a za tim na samih predmetih).

IV. razred.

1. godište: Promaljivanje. Uzorci s težimi očicami. Pletenje. Upletivanje pete. Vezenje. Pisanac. Opačice. (Vježba se najprije na komadu platna, zatim na predmetih). Obamitanje zubčića. Šivanje. Rubovi. Pošav i obšav. Protušav. (Sve se vježba na posebnom komadu platna). Krpanje rubenine.

2. godište: Kao u 1. godištu, k tomu tunežko promaljivanje, pa vrpanje gladke rubenine i pletiva.

B. Kućanstvo.

IV. razred.

1. i 2. godište: Uputa mladeži u najglavnija pravila urednoga kućanstva, i to: Svojstva dobre kućanice. Hrana. Spravljanje i pohranjivanje živeža. Čistoća ruha. Stan. Čišćenje posoblja, posudja i staklenine. Poznavanje latka, tkanina i inih tvorina. Ogriev. Razsvjeta. Sapun. Postupak sa služinčadi. Njega bolestnika. Prva pomoć nastradalim.

VII. Krasopis.

Naučni cilj: Razgovjetno i pravilno pisanje latinicom i ćirilicom.

I. razred.

Pisanje u savezu sa čitanjem.

II. razred.

Vježbe u pisanju po genetičkom razvitku pismenâ latinice i ćirilice. Arabske brojke.

III. razred.

Daljne vježbe u pisanju. Arabske i rimske brojke.

IV. razred.

1. godište: Nastavak pisanja latinicom i ćirilicom. Rimske brojke.
2. godište: Prepis poslovica i mudrih rieči.

VIII. Risanje.

Naučni cilj: Buditi osjećaje prama liepim oblikom, a ruku i oko vježbati u mjerenju, razpoznavanju i crtanju predmeta, omedjenih crtami i plohami.

I. razred.

U savezu sa zornom obukom na pločici.

II. razred.

Pravci i kutovi te njihova uporaba za najjednostavnije likove po uzorcih, narisanih na školskoj ploči.

III. razred.

Četverokuti i trokuti te razni oblici na tom osnovu po uzorcih, narisanih na školskoj ploči.

IV. razred.

1. godište: Opetovanje gradiva III. razreda. Pravilni višekuti i krivulje s uporabom na razne oblike.
2. godište: Nastavak risanja kao u 1. godištu. Geometrijska tjelesa.

IX. Svjetovno i crkveno pjevanje.

Naučni cilj: Mladež se ima osposobiti, da može pravilno i blagoglasno pjevati najobičnije svjetovne i crkvene pjesme, kojimi se oplemenjuje ćud i oživljuje domoljubno čuvstvo.

I. i II. razred.

Vježbanje sluha i glasa na osnovu svjetskih narodnih popjevaka djeci lako shvatljivih.

III. i IV. razred.

Daljno vježbanje sluha i glasa na osnovu svjetskih i crkvenih popjevaka, a ujedno upoznavanje glasova, i to: dugih i kratkih, jačih i slabijih, viših i nižih na osnovu naučenih popjevaka. Podpomaganje sluha zrienjem tako, da se djeca vježbaju bilježiti glasove po trajanju, jakosti i visini.

Opazka. U pučkih školah pjevaju se popjevke, koje su školske oblasti odobrile.

X. Gimnastika.

Naučni cilj: Promicanje okretnosti i snage tjelesne te lakoće i pristojnosti u kretanju. Pobudjivanje volje za red i zajednički rad te pouzdanja u sama sebe. Uzdržanje duševne i tjelesne svježosti i čilosti.

I. razred.

Za dječačke i djevojačke škole.

Redovne vježbe. Ustrajanje čelne i bočke vrste. Stupanje upravnimi smjerovi običnim korakom, na prstih i topčuć nogom.

Ustrajanje dviju bočkih vrsta od jedne na mjestu. Razmak. Proste vježbe. Jednostavne vježbe. Gibanja spruženih ruku, nogu i trupa. Skučivanje ruku i nogu. Podbočivanje. Mali čučanj. Gibanje ruku u zapešću, nogu u gležnjih. Poskoci na mjestu. Igre. Mjestne i ine proste gimnastičke igre.

II. razred.

Za dječake i djevojačke škole.

Redovne vježbe. Opetovanje. Četvrt- i poluokreti. Ustrajanje triju, četiriju bočkih vrsta od jedne na mjestu. Ustrajanje dviju, triju, četiriju bočkih vrsta od jedne u stupanju. Stupanje po mjeru i jednakim korakom. Stupanje sa skučivanjem, prekrižavanjem i spružanjem nogu. Dokorak. Trk bez mjera slobodnim korakom do 3 časa. Proste vježbe. Opetovanje. Jednostavne vježbe. Gibanje ruku, nogu u kosih pravcih. Vrsti stava. (Stav razkročni samo za škole dječačke). Poskoci jednonožke. Podvojni sastavi vježba. Razni spojevi ruku. Skakanje u daljinu. S mjesta: napred, strance, sa četvrtokreti, objenožke, jednonožke uz vježbe ruku. Igre.

III. razred.

A. Za dječačke škole.

Redovne vježbe. Opetovanje. Ustrajanje dviju bočkih vrsta od čelne (redovi). Ustrajanje četiriju bočkih vrsta (dvoredovi) od redova. Ustrajanje dviju čelnih vrsta. Ustrajanje dvoredova od dviju čelnih vrsta. Prostup. Vivkov korak. Vivkov poskok. Uzagrebce korak. Klecajući korak. Proste vježbe. Op tovanje. Izpad. Veliki čučanj. Poklek. Okreti s poskoci. Vježbe s palicami i bučicami. Skakanje u daljinu. Opetovanje. Skakanje sa zaletom, sa skučivanjem, prekrižavanjem i spružanjem nogu. Ljestve vodoravne. Vježbe u ležećkom visu. Nihanje u spruženom visu. Podpor ležećki. Dugi konopac. Pretrkivanje. Preskakivanje u sredini. Preskakivanje u sredini i pretrkivanje Penjanje. Spruženi vis. Sklop jednonožke, objenožke. Penjanje na jednoj motci ili užetu. Igre.

B. Za djevojačke škole.

Redovne vježbe. Opetovanje. Ustrajanje dviju bočkih vrsta od čelne (redovi). Ustrajanje četiriju bočkih vrsta (dvoredovi) od redova. Ustrajanje dviju čelnih vrsta od jedne. Ustrajanje dvoredova od dviju čelnih vrsta. Prostup. Stupanje uz pjesmu upravnimi i kosimi smjerovi i sastavljanje raznih likova. Vivkov korak. Vivkov poskok. Uzagrebce korak. Klecajući korak. Proste vježbe. Opetovanje. Poklek. Okreti s poskoci. Vježbe s palicami. Ljestve vodoravne. Ležećki vis. Spruženi vis. Dugi konopac. Pretrkivanje. Preskakivanje u sredini. Preskakivanje u sredini i pretrkivanje. Preskakivanje kratkoga konopca. Igre.

IV. razred.

1. i 2. godište.

A. Za dječačke škole.

Redovne vježbe. Opetovanje. Ustrajanje redova i dvoredova iz čelne vrste u stupanju. Ustrajanje kose vrste. Ustrajanje čelne vrste iz kose stupanjem napred. Zavijanje. Kolo. Poskokce korak. Trk po mjeru jednakim korakom do 5 časa. Trk sa skučivanjem, spružanjem i prekrižavanjem nogu. Lanac napred, natrag. Proste vježbe. Opetovanje. Podvojni sastavi jednostavnih vježba. Izdržaji nogu s gibanjem ruku. Izdržaji nogu s gibanjem trupa. Poskoci s gibanjem nogu. Sve vježbe s palicami ili bučicami. Skakanje. U daljinu: sa zaletom s okreti. U vis: sa zaletom jednonožke. U dubljinu: napred, strance, natražke, iz sjeda. Ljestve. Vodoravne: Skučeni vis. Mješoviti vis. Vješkanje. Okreti. Uzmasi. Kose: Stupanje i spuštanje u ležećem podporu. Vješkanje. Okomite: Stupanje, vješkanje. Dugi konopac. Preskok sa zaletom. Pretrkivanje dvojice, trojice. Preskok dvojice, trojice. Preskakivanje u sredini s okreti. Penjanje. Sklop nogu na dvijuh motkah. Penjanje na dvijuh motkah. Brvno. Pomicanje u sjedu. Hodanje s podupiranjem. Hodanje prosto. Hodanje dokorakom, klecajućim korakom. Prekoračivanje prepreka. Preča. Uzmasi. Mješoviti vis. Ležeći vis. Podpor ležeći, spruženi, skučeni. Vješkanje. Upori iz mješovitoga visa. Nihanje. Sjed izpred i iza ruku sa sklopljenima i razkrečenima nogama. Pomicanje u vježbah podpora i sjeda. Odskoci iz podpora. Karike. Nihanje u vježbah visa. Izmjena visa premahom, prekopitom. Igre.

B. Za djevojačke škole.

Redovne vježbe. Opetovanje. Ustrajanje redova i dvoredova iz čelne vrste u stupanju. Ustrajanje kose vrste. Ustrajanje čelne vrste iz kose stupanjem napred. Zavijanje. Kolo. Zibimični korak. Poskokce korak. Baskički korak. Trk po mjeru jednakim korakom do 5 časa. Trk sa prekriživanjem nogu. Lanac napred i natrag. Proste vježbe. Opetovanje. Podvojni sastavi jednostavnih vježba. Izdržaji nogu s gibanjem ruku. Izdržaji nogu s gibanjem trupa. Poskoci s gibanjem nogu. Sve vježbe i s palicami. Ljestve vodoravne. Skučeni vis. Vješkanje. Okreti. Dugi konopac. Pretrkivanje dvojice, trojice. Preskakivanje u sredini s okreti. Brvno. Hodanje s podupiranjem. Hodanje prosto. Hodanje dokorakom, klecajućim korakom. Preča. Ležeći vis. Podpor spruženi i skučeni. Vješkanje. Odskoci iz podpora. Igre.

Pripomene.

1. Predidućom naučnom osnovom za pojedine razrede opredieljeno učivo neka se tako razporeda, da se u stanovitom broju naučnih sati jedne te iste vježbe opetuju i na to opetovanje da se uviek nove vježbe nadovezuju.

2. Gimnastička obuka neka se svaki put i u onih razredih, u

kojih su propisane vježbe na spravah, počme i završi redovnimi ili prostimi vježbami.

3. Pri izboru vježba, naročito na spravah, neka se nepazi toliko na sistematično njihovo izvadjanje, koliko na pravilno razvijanje mišičnoga sustava i neka se nezahtieva, da djeca i poteže vježbe odmah točno i savršeno obavljaju.

4. Sve vježbe i igre, koje djecu preveć umaraju i razdražuju, neka se obavljaju osobitom opreznošću i samo u onoj mjeri, da se djeca odviše ugrijana neizvrgnu prehladi.

5. Djeca tjelesno slaba ili koja imaju kakovu znatniju tjelesnu manu ili koja za silna gibanja težko dišu ili im srce tuče ili ih probada ili od vrtoglavice trpe ili koja su si kost slomila i koja su imala upalu srca, pluća, trbuha, moždjana itd., oproštena su od redovite obuke u tjelovježbi.

6. Premda je u naučnoj osnovi samoj pri izboru učiva uzet potrebit obzir na spolnu razliku izmedju dječaka i djevojaka ter su iz naučne osnove za djevojačke škole izpuštene sve vježbe, koje nisu prema naravi djevojačkoj, ipak valja i pri obuci samoj imati pred očima uviek svrhu obuke ter paziti, da se pri izvadjanju pojedinih vježba nikada nepovriedi čuvstvo pristojnosti.

Konačne odredbe.

§. 1.

U školah s nehrvatskim ili srbskim nastavnim jezikom ima se umanjiti razmjerno broj ura kod drugih predmeta, ter hrvatskomu ili srbskomu jeziku u III. razredu 3, a u IV. razredu 4 ure odrediti svakoga tjedna. Uz to se ima stvarna obuka u oba godišta IV. razreda predavati hrvatskim ili srbskim jezikom.

§. 2.

Kod kojih je predmeta u ženskih školah smanjen broj ura radi ručnoga posla, steže se razmjerno i postavljeni naučni cilj.

§. 3

Gdje se radi pomanjkanja prostora ili prevelikoga broja polaznika uvede poludnevna obuka, tu se uzme prije podne III. i IV. razred sa 17 sati, a poslije podne I. i II. razred sa 12 sati nedjeljne obuke.

§. 4.

U školah bivšega krajiškoga područja prestaje po ovoj naučnoj osnovi učenje njemačkoga jezika; nu kod učenika, koji su dosad u III. i IV. razr. učili taj jezik, nastavlja se obuka njegova, dok ista djeca iz škole neizstupe (§. 71. škol. i nast. reda).

§. 5.

Razredbu sati prema ovoj naučnoj osnovi sastaviti će svaka pojedina škola, a potvrdit će ju nadležna županijska oblast, odnosno gradsko poglavarstvo u Zagrebu i Osieku.

§. 6.

U pučkoj školi nesmiju se osim propisanih učevnih knjiga nikakve priručne knjige rabiti.

§. 7.

Napredak učenika klasifikuje se u razrednici i izpitnom izvješću, dotično svjedočbi odpustnici i polaznici (vidi §§. 13., 19., 20. i 46. odnosno formulare 2., 4., 11. i 18. škol. i nastavnoga reda), kako sliedi:

U oba godišta IV. razreda iz svih naučnih predmeta pučke škole, kod učenika gospodarstvo, kod učenica kućanstvo.

U III. razredu opet iz svih predmeta, samo se izostavi gospodarstvo odnosno kućanstvo.

U II. razredu sve kao u III. razredu, nego se izostavi još ustmeni i pismeni izraz misli. Zorna obuka klasifikuje se pod stvarnom obukom.

U I. razredu kao u II. razredu, samo se izostavi slovnica i risanje.

§. 8.

U formularih 2., 4., 11., 15. i 18., pridodanih školskomu i nastavnomu redu, izostalo je risanje te se ima naknadno uvrstiti u red naučnih predmeta.

E.

Naučna osnova

za niže pučke škole sa pet učiteljskih sila.

Naučni predmeti:	Broj učevnih sati za jedan tjedan u I. razredu									
	I.		II.		III.		IV.		V.	
	m.	ž.	m.	ž.	m.	ž.	m.	ž.	m.	ž.
	škole									
Nauk vjere (čitanje crkv. slovj. pisma) . .	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Hrvatski ili srbski jezik, i to:										
Čitanje	12	9	9	7	7	5	7	5	7	5
Slovnica										
Ustmeni i pismeni izraz misli										
Računstvo i geom. oblikoslovje	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3
Stvarna obuka na temelju čitanke, i to:										
Zemljopis i poviest	.	.	.	.	2	2	4	3	4	3
Prirodoznanstvo										
Gospodarstvo	.	.	.	.	.	.	1	.	1	.
Ženski ručni rad i kućanstvo	.	4	.	4	.	5	.	5	.	5
Krasopis	.	.	3	3	3	2	2	2	2	2
Risanje	.	.	2	2	2	2	2	2	2	2
Svjetovno i crkveno pjevanje	$^2/_2$	$^2/_2$	$^2/_2$	$^2/_2$	$^2/_2$	$^2/_2$	$^2/_2$	$^2/_2$	$^2/_2$	$^2/_2$
Gimnastika	$^2/_2$	$^2/_2$	$^2/_2$	$^2/_2$	2	2	2	2	2	2
Svega . .	20	20	22	23	23	24	25	25	25	25

Ustanove glede naučnih predmeta.

I. Nauk vjere (čitanje crkv. slovj. pisma).

Razdjelbu učiva za pojedine razrede ustanovit će po §. 207. školskoga zakona crkvene oblasti posebnom naučnom osnovom.

II. Hrvatski ili srbski jezik.

Naučni cilj: Mladež se ima osposobiti, da pravilno čita pisanu i tiskanu latinicu i ćirilicu, da čitano razumije te da svoje misli može ustmeno i pismeno razgovjetno izraziti.

(Kod same obuke valja nastojati, da bude što više moguće koncentrovano čitanje, slovnica i pismeno vježbanje).

I. razred.

Zorna obuka*: Učenici se imadu točnije upoznati s osobami stvarmi i pojavi oko sebe i tim ujedno vježbati u govoru te se pripravljati za stvarnu obuku, a kod svega treba nastojati, da se pri tom dječja ćud oplemeni. — (Soba. Učila. Posoblje školsko i kućno. Kuća. Čovječje tielo. Hrana čovjeka. Odielo čovjeka. Obitelj i rodbina. Stališ i zanimanje. Crkva. Selo i seljaci. Grad i gradjani. Novci i mjere. Domaće životinje. Voćke. Povrće. Cvieće. Ptice pjevice. Šumsko drveće. Divljač i zvieri. Ptice grabilice. Žito. Trave. Kukci i leptiri. Gmazovi. Puževi, pauci i crvi. Grmlje. Gljive. Vode. Ribe, raci, žabe i školjke. Kovine. Kamenje. Orudje i sprave. Vozila. Nebeska tjelesa. Oborine. Strane svieta i dobe dana. Godišnje dobe. Svetkovine).

Čitanje: Upoznavanje izreke, rieči, slovke, glasova, pisanih i tiskanih malih i velikih pismena abcde. Polagano i razgovjetno čitanje pisanoga i tiskanoga s osobitim obzirom na razstavljanje izreka, rieči, i slovaka. (Latinica u školah sa katoličkom većinom, a ćirilica u školah sa pravoslavnom većinom). Poznavanje glavnih razgodaka po imenu. Prepisivanje iz početnice (bukvara) te pisanje iz glave pojedinih rieči i malih izreka, kao i poslovica i zagonetka. Učenje malih pjesmica naizust iz početnice (bukvara).

II. razred.

Zorna obuka:* Kao i u I. razredu, samo se spaja sa tumačenjem štiva.

Čitanje: Učvršćivanje u razgovjetnom čitanju latinice i ćirilice, osnovano na stvarnom razlaganju štiva. Pripoviedanje štiva vlastitimi riečmi kako na učiteljeva pitanja, tako u saveznom govoru. Učenje

*) U I. i II. razr. klasifikuje se pod stvarnom obukom.

lagljih pjesmica naizust iz čitanke i njihovo tumačenje u slici pripoviedke.

Slovnica: Izreke (Vidi slovnicu u čitanci za II. razr.). Podmet i pogovor. Razpoznavanje imena, zaimena, pridavnika, brojnika i glagola. Rod, broj i sklanjanje imena samo po stavljenih pitanjih i upoznavanje sa padeži. Razlikovanje triju glavnih vremena samo po znamenovanju i uporaba izreka. Uporaba velikih pismena. Pobliže poznavanje i uporaba razgodaka. Prepisivanje iz čitanke uz slovničke vježbe.

Svakih 14 dana jedna slov.-stilistička školska zadaća.

III. razred.

Čitanje: Pravilno izrazito i liepo čitanje obojega pisma, osnovano na stvarnom i jezikoslovnom razlaganju štiva s osobitim obzirom na sve razgodke. Pripoviedanje čitanih štiva vlastitimi riečmi; memorisanje tumačenih pjesmica iz čitanke te pripoviedanje istih u slici pripoviedaka.

Slovnica: Temeljito sve ono iz II. razreda, te dalje razširena izreka s pridatci, dopunjci i oznakom. Sklonitba samostavnika i pridavnika sa stupnjevi, sprega glagola u glavnih vremenih, te prošlost trajna i dovršna samo po razpoznanju.

Ustmeni i pismeni izraz misli: Prepisivanje ćirilice latinicom i obratno. Izradjivanje slovničkih zadataka. Odgovori na pitanja iz stvarne obuke. Poštovnica A umanjeno izdanje.

Svakih 14 dana jedna slov.-stilistička školska zadaća.

IV. razred.

Čitanje: Okretno i izrazito čitanje latinice i ćirilice s pravilnim naglaskom. Pripoviedanje čitanih štiva svojimi riečmi. Stvarno i jezikoslovno razlaganje. Memorisanje pjesničkih štiva iz čitanke, te pripoviedanje istih u prozi.

Slovnica: Opetovanje i popunjivanje gradiva iz III. razreda. Poznavanje svih vrsti govora, osobito od nepsomjenljivih poznavanje veznika. Sklonitba i sprega promjenljivih rieči. Razširena izreka sa pobližimi opredieljenji.

Ustmeni i pismeni izraz misli: Pravopisne vježbe sa sastavljenimi izrekami, poraba veznika i črknje. Vježbanje u pisanju pripoviedaka po predhodnom pripoviedanju. Obični listovi i poslovni sastavci, sve po zadanih osnovah i predvježbah. Poštovnica izdanje A.

Svakih 14 dana jedna slov.-stilistička školska zadaća.

V. razred.

Čitanje: Kao u IV. razredu.

Slovnica: Opetovanje gradiva IV. razreda. Sastavljena, stegnuta i skraćena izreka po razpoznavanju i nazivu (sveza, sgloba, mnogostručno sastavljena izreka). Uporaba vremenâ i načinâ. Uporaba velikih pismena. Uporaba razgodaka (.:?!,() „ “ — .). Naglasak. O slaganju izrečnih česti.

Ustmeni i pismeni izraz misli: Opetovanje iz IV. razreda. Upoznavanje s najobičnijimi oblici pismenoga sloga kao: opis, prispodoba, pripoviedka, basna, priča, poslovica, zagonetka, pjesma narodna i umjetna, ter razlika vezena i nevezana sloga Preradjivanje pjesmica u pripoviedajući sadržaj nevezanim slogom. Poslovni sastavci: računi, namire, svjedočbe, obveznice, oglasi (objave). okružnice, priznanice, odkazi, ustupnice, ponudnice, najamni i naukovni ugovori. Poštovnica izdanje B. Pošiljke pod nakrstnim zavitkom, novčani paketi, poštovni pouzetbeni list i brzojavnica.

Svakih 14 dana jedna slov. — stilistička školska zadaća.

III. Računstvo i geometrijsko oblikoslovje.

Naučni cilj: Sigurno i okretno rješavanje što ustmeno što pismeno računskih zadataka iz svakdanjega života. Upoznavanje geometrijskih likova i tjelesa ter mjerenje crta i proračunavanje najjednostavnijih geometrijskih ploha i tjelesa.

A. Računstvo.

I. razred.

Razvitak brojeva i četiri vrsti računa ustmeno i pismeno sa jedno- i višeimenimi brojevi od 1 do 20. Novci i mjere: Novčić, četvrtak, desetak, forinta, petača i desetača, m. (metar), dm. (decimetar), l. (litar), dl. (decilitar), kg. (kilogram), dan, tjedan, arak i slog papira, tucet.

II. razred.

Daljni razvitak brojeva, četiri vrsti računa sa jedno- i višeimenimi brojevi ustmeno i pismeno od 1 do 100. Novci i mjere: Opetovanje iz I. razr. i dvadesetak, $^1/_4$ forintača, dukat ili cekin, petdesetača, stotinjača, cm. (centimetar), hl. (hektolitar), dkg. (dekagram) sat, čas, hip, mjesec, tjedni godine, stoljeće, knjiga papira.

Svakih 14 dana jedna računska školska zadaća.

III. razred.

Daljni razvitak brojeva i četiri vrsti računa sa jedno- i višeimenimi brojevi ustmeno i pismeno do 1000. Množitba s jedno i dvobrojčanim množilom i dioba s jedno- i dvobrojčanim djelilom. Novci i mjere. Ponavljanje prijašnjega učiva i hiljadarka, mm. (milimetar), km. (kilometar), q. (metrička centa), g. (gram), rizma, dani godine, t. (tona).

Svakih 14 dana jedna računska školska zadaća.

IV. razred.

Četiri vrsti računa sa jedno- i višeimenimi cielimi brojevi i desetinskimi čestnici. Zorno računanje s najobičnijimi prostimi čestnici, na koliko se to dade ustmeno obaviti. Pretvaranje najobičnijih prostih

čestnika u desetinske. Rješavanje računâ iz svakdanjega života s obzirom na gospodarske i obrtne mjestne prilike, te na kućanstvo. Novci i mjere: Opetovanje prijašnjega i mm.^{2} (četvorni milimetar), cm.^{2} (četvorni centimetar), dm.^{2} (četvorni decimetar), m.^{2} (četvorni metar), A. (ar) i ha (hektar). Zaključni račun, osobito računanje kamata.

Svakih 14 dana jedna računska školska zadaća.

V. razred.

Opetovanje gradiva iz IV. razreda. Probitci pri množenju i dieljenju. Dijeljivost brojeva. Talijanski račun. Omjeri i razmjeri s uporabom na razne vrsti računa. Postotni i dobitni račun. Jednostavni družbeni račun. Kockovna mjera. m.^{3} (kockovni metar), dm.^{3} (kockovni decimetar), cm.^{3} (kockovni centimetar), mm.^{3} (kockovni milimetar).

Svakih 14 dana jedna računska školska zadaća.

B. Geometrijsko oblikoslovje.

I. i II. razred.

Upoznavanje pravaca po smjeru i mjerenje istih.

III. razred.

Poznavanje i mjerenje kutova, trokuta, četverokuta i pravilnih višekuta.

IV. razred.

Ponavljanje gradiva iz III. razreda. Višekuti i krug. Obseg likova. Ploština trokuta, pravokutnih četverokuta i pravilnoga višekuta. Upoznavanje kocke, bridnjaka, šiljnika, valjka, čunja i kruglje.

V. razred.

Opetovanje gradiva iz IV. razreda. Pakružnica. Ploština inosmjernjaka, raznosmjernaka, nepravilnih višekuta i kruga. Oplošje brid njaka, valjka, šiljnika i čunja. Tjelesnina kocke, bridnjaka i valjka.

IV. Stvarna obuka na temelju čitanke.

Naučni cilj: Mladež se ima upoznati sa svietom, te steći što više konkretnih predočaba i pojmova, naobraziti um, oplemeniti srce i usavršiti govor.

A. Zemljopis i poviest.

I. i II. razred.

U I. i II. razredu sdružena je ta obuka sa zornom obukom na temelju početnice (bukvara) i čitanke za II. razred te se ima upoznati mladež sa rodnim mjestom i zavičajem.

III. razred.

Poznavanje domovine polazeć od zavičaja u koncentričnih krugovih; pri čem se ima osobiti obzir uzeti na županiju, u kojoj se škola nalazi. Najbitniji zemljopisni pojmovi. Kratke slike iz poviesti hrvatskoga naroda po štivih čitanke za 3. razred.

IV. razred.

Opetovanje iz III. razreda, te poznavanje austro-ugarske monarkije. Oblik i kretanje zemlje. Evropa. Pojasi, kopna i mora na zemaljskoj kruglji te ljudska plemena. Nješto obširnije slike iz poviesti hrvatskoga naroda po štivih čitanke za 4. razred. Kratke crtice iz kulturne poviesti.

V. razred.

Točnije poznavanje domovine, monarkije i Evrope obzirom na obrt, trgovinu i gospodarstvo. Opetovanje domaće poviesti u ovih slikah. Život starih Hrvata. Borba s Francima. Domaći kraljevi. Arpadovci. Odnošaj Hrvatske naprama Mljetkom. Kraljevi raznih kuća. Gradine i plemstvo. Grad i gradjani. Obrt u starije doba i sada. Kratke crtice iz kultrne poviesti.

B. Prirodoznanstvo.

I. i II. razred.

U I. i II. razredu sdružena je ta obuka sa zornom obukom.

III. razred.

Upoznavanje najkoristnijih i najškodljivijih prirodnina domovine iz svih triju carstva. Glavni pojavi topline, zraka i vode.

IV. razred.

Poznavanje najkoristnijih i najškodljivijih inozemnih prirodnina. Glavni uvjeti čovječjega zdravlja. O toplini, o zraku i magnetizmu.

V. razred.

Najvažnije iz mehaničke i lučbene tehnologije. O zvuku, svjetlu i munjini.

V. Gospodarstvo.

Naučni cilj: U mladeži se ima probuditi volja k naprednijemu i umnijemu gospodarstvu i kućanstvu.

Ovaj nauk spada samo u IV. i V. razred.

IV. razred.

Poučavanje u voćarenju i vrtlarenju, pčelarenju i svilarenju uz radnje u školskom vrtu.

V. razred.

Opetovanje. Poučavanje u ratarstvu, stočarstvu i vinogradarstvu prama mjestnim potrebam.

Ženska se mladež ima upućivati u povrćarstvo i u najglavnija pravila urednoga kućanstva.

U primorskih krajevih treba da se mladež pobliže upozna sa privredom primorskoga pučanstva (s morem, ribarenjem, gradjenjem brodova i brodarenjem).

VI. Ženski ručni rad i kućanstvo.

Naučni cilj: Ženska se mladež ima osposobiti, da može obavljati najobičnije ženske ručne i kućne poslove.

A. Ženski ručni rad.

I. razred.

Promaljivanje (kačkanje). Početna očica. Karičica. Čvrsta očica. Podvezice čvrstimi očicami. Jednostavni stupić. Sastavljanje stupića i karičica u lake uzorke. Ušitci jednostavnimi uzorci.

II. razred.

Promaljivanje. Uzorci s karičicami, stupići i čvrstimi očicami. Pletenje. Upravna očica. Naopaka očica. Laki uzorci od upravnih i naopakih očica. Okrajna očica ili kosica. Ujimanje ili dodavanje. Uplitanje prekinute niti. Paranje pletiva. Završivanje pletiva. (Sve se to vježba tako, da se tim ujedno plete podbradač ili drugi koji jednostavni predmet). Ženska čarapa za školsku djecu.

III. razred.

Promaljivanje. Geometrijski oblici čvrstimi očicami. Razni predmeti za praktičnu porabu izvedeni promaljivanjem i pletenjem. Mužke čarape. Podpletivanje čarapa. Šivanje. Nabiranje. Prošav. Riedki prošav. Vezenje. Pokrstica. Bilježenje tkanina. (Vježba se najprije na kanavi, a zatim na samih predmetih).

IV. razred.

Promaljivanje. Uzorci s težimi očicami. Pletenje. Upletivanje pete. Vezenje. Pisanac. Opačice. (Vježba se najprije na komadu platna, zatim na predmetih). Obamitanje zubčića. Šivanje. Rubovi. Pošav i obšav. Protušav. (Sve se vježba na posebnom komadu platna). Krpanje rubenine.

V. razred.

Kao u IV. razredu, k tomu tunežko promaljivanje, pa vrpanje gladke rubenine i pletiva.

B. Kućanstvo.

IV. i V. razred.

U oba razreda: Uputa mladeži u najglavnija pravila urednoga kućanstva, i to: Svojstva dobre kućanice. Hrana. Spravljanje i pohranjivanje živeža. Čistoća ruha. Stan. Ciščenje posoblja, posudja i staklenine. Poznavanje latka, tkanina i inih tvorina. Ogriev. Razsvjeta. Sapun. Postupak sa služinčadi. Njega bolestnika. Prva pomoć nastradalim.

VII. Krasopis.

Naučni cilj: Razgovjetno i pravilno pisanje latinicom i ćirilicom.

I. razred.

Pisanje u savezu sa čitanjem.

II. razred.

Vježbe u pisanju po genetičkom razvitku pismenâ latinice i ćirilice. Arabske brojke.

III. razred.

Daljne vježbe u pisanju. Arabske i rimske brojke.

IV. razred.

Nastavak pisanja latinicom i ćirilicom. Rimske brojke.

V. razred.

Prepis poslovica i mudrih rieči te poslovnih sastavaka po običajnom obrazcu.

VIII. Risanje.

Naučni cilj: Buditi osjećaje prama liepim oblikom, a ruku i oko vježbati u mjerenju, razpoznavanju i crtanju predmeta, omedjenih crtami i plohami.

I. razrad.

U savezu sa zornom obukom na pločici.

II. razred.

Pravci i kutovi te njihova uporaba za najjednostavnije likove po uzorcih, narisanih na školskoj ploči.

III. razred.

Četverokuti i trokuti te razni oblici na tom osnovu po uzorcih, narisanih na školskoj ploči.

IV. razred.

Opetovanje gradiva III. razreda. Pravilni višekuti i krivulje s uporabom na razne oblike. Geometrijska tjelesa.

V. razred.

Opetovanje iz IV. razreda.

Stilizovan list i cviet te njihova uporaba u jednostavnih ravnoplošnih ornamentih. Linearno sastavljanje najobičnijih geometrijskih likova te ukrasivanje istih.

IX. Svjetovno i crkveno pjevanje.

Naučni cilj: Mladež se ima osposobiti, da može pravilno i blagoglasno pjevati najobičnije svjetovne i crkvene pjesme, kojimi se oplemenjuje ćud i oživljuje domoljubno čuvstvo.

I. i II. razred.

Vježbanje sluha i glasa na osnovu svjetskih narodnih popjevaka djeci lako shvatljivih.

III. i IV. razred.

Daljno vježbanje sluha i glasa na osnovu svjetskih i crkvenih popjevaka, a ujedno upoznavanje glasova, i to: dugih i kratkih, jačih i slabijih, viših i nižih na osnovu naučenih popjevaka. Podpomaganje sluha zrienjem tako, da se djeca vježbaju bilježiti glasove po trajanju, jakosti i visini.

V. razred.

Na osnovu gradiva iz III. i IV. razreda kajdopis i pjevanje po kajdah jedno- i dvoglasno.

Opazka. U pučkih školah pjevaju se popjevke, koje su školske oblasti odobrile.

X. Gimnastika.

Naučni cilj: Promicanje okretnosti i snage tjelesne te lakoće i pristojnosti u kretanju. Pobudjivanje volje za red i zajednički rad te pouzdanja u sama sebe. Uzdržanje duševne i tjelesne svježosti i čilosti.

I. razred.

Za dječačke i djevojačke škole.

Redovne vježbe. Ustrajanje čelne i bočke vrste. Stupanje upravnimi smjerovi običnim korakom, na prstih i topćuć nogom. Ustrajanje dviju bočkih vrsta od jedne na mjestu. Razmak. Proste vježbe. Jednostavne vježbe. Gibanja spruženih ruku, nogu i trupa. Skučivanje ruku i nogu. Podbočivanje. Mali čučanj. Gibanje ruku u zapješću, nogu u gležnjih. Poskoci na mjestu. Igre. Mjestne i ine proste gimnastičke igre.

II. razred.

Za dječačke i djevojačke škole.

Redovne vježbe. Opetovanje. Četvrt- i poluokreti. Ustrajanje riju, četiriju bočkih vrsta od jedne na mjestu. Ustrajanje dviju, triju,

četiriju bočkih vrsta od jedne u stupanju. Stupanje po mjeru i jednakim korakom. Stupanje sa skučivanjem, prekriživanjem i spružanjem nogu. Dokorak. Trk bez mjera slobodnim korakom do 3 časa. Proste vježbe. Opetovanje. Jednostavne vježbe. Gibanje ruku, nogu u kosih pravcih. Vrsti stava. (Stav razkročni samo za škole dječačke.) Poskoci jednonožke. Podvojni sastavi vježba. Razni spojevi ruku. Skakanje u daljinu. S mjesta: napred, strance, sa četvrtokreti, objenožke, jednonožke uz vježbe ruku. Igre.

III. razred.

A. Za dječačke škole.

Redovne vježbe. Opetovanje. Ustrajanje dviju bočkih vrsta od čelne (redovi). Ustrajanje četiriju bočkih vrsta (dvoredovi) od redova. Ustrajanje dviju čelnih vrsta. Ustrajanje dvoredova od dviju čelnih vrsta. Prostup. Vivkov korak. Vivkov poskok. Uzagrebce korak. Klecajući korak. Proste vježbe. Opetovanje. Izpad. Veliki čučanj. Poklek. Okreti s poskoci. Vježbe s palicami i bučicami. Skakanje u daljinu. Opetovanje. Skakanje sa zaletom, sa skučivanjem, prekrižavanjem i spružanjem nogu. Ljestve vodoravne. Vježbe u ležećkom visu. Nihanje u spruženom visu. Podpor ležećki. Dugi konopac. Pretrkivanje. Preskakivanje u sredini. Preskakivanje u sredini i pretrkivanje. Penjanje. Spruženi vis. Sklop jednonožke, objenožke Penjanje na jednoj motci ili užetu. Igre.

B. Za djevojačke škole.

Redovne vježbe. Opetovanje. Ustrajanje dviju bočkih vrsta od čelne (redovi). Ustrajanje četiriju bočkih vrsta (dvoredovi) od redova. Ustrajenje dviju čelnih vrsta od jedne. Ustrajanje dvoredova od dviju čelnih vrsta. Prostup. Stupanje uz pjesmu upravnimi i kosimi smjerovi i sastavljanje raznih likova. Vivkov korak. Vivkov poskok. Uzagrebce korak. Klecajući korak. Proste vježbe. Opetovanje. Poklek. Okreti s poskoci. Vježbe s palicami. Ljestve vodoravne. Ležećki vis. Spruženi vis. Dugi konopac. Pretrkivanje. Preskakivanje u sredini. Preskakivanje u sredini i pretrkivanje. Preskakivanje kratkoga konopca. Igre.

IV. i V. razred.

A. Za dječačke škole.

Redovne vježbe. Opetovanje. Ustrajanje redova i dvoredova iz čelne vrste u stupanju. Ustrajanje kose vrste. Ustrajanje čelne vrste iz kose stupanjem napred. Zavijanje. Kolo. Poskokce korak. Trk po mjeru jednakim korakom do 5 časa. Trk sa skučivanjem, spružanjem i prekriživanjem nogu. Lanac napred, natrag. Proste vježbe. Opetovanje. Podvojni sastavi jednostavnih vježba. Izdržaji nogu s gibanjem ruku. Izdržaji nogu s gibanjem trupa. Poskoci s gibanjem nogu. Sve vježbe s palicami ili bučicami. Skakanje. U daljinu: sa zaletom

s okreti. U v i s: sa zaletom jednonožke. U d u b l j i n u: napred, strance, natražke, iz sjeda. L j e s t v e. V o d o r a v n e: Skučeni vis. Mješoviti vis. Vješkanje. Okreti. Uzmasi. K o s e: Stupanje i spuštanje u ležećem podporu. Vješkanje. O k o m i t e: Stupanje, vješkanje. D u g i k o n o p a c. Preskok sa zaletom. Pretrkivanje dvojice, trojice. Preskok dvojice, trojice. Preskakivanje u sredini s okreti. P e n j a n j e. Sklop nogu na dvijuh motkah. Penjanje na dvijuh motkah. B r v n o. Pomicanje u sjedu. Hodanje s podupiranjem. Hodanje prosto. Hodanje dokorakom, klecajućim korakom. Prekoračivanje prepreka. P r e č a. Uzmasi. Mješoviti vis. Ležeći vis. Podpor ležeći, spruženi, skučeni. Vješkanje. Upori iz mješovitoga visa. Nihanje. Sjed izpred i iza ruku sa sklopljenima i razkrečenima nogama. Pomicanje u vježbah podpora i sjeda. Odskoci iz podpora. K a r i k e. Nihanje u vježbah visa. Izmjena visa premahom, prekopitom. I g r e.

B. Za d j e v o j a č k e š k o l e.

R e d o v n e v j e ž b e. Opetovanje. Ustrajanje redova i dvoredova iz čelne vrste u stupanju. Ustrajanje kose vrste. Ustrajanje čelne vrste iz kose stupanjem napred. Zavijanje. Kolo. Zibimični korak. Poskokce korak. Baskički korak. Trk po mjeru jednakim korakom do 5 časa. Trk sa prekriživanjem nogu. Lanac napred i natrag. P r o s t e v j e ž b e. Opetovanje. Podvojni sastavi jednostavnih vježba. Izdržaji nogu s gibanjem ruku. Izdržaji nogu s gibanjem trupa. Poskoci s gibanjem nogu. Sve vježbe i s palicami. L j e s t v e v o d o r a v n e. Skučeni vis. Vješkanje. Okreti. D u g i k o n o p a c. Pretrkivanje dvojice, trojice. Preskakivanje u sredini s okreti. B r v n o. Hodanje s podupiranjem. Hodanje prosto. Hodanje dokorakom, klecajućim korakom. P r e č a. Ležeći vis. Podpor spruženi i skučeni. Vješkanje. Odskoci iz podpora. I g r e.

Pripomene.

1. Prediućom naučnom osnovom za pojedine razrede opredieljeno učivo neka se tako razporeda, da se u stanovitom broju naučnih sati jedne te iste vježbe opetuju i na to opetovanje da se uviek nove vježbe nadovezuju.

2. Gimnastička obuka neka se svaki put i u onih razredih, u kojih su propisane vježbe na spravah, počme i završi redovnimi ili prostimi vježbami.

3. Pri izboru vježba, naročito na spravah, neka se nepazi toliko na sistematično njihovo izvadjanje, koliko na pravilno razvijanje mišičnoga sustava i neka se nezahtieva, da djeca i poteže vježbe odmah točno i savršeno obavljaju.

4 Sve vježbe i igre, koje djecu preveć umaraju i razdražuju, neka se obavljaju osobitom opreznošću i samo u onoj mjeri, da se djeca odviše ugrijana neizvrgnu prehladi.

5. Djeca tjelesno slaba ili koja imaju kakovu znatniju tjelesnu manu ili koja za silna gibanja težko dišu ili im srdce tuče ili ih pro-

bada ili od vrtoglavice trpe ili koja su si kost slomila i koja su imala upalu srdca, pluća, trbuha, moždjana itd., oproštena su od redovite obuke u tjelovježbi.

6. Premda je u naučnoj osnovi samoj pri izboru učiva uzet potrebit obzir na spolnu razliku izmedju dječaka i djevojaka ter su iz naučne osnove za djevojačke škole izpuštene sve vježbe, koje nisu prema naravi djevojačkoj, ipak valja i pri obuci samoj imati pred očima uviek svrhu obuke ter paziti, da se pri izvadjanju pojedinih vježba nikada nepovriedi čuvstvo pristojnosti.

Konačne odredbe.

§. 1.

U školah s nehrvatskim ili srbskim nastavnim jezikom ima se umanjiti razmjerno broj ura kod drugih predmeta, ter hrvatskomu ili srbskomu jeziku u III. razredu 3, a u IV. i V. razredu 4 ure odrediti svakoga tjedna. Uz to se ima stvarna obuka u IV. i V. razredu predavati hrvatskim ili srbskim jezikom.

§. 2.

Kod kojih je predmeta u ženskih školah smanjen broj ura radi ručnoga posla, steže se razmjerno i postavljeni naučni cilj.

§. 3.

Gdje se radi pomanjkanja prostora ili prevelikoga broja polaznika uvede poludnevna obuka, tu se uzme prije podne III. i IV. razred sa 17 sati, a poslije podne I. i II. razred sa 12 sati nedjeljne obuke.

§. 4.

U školah bivšega krajiškoga područja prestaje po ovoj naučnoj osnovi učenje njemačkoga jezika; nu kod učenika, koji su dosad u III. i IV. razr. učili taj jezik, nastavlja se obuka njegova, dok ista djeca iz škole neizstupe (§. 71. škol. i nast. reda).

§. 5.

Razredbu sati prema ovoj naučnoj osnovi sastaviti će svaka pojedina škola, a potvrdit će ju nadležna županijska oblast odnosno gradsko poglavarstvo u Zagrebu i Osieku.

§. 6.

U pučkoj školi nesmiju se osim propisanih učevnih knjiga nikakve priručne knjige rabiti.

§. 7.

Napredak učenika klasifikuje se u razrednici i izpitnom izvješću, dotično svjedočbi odpustnici i polaznici (vidi §§. 13., 19., 20. i 46. odnosno formulare 2., 4., i 18. šk. i nast. reda), kako sliedi:

U IV. i V. razredu iz svih naučnih predmeta pučke škole, kod učenika gospodarstvo, kod učenica kućanstvo.

U III. razredu opet iz svih predmeta, samo se izostavi gospodarstvo odnosno kućanstvo.

U II. razredu sve kao u III. razredu, nego se izostavi još ustmeni i pismeni izraz misli. Zorna obuka klasifikuje se pod stvarnom obukom.

U I. razredu kao u II. razredu, samo se izostavi slovnica i risanje.

§. 8.

U formularih 2., 4., 11., 15. i 18., pridodanih školskomu i nastavnomu redu, izostalo je risanje te se ima naknadno uvrstiti u red naučnih predmeta.

Izpravak.

Na strani 96. ima redak 22. odozgor glasiti ovako: U vis: s mjesta i sa zaletom u svih pravcih. Kozlić: U